

Financije.hr

PRETPLATNIČKI PRIMJERAK

BROJ 20/21 - PROSINAC/SIJEČANJ 2026.

Nuccia Basanić, direktorica
za korporativna rješenja Colliersa

**HRVATSKA IMA PRILIKU
POVEĆATI RAZNOVRSNOST
ULAGANJA U SEKTOR
KOMERCIJALNIH
NEKRETNINA**

Retrospektiva tehnološkog sektora
**GODINU NA HRVATSKOJ
TECH SCENI OBILJEŽILE SU
AKVIZICIJE, ULAGANJA
I INOVATIVNA RJEŠENJA**

ZAMKE REFORMI

**KAKO ĆE SE
POSLOVANJE
PRILAGODITI
SUSTAVU**

A circular logo with a dark brown background and a white border. The text 'Ekos Cakes' is written in a white, stylized font. Below it, the tagline 'Traditionally mindblowing!' is written in a smaller, white, cursive font.

**Ekos
Cakes**

*Traditionally
mindblowing!*

A close-up photograph of several rectangular slices of cheesecake. Each slice has a thick, smooth, light-colored filling on top of a golden-brown crust. The slices are decorated with dollops of white whipped cream and small pieces of yellow fruit, possibly pineapple or mango. They are arranged on a white surface, with a piece of brown paper visible in the background.

Vladimira Nazora 2
42000 Varaždin
042/314-314
info@ekos-cakes.hr
www.ekos-cakes.hr

The logo for Balkan Express, featuring a yellow star above the text 'Balkan express' in a white, sans-serif font. The word 'Balkan' is on the top line and 'express' is on the bottom line, with a small 'x' in the 'p' of 'express'.

**Balkan
express**

A photograph of two men at a construction site. They are both wearing orange high-visibility safety vests and hard hats. The man on the left is wearing a yellow hard hat and glasses, and is holding a mobile phone. The man on the right is wearing a white hard hat and is writing on a set of blueprints spread out on a table. In the background, there are several multi-story apartment buildings under construction. A yellow level is visible on the table in the foreground.

Ulica Frana Folnegovića 1B
10000 Zagreb

099 589 3666
info@balkanexpress.hr
www.balkanexpress.hr

da **"better work, better life"**
postane svakodnevna realnost

STARI IZAZOVI, NOVE OKOLNOSTI

Igor Ilić
novinar

Početak nove godine često je povod za najave nekih novih očekivanja ili otvaranja novih perspektiva, no ipak je puno realnije promotriti gospodarski kontekst kao slijed koji se previše ne vodi prigodnim datumima, već se stvari manje-više nadograđuju na ono što je dosad postignuto. Stoga novo izdanje mjesečnika *Financije.hr* ne najavljuje neke nove velike trendove ili zaokrete na domaćoj gospodarskoj sceni, već je puno određenije reći da će u 2026. i Hrvatska u okviru Europske unije morati tražiti najbolje načine prilagođavanja nestabilnim globalnim gospodarskim kretanjima.

Jedna od ključnih tema s kojima je lokalno započela godina je Fiskalizacija 2.0, i u ovom izdanju se podrobnije njoj i posvećujemo. Nije neka tajna da hrvatsko gospodarstvo općenito, pa tako i mnogi gospodarski subjekti, nemaju posebice izraženu fleksibilnost kao značajku, odnosno promjene se, makar bile i pozitivne, češće isprva dožive kao teret umjesto kao prilika. Fiskalizacija 2.0 je promjena u načinu funkcioniranja za tvrtke, jer podrazumijeva obvezu slanja i primanja e-računa za sve poduzetnike u Hrvatskoj. Odmah nakon početka njezine primjene, pa i prije, javili su se glasovi negodovanja i traženja odgode zbog navodne nepripremljenosti. Porezna uprava pak tvrdi da sve ide dobro i prema predviđanjima, a tema ovoga broja otvara uvid u to je li digitalizacija računa dobro osmišljen i pripremljen projekt.

Bilo kako bilo, povratka nema, i s vremenom će se poslovni subjekti prilagoditi i negodovanja primiriti; no Hrvatska svakako u ovoj godini neće ostati bez dosta ozbiljnijih gospodarskih izazova o kojima treba povesti računa. Jedan od njih je svakako, o čemu također govori ovaj broj, kvaliteta iskorištavanja europskih fondova, zahvaljujući kojima je domaće gospodarstvo dobivalo vrlo značajan razvojni impuls proteklih već više od deset godina. Bilo je u tom vremenu dosta učenja i prigovora na nedovoljno iskorištena sredstva, no ono što je nedvojbeno jest da gospodarski rast još u popriličnoj mjeri ovisi o tome kako se usmjerava europski novac.

Unatoč očekivanoj skoroj integraciji u Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj

(OECD), Hrvatska je ipak u dosta segmenata tržište koje još uvijek mora prijeći određeni put do potpunog sazrijevanja. Jedan primjer, o čemu govorimo i u ovom izdanju časopisa kroz razgovor s predstavnicom ugledne tvrtke Colliers, tržište je komercijalnih nekretnina gdje, osim poslovičnog turizma, postoje i drugi zanimljivi segmenti kojima tek treba dati pravi zamah. Osvrnut ćemo se i na IT sektor, u kojemu Hrvatska zadnjih godina kroz uspjehe pojedinih tvrtki nastoji držati korak s razvijenim tržištima, a ono što je izvjesno jest da će razliku i dalje činiti pitanje održivosti poslovnog modela i projekti koji mogu postići stvarnu tržišnu primjenu.

Kako smo spomenuli, Hrvatska je malo i otvoreno gospodarstvo, i kao takvo ne može određivati trendove na globalnoj sceni, ali može tražiti najbolje načine prilagodbe i diverzificiranjem gospodarskih aktivnosti nastojati zadržati ritam gospodarskog rasta i razvoja, koji u suprotnom svakako nosi rizik gubljenja daha. Dobar primjer raskoraka između potencijala i stvarnosti, što će svakako biti aktualna tema tijekom ove godine, nesklad je između mogućnosti koju obnovljivi izvori pružaju Hrvatskoj za energetsku neovisnost, i činjenice da je u 2025. godini još uvijek bila dosta velika ovisnost o uvezenoj energiji.

U trećem tromjesečju prošle godine četvrtina energije stigla je iz uvoza. Zbog sporosti procedura izdavanja dozvola, i odugovlačenja s određivanjem cijene priključka na elektroenergetsku mrežu, u zastoj je došlo šezdeset projekata obnovljivih izvora ukupne snage 3,5 gigavata, i vrijednosti veće od tri milijarde eura. Dakle, kako u tom tako i u nizu drugih gospodarskih djelatnosti, Hrvatska ima priliku načiniti iskorak koji bi je puno bolje pozicionirao na zemljovidu Europe i omogućio da potencijal ne ostane u sferi teorije.

Nadahnujuće priče o uspjehu hrvatskih poduzetnika, kao i teme kojima se ukazuje na uska razvojna grla, nastavljamo donositi i u ovom i u budućim izdanjima časopisa, uz želju da nam, kao i dosad, ostanete vjeran čitatelj i pratitelj.

Sadržaj

20 TEMA BROJA

- 8 VIJESTI**
- 16 POREZNI KALENDAR**
- 20 TEMA BROJA**
Proračun raste, plaće rastu, a kriza stiže
- 30 INTERVJU**
Đurđica Mostarčić, predsjednica Sekcije računovođa HOK-a
Fiskalizacija 2.0 mijenja način poslovanja u Hrvatskoj
- 34 INTERVJU**
Nuccia Basanić, direktorica za korporativna rješenja Colliersa za Hrvatsku, Sloveniju i Bosnu i Hercegovinu
Hrvatska ima priliku povećati raznovrsnost ulaganja u sektor komercijalnih nekretnina
- 38 POSAO**
Može li Europska unija zadržati produktivnost dok radna snaga nestaje?
- 42 MAKROEKONOMIJA**
Zašto pad inflacije nije snizio cijene?
- 44 TECH**
Godinu na hrvatskoj tech sceni obilježile su akvizicije, ulaganja i inovativna rješenja
- 48 ANALIZE**
Milijuni eura za bolju povezanost s otocima
- 52 INOVACIJE**
Riječka tvrtka spaja klizališta, tehnologiju i inovacije

30 INTERVJU

34 INTERVJU

56 **PODUZETNIK**
Poludrago kamenje u Hrvatskoj:
Gdje ga ima i kako se obrađuje

60 **PODUZETNIK**
Kako iskoristiti milijarde eura iz
EU fondova u 2026. godini

62 **PODUZETNIK**
Poskupljuju struja i plin, rastu
naknade za registracije vozila...

64 **SVIJET**
Motor kineskog gospodarskog
rasta počeo je usporavati

FOTOGRAFIJA S NASLOVNICE:
PEXELS

66 **SVIJET**
Države već sada duguju gotovo
čitav svjetski BDP

70 **ZANIMLJIVOSTI**
Umjetna inteligencija i pad
dionica

IMPRESUM

Izdavač: INFO Financije d.o.o.
Web: www.financije.hr
Izvršni direktor: Danijel Farkaš
Adresa: Kušlanova 27, 10 000 Zagreb
E-mail: redakcija@financije.hr
Telefon: 095/3998-171
OIB: 52022283876
MBS: 081507666
Broj računa: HR7724020061101183867
ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Novinari
Lejla Barić, Vedran Harča,
Vladana Kovačević, Igor Ilić,
Kristina Šerić Smolčec
i Ivanka Bukulin Zlatović

Lektor
Miroslav Vukmanić

 Financije.hr

Layout
studio triD

Tisak
Printera Grupa d.o.o.
Položnica 2A, 10 431 Sv. Nedelja

CNC

Cesta Sv. Katarine 3A
21201 Ljubitovica
091 798 3177
ivica.turkovic@cijevnacijev.hr

CIJEV NA CIJEV

PIPING DONE RIGHT

GRADNJA BRODOVA I PLUTAJUĆIH OBJEKATA

L&D ČUČEK

d.o.o.

KROVOPOKRIVAČKI RADOVI

Lupinjak 74/3, 49231 Lupinjak
099 200 5044
cucek.kruno@gmail.com

JERRY

Fra Antuna Pisturića 1
21216 Kaštel Novi

099/ 332 3322
info@jerry.hr, www.jerry.hr

PASIVNA ZAŠTITA OD POŽARA

STROJARSKI RADOVI
ELEKTRO INSTALATERSKI RADOVI
GRAĐEVINSKI RADOVI

ČAVO ISKOPI

Obrt za zemljane radove

Mate Bakrača 51. 22215 Zaton
098/777-155
drzislav.kulas@si.t-com.hr

NOGOMETNI SAVEZ
ŠIBENSKO-KNINSKE
ŽUPANIJE

Bana J. Jelačića 9A
22000 Šibenik

022 218 161
hrvojekhns7@gmail.com

Kralja Zvonimira 2
31327 Bilje

091/ 611 45 65
krc@bilje.hr

**KULTURNO-RAZVOJNI
CENTAR**

Općina Bilje

Kulturno-razvojni centar Općine Bilje

MALOPRODAJNI DIV ALDI GASI STOTINE RADNIH MJESTA U NJEMAČKOJ

Njemački lanac supermarketa Aldi potvrdio je njemačkoj novinskoj agenciji da u sljedećim godinama namjerava ukinuti stotine radnih mjesta u sjedištu nedaleko od Düsseldorfa, a postupak je započeo prošle godine, prema pisanju Lebensmittel Zeitunga. Taj specijalizirani portal izvijestio je da Aldi Süd planira ugasiti do pet stotina radnih mjesta u računovodstvu, ljudskim resursima i u nabavi.

U njemačkom sjedištu Aldi Süda u Mülheimu an der Ruhr radi ukupno dvije tisuće ljudi, dok diljem Njemačke tvrtka zapošljava pedeset tisuća ljudi. S dvije tisuće trgovina, taj diskontni lanac supermarketa jedan je od najvećih trgovaca hranom u zemlji.

Smanjenje broja radnih mjesta događa se unatoč pozitivnim poslovnim brojkama. Aldi Nord i Aldi Süd povećali su svoju ukupnu globalnu neto prodaju na 112 milijardi eura u 2023. godini. Ipak, obje tvrtke traže načine za učinkovitije poslovanje i smanjenje troškova. Aldi Nord također je smanjivao broj radnih mjesta posljednjih mjeseci, uključujući i u istraživanje tržišta.

Aldijevo poslovanje podijeljeno je u Njemačkoj na Aldi Süd (jug) i na Aldi Nord (sjever) otkako su braća Aldi, Karl i Theo Albrecht, osnovali dvije odvojene tvrtke 1961. godine. Aldi Süd posluje na zapadu i jugu Njemačke, a Aldi Nord upravlja supermarketima na sjeveru i istoku.

Uprava nije navela konkretne razloge otkaza, rekavši tek da je tvrtka oduvijek težila pojednostavljenju procesa i da ih nastavlja razvijati.

U SAMO MJESEC DANA PELETI POSKUPJELI 65 POSTO

Potrošačka platforma Halo, inspektore zatražila je brzu i učinkovitu reakciju kako bi se riješilo stanje na tržištu drvnih peleta, koje ocjenjuje "alarmantnim", napominjući kako je u mjesec dana cijena uobičajene vreće peleta poskupjela za 65 posto, javlja Hina.

Usred siječanjskog vala hladnoće hrvatski građani bili su suočeni s nestašicom peleta i cijenama koje su u kratkom roku skočile na razine koje prosječna kućanstva više ne mogu pratiti, kaže se

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

u priopćenju platforme. Pritom se tvrdi da je u samo mjesec dana vreća peleta od 15 kilograma, koja je do Božića stajala oko 4,8 eura, poskupjela i na 7,95 eura – što je povećanje od 65 posto. To znači da za jednu paletu danas hrvatski potrošač mora "iskeširati" gotovo 220 eura više nego prije mjesec dana, navodi se.

Cijena po kilogramu skočila je s prošlomjesečnih 0,32 eura na više od 0,53 eura ovog tjedna, a popusti na paletnu kupnju su praktički nestali, kaže se u priopćenju. Iznosi se i procjena da je u Hrvatskoj između 100 i 120 tisuća kućanstava koja koriste pelet kao prvi ili drugi energent za grijanje.

Broj korisnika peleta u Hrvatskoj dramatično je porastao od 2015. godine, kad je bilo svega desetak tisuća peći na drveni pelet. Taj porast je, navode, potaknut državnim subvencijama Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (često u iznosu od četrdeset do osamdeset posto troška ugradnje), što je mnoge potaknulo na prelazak s loživog ulja, ugljena ili drva na pelet.

Procjenjuje se da domaće tržište troši oko 200.000 do 250.000 tona peleta godišnje, rekli su iz platforme Halo, inspektore napominjući kako Hrvatska proizvodi gotovo 500.000 tona, što znači da proizvodi dvostruko više nego što joj treba, ali se većina (do 80 posto) i dalje izvozi zbog boljih cijena u Italiji i Austriji.

Iz Platforme Halo, inspektore smatraju kako je moralna i zakonska dužnost proizvođača i države pokazati socijalnu osjetljivost u kriznim trenucima, a ne se skrivati iza floskula o "slobodnom tržištu" dok su police prazne, cijene porastale, a hrvatsko drvo grije većinom stanove u inozemstvu.

DRŽAVA PRODAJE VILU SVEŽANJ U KOSTRENI

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine objavilo je javni poziv zainteresiranima za kupnju vile Svežanj u Kostreni, koja je u državnom vlasništvu, a nudi se po početnoj cijeni od gotovo 3,8 milijuna

FOTO: STOCKCARE

eura. Rok za prijavu je 19. ožujka 2026. godine u ponoć. Početna cijena nekretnine je 3.762.517,09 eura, a jamčevina 188.125,85 eura.

Vila Svežanj reprezentativan je objekt na području Općine Kostrena u Primorsko-goranskoj županiji. Nekada je služila kao ekskluzivni klub za više časnike bivše Jugolinije, a sastoji se od glavne zgrade i pripadajućih sportskih terena. Nekretnina ima izvrsnu prometnu povezanost i nalazi se deset kilometara od Rijeke te dvadeset kilometara od Zračne luke Rijeka.

Navodi se da je nekretnina unutar granica izgrađenog građevinskog područja koje ima sportsko-rekreacijsku namjenu. Ukupna površina nekretnine i pripadajućih objekata je 14.219 četvornih metara. Republika Hrvatska vlasnik je manjeg dijela, a veći dio je u vlasništvu CERP-a.

No, za kupnju vile Svežanj zanima se i mjesna samouprava. U prosincu 2025. godine Općinsko vijeće Kostrena donijelo je odluku da se ta nekretnina proglasi dobrom od lokalnog značaja.

“Tada smo i ponovno zatražili od nadležnog ministarstva da se ta nekretnina dodijeli općini Kostrena na korištenje. Isto tako, načinjen je i alternativni prijedlog da se vila Svežanj proda neposrednom pogodbom”, istaknuo je u razgovoru za HRT načelnik Općine Kostrena Dražen Vranić.

Pritom Vranić dodaje da, što se tiče prostorno-planske dokumentacije, nije u planu da se na tom području bilo što mijenja. Uz to, objašnjava, postoji i čitav niz ograničenja: područje se nalazi u zaštitnom obalnom području, a morsko područje ispod vile pod zaštitom je Natura 2000. To znači, upozorava, da ako i dođe do promjene vlasničke strukture, vlasnik može jedino obnoviti zgrade u postojećim gabaritima.

LEDENA BERBA JE SVE RJEĐA; ZA NEKOLIKO DECILITARA VINA IZDVAJA SE I STOTINU EURA

Vrlo niske siječanjske temperature idu na ruku vinarima, koji su ove godine mogli odraditi ledenu berbu. Riječ je o zahtjevnom i danas sve rjeđem postupku proizvodnje predikatnih vina, koji zbog klimatskih promjena postaje moguć tek svakih pet ili više godina, javlja Hina.

FOTO: STOCKAKE

Ledena berba može se obaviti isključivo kad temperatura padne na najmanje minus sedam stupnjeva Celzija i kad grožđe ostane smrznuto tijekom berbe. U takvim uvjetima iz bobica se cijedi iznimno koncentriran mošt, bogat šećerima i aromama. Rezultat su vrlo slatka, gusta i dugovječna vina koja se proizvode u malim količinama i koja postižu visoke cijene. Otvaraju se samo za posebne prigode i poslužuju uz vrhunske deserte. Mogu desetljećima odležavati u bocama, tražena su i prodaju se u boljim restoranima, a domaća će uglavnom završiti na hrvatskim stolovima, budući da za njih uvijek ima zanimanja.

Glavni enolog Kutjeva Ivan Marinclin kaže da je ta tvrtka ove godine obavila ledenu berbu u prvoj trećini mjeseca, na vrlo niskoj temperaturi. Berba je trajala dva sata, od sedam do devet ujutro, a smrznute je bobice bralo tridesetak ljudi. Bralo se na 0,8 hektara na položaju Hrnjevac, i dobiveno je 850 litara mošta. Riječ je o jednom od najstarijih vinograda Kutjeva.

Izuzme li se niska temperatura, Marinclin kaže da nije bilo pretjerano zahtjevno brati bobice, budući da je trs ostao bez lišća.

“Medenasta voluminozna masa mošta sada će fermentirati godinu dana, a na kraju očekujemo alkohole od devet do trinaest posto”, kaže enolog Kutjeva.

Ta tvrtka ima ledenu berbu u prosjeku svakih pet do sedam godina, a zanimljivo je da se ledeno vino graševine Vinarije Kutjevo iz zadnje takve berbe, one 2018. godine, u pojedinim vinotekama prodaje za 87 eura za količinu od 0,375 dcl.

“Ovogodišnji mošt je zdrav, vino će biti u dobroj kondiciji. Procjenjujem da će jednog dana, kad se vino stavi na tržište, boca od 0,375 dcl biti oko stotinu eura”, kaže Marinclin, podsjećajući se da je Kutjevo nekada svake godine imalo ledenu berbu, a sada samo kad to omoguću vremenske prilike

Ledenu berbu ove godine imali su i u iločkom kraju. U vinogradima Iločkih podruma na Principovcu tridesetak berača ubralo je oko 1.400 kilograma grožđa, iz kojeg je dobiveno približno 700 litara mošta. Na tržište bi, u malim bocama, moglo doći oko 500 litara vina.

AIRBUS ĆE U PROIZVODNJI ZRAKOPLOVA KORISTITI HUMANOIDNE ROBOTI

Kineski proizvođač humanoidne robotike UBTech Robotics objavio je da je postigao novi sporazum s europskim liderom u zrakoplovnoj industriji Airbusom, o isporuci robota za uporabu u pogonima za proizvodnju zrakoplova. Sporazum je važan iskorak u nastojanju tvrtke da svoje industrijske humanoidne robote proširi izvan Kine i uđe u neka od najzahtjevnijih proizvodnih okruženja na svijetu.

Prema dogovoru, zrakoplovna tvrtka kupila je model Walker S2, a surađivat će s proizvođačem kako bi istražila na koje načine roboti mogu obavljati zadatke u proizvodnji zrakoplova. Iz UBTecha su objavili da će se partnerstvo, barem zasad, usredotočiti na testiranje i primjenu humanoidnih robota u zrakoplovnim proizvodnim okruženjima.

FOTO: PIXABAY

Proizvodnja aviona, navodi Reuters, zahtijeva visoku preciznost, stroge sigurnosne mjere i pouzdane performanse, što to područje čini vrlo izazovnim za robotiku.

Humanoidni roboti, dizajnirani da što vjernije oponašaju ljudsko kretanje i ponašanje, posljednjih godina pokazuju sve više fizičkih vještina, uključujući izvođenje salta, trčanje polumaratona pa čak i igranje nogometa.

Partnerstvo s Airbusom, navodi Bloomberg, uslijedilo je nakon prošlogodišnjeg ugovora koji je UBTech sklopio s američkim proizvođačem poluvodiča Texas Instruments. Ta je tvrtka također kupila Walker S2 modele i koristit će ih u svojim tvornicama. UBTech se zauzvrat obvezao koristiti čipove Texas Instrumentsa u izradi robota.

Ukupna vrijednost narudžbi humanoidnih robota kineske tvrtke lani je premašila 200 milijuna dolara, dok u ovoj godini namjeravaju povećati proizvodne kapacitete na više od 10.000 takvih ro-

bota. Prema nekim procjenama, tržište humanoidne robotike u svijetu je 2025. godine doseglo vrijednost od osam milijardi dolara.

ORQA I BARZAN HOLDINGS POTPISALI SPORAZUM O PROIZVODNJI DRONOVA U KATARU

Osječka tehnološka tvrtka Orqa potpisala je Sporazum o suradnji (MoU) s Barzan Holdingsom, vodećom katarskom tvrtkom za obranu i sigurnost, kojim je potvrđena namjera obje strane da se istraži i dogovori partnerstvo za lokaliziranu proizvodnju Orqa dronova u Kataru. Sporazum su na Međunarodnoj izložbi i konferenciji o pomorskoj obrani u Dohi (DIMDEX), potpisali operativni direktor Orqa Tomislav Krolo i glavni izvršni direktor Barzan Groupe Mohamed Badr Al-Sadah.

Potpisivanju ugovora nazočili su i ministar obrane Ivan Anušić, veleposlanik Republike Hrvatske u Državi Katar Dra-

go Lovrić te zamjenik premijera, državni ministar za obrambena pitanja i predsjednik Uprave Barzan Holdingsa, šaik Saoud bin Abdulrahman bin Hassan bin Ali Al Thani, prenosi agencija Hina.

Barzan Holdings služi kao ključna poveznica Katra sa svjetskom vojnom industrijom. Njihova je misija osnažiti suverenitet države te pružiti dugoročnu podršku razvoju oružanih snaga i ljudskih potencijala kroz globalna partnerstva i strateške suradnje, navode iz Orqa.

“Iznimno nam je zadovoljstvo što smo s tvrtkom Barzan Holdings potpisali Sporazum o suradnji (MoU) u sklopu našeg Globalnog programa distribuirane proizvodnje. Upravo kroz taj sporazum i suradnju s pouzdanim partnerima diljem svijeta, Orqa nastoji ostvariti ciljeve programa i proširiti svoj proizvodni kapacitet na više od milijun dronova godišnje. Potpisano partnerstvo jasan je iskaz povjerenja u Orqu, naše sposobnosti i proizvode, te važna podrška Barzan Holdingsu u jačanju obrambenih kapaciteta Katara.” — poručio je Srđan Kovačević, suosnivač i izvršni direktor tvrtke Orqa.

IKEA ULAZI U PRODAJU STRUJE I LANSIRA REVOLUCIONARNU TARIFU SA STOTINAMA EURA UŠTEDE

Poznati švedski proizvođač namještaja Ikea ulazi na njemačko tržište električne energije s novim, dinamičnim modelom naplate. Cilj je ponuditi kućanstvima cijene struje u stvarnom vremenu, što bi moglo značajno smanjiti njihove račune.

Ikea planira veliki ulazak u energetski posao, čime će izazvati postojeće dobavljače u Njemačkoj, ekskluzivno saznaje Bild iz izvora tvrtke. Posebnost novog švedskog energenta “Svea Strom” je dinamična tarifa s cijenama koje se stalno ažuriraju. To znači da privatna kućanstva također dobivaju izravan pristup trenutačnim cijenama električne energije, koje su inače namijenjene velikim potrošačima poput tvornica. Umjesto fiksnih mjesečnih plaćanja, plaćaju samo ono što stvarno potroše.

Cijena električne energije obračunava se prema tržišnoj vrijednosti u stvarnom vremenu, a ona se može mijenjati svakih petnaest minuta. Na taj način veliki potrošači energije u kućanstvu, kao što su perilice rublja ili punjači za električ-

FOTO: UNSPLASH

ne automobile, mogu se ciljano koristiti u razdobljima kad je struja najjeftinija. Pozadina je ova: Od 2025. godine dobavljači električne energije moraju svojim kupcima ponuditi dinamičke tarife. Preduvjet za prelazak na takav tarifni model obično je ugradnja pametnog sustava mjerenja koji točno bilježi potrošnju i omogućuje naplatu u minutu.

Upravo tu dolazi od izražaja Ikein pristup. Cijene za svakih petnaest minuta fiksiraju se već u četrnaest sati dan prije, a kupci im mogu pristupiti putem aplikacije za pametne telefone. To stvara sigurnost planiranja, rekla je za Bild Jacqueline Polak, voditeljica odjela za energiju u Ikea.

“Prebacivanjem potrošnje na jeftinije sate, kupci mogu smanjiti troškove električne energije i istodobno aktivno podržati energetska tranziciju.” Ikeina matična zemlja Švedska služi kao model, gdje više od polovice kupaca električne energije već koristi dinamičke tarife.

Osnovna mjesečna naknada za švedsku struju kreće se od 5,95 eura. Slično kao i drugi opskrbljivači, Ikea pomaže pri promjeni tarife te po potrebi besplatno ugrađuje pametno brojilo, iako je korištenje usluge moguće i bez tog dodatnog uređaja.

Iz tvrtke obećavaju značajne uštede, navodeći primjer samačkog kućanstva s niskom godišnjom potrošnjom od 1600 kWh, koje prelaskom na “Svea Strom” može uštedjeti oko 167 eura godišnje, u usporedbi s uobičajenom tarifom na lokaciji u Kölnu.

Međutim, iz Ikee priznaju da vezanje cijene struje uz cijenu na burzi nosi i određeni rizik za potrošače. Ako se potrošnja ne prebaci u razdoblja kad je struja jeftina, dinamična tarifa može na kraju biti i skuplja od klasične.

MMF ZA OVU GODINU PROGNOZIRA STABILAN GLOBALNI RAST

Međunarodni monetarni fond (MMF) ponovno je blago povećao svoju prognozu globalnog rasta za ovu godinu, dok se poduzeća i gospodarstva prilagođavaju američkim carinama koje su se u posljednjim mjesecima ublažile, te nastavku investicijskog booma u umjetnu inteligenciju, koji je potaknuo rast imovine i očekivanja povećanja produktivnosti.

FOTO: PIXABAY

U svojoj najnovijoj nadopuni Svjetskih gospodarskih izgleda, MMF je predvidio rast globalnog BDP-a od 3,3 posto u 2026. godini, što je za 0,2 postotna boda više u odnosu na zadnju procjenu iz listopada. Ujedno je jednako prognozi rasta od 3,3 posto za 2025., što također premašuje listopadsku procjenu za 0,1 postotni bod, navodi MMF.

Kao globalni zajmodavac u krizama, MMF je za 2027. predvidio rast od 3,2 posto, što je nepromijenjeno u odnosu na prethodnu prognozu.

Globalne stope rasta, navodi Reuters, MMF je podizao od srpnja prošle godine, kao odgovor na trgovinske sporazume koji su smanjili carinske stope predsjednika Donalda Trumpa, koje su pak dosegnule vrhunac u travnju.

“Utvrđujemo da globalni rast ostaje prilično otporan”, izjavio je glavni ekonomist MMF-a Pierre-Olivier Gourinchas novinarima, dodajući da prognoze rasta Fonda za 2025. i 2026. sada premašuju predviđanja iz listopada 2024.,

prije nego što je Trump izabran za drugi mandat.

“Dakle, u neku ruku, globalno gospodarstvo se oslobađa poremećaja u trgovini i carinama iz 2025. i izlazi iz toga bolje nego što smo očekivali prije nego što je sve počelo”, dodao je.

Napomenuo je da su se poduzeća uspjela prilagoditi višim američkim carinama preusmjeravanjem opskrbnih lanaca, dok su trgovinski sporazumi smanjili neke tarife, a Kina preusmjerila izvoz na tržišta izvan Sjedinjenih Američkih Država.

Najnovija predviđanja MMF-a pretpostavljaju efektivnu američku carinsku stopu od 18,5 posto, što je smanjenje u odnosu na oko dvadeset i pet posto u prognozi iz travnja.

Izvještaj MMF-a navodi umjetnu inteligenciju (AI) među rizicima koji su skloni negativnom ishodu, zajedno s poremećajima u opskrbnim lancima i tržištima zbog geopolitičkih napetosti, kao i novim eskalacijama trgovinskih

FOTO: PIXABAY

napetosti. No, ističu da je AI značajan potencijal za rast globalnog gospodarstva ako investicijski val dovede do brze primjene, a ostvarenjem dobitaka u produktivnosti povećava se poslovna dinamika i inovativnost.

PROMJENE ZA HRVATSKE VOZAČE U 2026. GODINI

Vozače u Hrvatskoj u 2026. godini očekuju mnoge promjene: neke od njih su digitalna vozačka dozvola, nova pravila za mlade vozače, ranije polaganje vozačkog ispita za profesionalne vozače, promjene kod zdravstvenih pregleda i proširenje zabrane vožnje na cijelu Europsku uniju.

Iako se posljednjih mjeseci najviše govori o budućim promjenama koje donosi nova EU direktiva, poput uvođenja digitalnih vozačkih dozvola, postojeća pravila u Hrvatskoj već sada definiraju jasne okolnosti u kojima vozači gube pravo upravljanja vozilom i moraju ponovno proći cijeli postupak osposobljavanja. Glavni razlog zbog kojeg se vozači moraju vratiti u klupe autoškole jest prikupljanje negativnih prekršajnih bodova.

Prema važećem Zakonu o sigurnosti prometa na cestama, vozaču koji u razdoblju od dvije godine prikupi dvanaest negativnih prekršajnih bodova, vozačka dozvola se ukida i oduzima. Kriterij je još stroži za mlade vozače, odnosno one do navršene dvadeset i četvrte godine života, kojima je za istu sankciju dovoljno prikupiti svega devet negativnih bodova.

Gubitak vozačke dozvole zbog bodova ne znači samo privremenu zabranu, već znači i potpuni povratak na početak. Nakon što im se dozvola ukine, osobe gube pravo upravljanja motornim vozilom na rok od dvije godine. Tek po isteku tog razdoblja mogu ponovno pristupiti postupku stjecanja vozačke dozvole, što podrazumijeva ponovni upis u autoškolu, odslušana predavanja iz prometnih propisa, odvožene sate s instruktorom te na kraju polaganje teorijskog i praktičnog dijela ispita.

Osim nesavjesnih vozača, obveza ponovnog polaganja ispita odnosi se i na određene skupine stranih državljana. Naime, stranci s odobrenim boravkom u Hrvatskoj koji posjeduju vozačku dozvolu izdanu u državi koja nije članica Eu-

FOTO: UNSPLASH

ropskog gospodarskog prostora (EU plus Island, Lihtenštajn i Norveška), mogu je koristiti najdulje godinu dana od dana ulaska u zemlju. Nakon toga dužni su je zamijeniti za hrvatsku.

Ali ako im je strana vozačka dozvola istekla prije više od šest mjeseci, zamjena više nije moguća. U tom slučaju nemaju drugog izbora nego upisati hrvatsku autoškolu i proći cjelokupan postupak osposobljavanja, kao da nikada nisu imali vozačku dozvolu.

Hrvatska se, usporedno s postojećim propisima, priprema i za usklađivanje s novom europskom direktivom koja donosi niz novosti s ciljem povećanja sigurnosti na cestama. Jedna od ključnih mjera usmjerena je na mlade i neiskusne vozače, za koje se uvodi obvezno probno razdoblje od najmanje dvije godine nakon polaganja ispita. Tijekom tog razdoblja za njih će vrijediti nulta tolerancija na alkohol, kao i strože sankcije za teže prekršaje poput nekorištenja sigurnosnog pojasa ili uporabe mobilnog telefona tijekom vožnje. Direktiva također otvara mogućnost stjecanja vozačke dozvole već sa sedamnaest godina, ali uz uvjet da do punoljetnosti voze isključivo uz pratnju iskusnog vozača.

Jedna od najavljenih promjena koja će obuhvatiti sve vozače odnosi se na zdravstvene provjere. Prema novim pravilima, liječnički pregledi bit će obvezni prilikom prvog izdavanja vozačke dozvole, ali i kod svakog njezinog produljenja. Usmjerenje će biti na provjeri vida i kardiovaskularnog zdravlja. Iako neprolazak liječničkog pregleda ne znači automatsko ponovno polaganje vozačkog ispita, može rezultirati privremenom ili

trajnom zabranom upravljanja vozilom. Uz to, mijenjat će se i valjanost dozvola.

ANESTEZIOLOZI LANI S NAJVIŠIM PLAĆAMA; NAJPOTPLAĆENIJI ŠIVAČI

Anesteziolozi, piloti, IT arhitekti, "lead developeri" i liječnici predvode na ljestvici najplaćenijih zanimanja u Hrvatskoj, i njihova su primanja daleko iznad državnog prosjeka, dok su najpotplaćeniji radnici oni u uslužnim i pomoćnim zanimanjima, kao što su šivači i frizeri, analiza je portala MojPosao.

Prema podacima servisa MojaPlaća, kojim upravlja tvrtka Alma Career Croatia, a u čijem je sastavu i portal MojPosao, u 2025. godini je prosječna mjesečna neto plaća s uključenim dodacima na plaću u Hrvatskoj iznosila 1.538 eura, što je četrnaest posto više nego godinu prije. Medijalna plaća iznosila je 1.430 eura, što znači da više od polovine zaposlenih prima plaću nižu od prosjeka. U odnosu na 2024. godinu, medijalna plaća porasla je petnaest posto.

"U posljednjih pet godina zabilježena je i najmanja razlika između prosječne i medijalne plaće. To upućuje na zaključak da su primanja zaposlenika s nižim plaćama rasla većom brzinom, i sve smo bliže točki u kojoj najveći broj građana ostvaruje primanja bliska prosjeku", navodi se u analizi.

Najveći dio zaposlenih u Hrvatskoj, njih 38 posto, i dalje se nalazi u platnom razredu od 1.000 do 1.500 eura mjesečno. Ipak, udio građana u tom rasponu osjetno se smanjio u usporedbi s 2024. godinom, kad je iznosio četrdeset i četiri posto, što upućuje na postupni pomak prema višim primanjima.

FOTO: FREEPIK

Taj se trend jasno vidi i u rastu broja građana u višim platnim razredima, pa je tako primanja između 1.500 i 2.000 eura u 2025. ostvarivalo dvadeset i dva posto zaposlenih, u odnosu na osamnaest posto godinu ranije. Još je izraženiji rast zabilježen na vrhu ljestvice, pa tako petnaest posto građana sada ima mjesečna primanja viša od 2.000 eura, dok je godinu ranije u toj skupini bilo tek deset posto zaposlenih.

Plaću manju od 1.000 eura u 2025. godini primalo je dvanaest posto građana, što je upola manje nego godinu ranije, kad je u tom platnom razredu bilo dvadeset i sedam posto zaposlenih.

Anesteziozi, piloti, IT arhitekti, "lead developeri" i liječnici predvode ljestvicu najplaćenijih zanimanja u Hrvatskoj. Konkretnije, anesteziozi prosječno zarađuju oko 3.657 eura mjesečno, piloti 3.246 eura, a IT arhitekti 2.823 eura. Među onima s najvišim plaćama su i liječnici, s prosječnom zaradom od 2.729 eura, pokazala je analiza.

Na drugom kraju spektra, najpotplaćeniji radnici u Hrvatskoj su oni u uslužnim i pomoćnim zanimanjima. Šivači u prosjeku mjesečno zarađuju 864 eura, frizeri 962 eura, čistači oko 963 eura, a krojači i spremačice oko 984 eura.

Gledano prema djelatnostima, i dalje vrh ljestvice po visini plaća drži IT industrija, pri čemu prosječna primanja u tom sektoru iznose 1.789 eura, što je oko šesnaest posto iznad nacionalnog prosjeka. Iznadprosječne plaće bilježe i financije i osiguranje, s prosječnim primanjima od 1.622 eura, što je pet posto više u odnosu na nacionalni prosjek od 1.538 eura. Slično je i sa sektorom

proizvodnje, prijenosa i distribucije energije, nafte, vode i otpada, u kojem je prosječna plaća lani iznosila 1.632 eura, kao i građevinarstvu, arhitekturi i nekretninama, s prosjekom od 1.612 eura.

U BLATU ĆE SE GRADITI STANOVIMA ZA ZAŠTIĆENE NAJMOPRIMCE

U zagrebačkoj četvrti Blato država će graditi stambeno-poslovnu zgradu sa 152 stana namijenjenu stambenom zbrinjavanju zaštićenih najmoprimaca, izvijestili su iz Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

"Ukupna vrijednost investicije je 20 milijuna eura, a planirani rok izgradnje šesnaest mjeseci. Agencija za promet nekretninama (APN) je osigurala zemljište, provela sve potrebne javne nabave i osigurala novčana sredstva za realizaciju", rekao je na potpisivanju ugovora ravnatelj APN-a Dragan Hristov.

Lokacija zgrade je Fioliceva / Rastočka ulica, a početak radova očekuje se za dva do tri tjedna, dodao je ravnatelj Hristov. Ukupna površina zgrade iznosi 9.017 metara četvornih, a imat će četiri nadzemne i jednu podzemnu etažu te 162 parkirna mjesta.

Potpredsjednik Vlade i ministar Branko Bačić naglasio je da je potpisani ugovor dio aktivnosti kojima se provodi izvršenje presude Europskog suda za ljudska prava u slučaju "Statileo", kao i odluka Ustavnog suda. "One se odnose na jedno od neriješenih tranzicijskih pitanja iz 1990-ih, kad je bilo potrebno riješiti status zaštićenih najmoprimaca", rekao je ministar.

Presuda u slučaju "Statileo" bavi se nacionaliziranim stanovima za vrijeme bivše Jugoslavije, koji su dodijeljeni na korištenje trećim osobama, uz zasnivanje starnorskog prava. Taj je institut ukinut 1996. godine, a nositeljima tog prava dodijeljen je status zaštićenih najmoprimaca.

Međutim, vlasnici stanova koji su bili upisani u zemljišnim knjigama, zahtijevali su povrat svojih nekretnina. Europski sud za ljudska prava presudio je u njihovu korist, odnosno obvezao je Hrvatsku da riješi problem povrata nacionaliziranih stanova njihovim vlasnicima.

Usljeđenje zaštićenih najmoprimca u državne stanove, uz plaćanje priuštive najamnine, jedno je od ponuđenih mjera u novom zakonu iz 2024. godine. Najamnina u stanovima u Blatu stajat će 2,06 eura po metru četvornom, pri čemu mogu otkupiti nekretninu po takozvanoj etalonskoj cijeni (1.315 eura po četvornom metru) na dvadeset godina bez kamata.

UZGAJIVAČI POGOĐENI BEDRENICOM DOBILI 1,5 MILIJUNA EURA

Uzgajivačima stoke na područjima pogođenima bedrenicom isplaćene su potpore u visini od 1,5 milijuna eura, izvijestili su iz Ministarstva poljoprivrede. Program potpore donesen je zbog izvanrednih okolnosti nastalih izbijanjem bedrenice, s ciljem pružanja financijske pomoći stočarskom sektoru na području proglašenom područjem ograničenja u 2025. godini, te pomoći gospodarstvima na kojima su utvrđena uginuća goveda zbog obnove stada.

Potpore je isplaćena uzgajivačima stoke kroz Mjeru 2. — Obnova narušenog proizvodnog potencijala u govedarskoj proizvodnji na području bedreničnih distrikata zbog izbijanja bedrenice tijekom 2022. i 2025. godine. Novčana sredstva je ostvarilo 56 korisnika potpore u ukupnom iznosu od 509.467,20 eura.

Kroz mjeru 2. sufinancira se obnova narušenog proizvodnog potencijala na gospodarstvima na kojima su zabilježena uginuća goveda na području bedreničnih distrikata pogođenih izbijanjem bedrenice 2022. godine (zajednički pašnjaci na području Parka prirodne Lonjsko polje) i 2025. godine (Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska županija).

U prosincu 2025. godine za 509 korisnika isplaćena je i potpora za Mjeru 1.

FOTO: PIXABAY

istoga Programa u iznosu od 1.038.030,00 eura. Za obnovu narušenog potencijala planirani iznos potpore po prihvatljivom grlu goveda bio je 1.800 eura.

SAMO ČETVRTINA HRVATA PUTUJE U INOZEMSTVO; SLOVENCIMA NA PUTOVANJA TROŠE VIŠE

U 2024. godini 65 posto građana Europske unije (EU), što je praktično dvije trećine, sudjelovalo je u turističkim putovanjima, i to je bilo 2,3 posto ili 5,7 milijuna ljudi više nego u prethodnoj godini, pokazuju podaci Eurostata. Drugim riječima, 248,8 milijuna Europljana je putovalo ostvarivši barem jedno turističko putovanje za osobne potrebe.

Pritom je u dvadeset i dvije zemlje premašen broj europskih putnika u odnosu na 2023., a najviše je to bio slučaj u Rumunjskoj, gdje je participacija u turizmu povećana za 30,5 posto. Druga je Švedska sa 16,6 posto rasta, a treća Litva s 13,5 posto. Šest zemalja u kojima je zabilježen godišnji pad putovanja su Poljska, Portugal, Italija, Francuska, Danska i Bugarska.

Hrvatska je imala dosta visok rast u participaciji, odnosno broju putnika, i to stopom od 9,7 posto. Tek je pet zemalja EU-a imalo veću stopu rasta, a to su uz spomenute tri još i Cipar te Slovačka.

U Hrvatskoj se na barem jedno putovanje odlučilo 1,79 milijuna ljudi. Najviše je putnika imala Njemačka, a bilo ih je 57,3 milijuna.

Što se cijele Europske unije tiče, bilo je 6,8 posto putnika više koji su putovali u inozemstvo no što je to bio slučaj godinu ranije, a na domaća putovanja odlučilo se 2,5 posto više europskih putnika naspram 2023. Među zemljama iz kojih je najviše povećan broj putnika u inozemstvo nalaze se Švedska, Rumunjska, Slovačka i Španjolska. Pad putnika u inozemstvo imale su Bugarska, Danska,

Italija i Finska. U domaćem turizmu najveći porast broja putnika imali su Švedska, Rumunjska i Cipar.

Među Europljanima koji su putovali, 31 posto ih je ostvarilo barem jedno domaće putovanje s najmanje jednim noćenjem, bez putovanja u inozemstvo, dok je deset posto putovalo barem jednom u inozemstvo i nije putovalo u vlastitoj zemlji. Četvrtina Europljana je putovala i u svojoj zemlji i u inozemstvo. Ako se gledaju samo putovanja s barem četiri noćenja, stopa participacije u turizmu u EU pada na 52 posto.

Inače, stope participacije su varirale između 28 posto u Rumunjskoj i 84 posto u Nizozemskoj. Osim Nizozemske, visoke stope participacije iznad 75 posto imali su Luksemburg, Finska, Švedska, Francuska, Njemačka, Irska, Austrija i Češka. Na dnu ljestvice, osim Rumunjske, još je i Bugarska, gdje je participacija u turizmu iznosila tek 32 posto.

U Hrvatskoj je bila 54 posto, a u Sloveniji 64 posto. Od tih 54 posto u Hrvatskoj, 29,6 posto je putovalo samo unutar zemlje, 16 posto ih je putovalo i unutar zemlje i u inozemstvo, a 8,4 posto samo u inozemstvo. Zanimljivo je da Norveška ima stopu participacije u turizmu veću od bilo koje članice Europske unije, i iznosi 91 posto.

UMJETNA INTELIGENCIJA NA DRUGOM MJESTU LJESTVICE POSLOVNIH RIZIKA

Umjetna inteligencija (AI) popela se u desetog na drugo mjesto svjetske ljestvice najvećih poslovnih rizika, pokazalo je

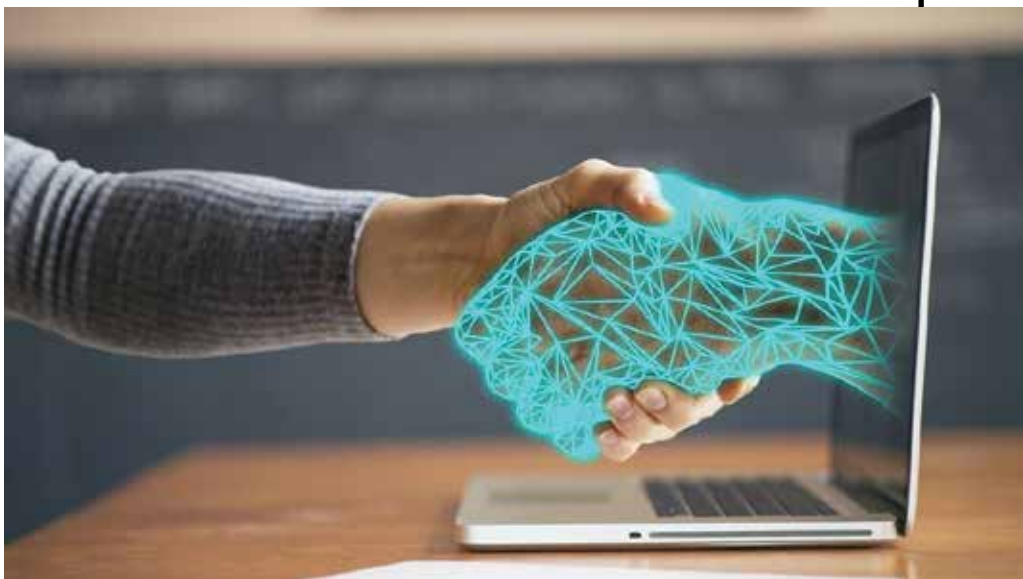

FOTO: PIXABAY

FOTO: ADVENT ZAGREB HR

istraživanje osiguravateljske kuće Allianz, a ispitanici u Hrvatskoj suglasni su s ocjenom da je najveća prijetnja poslovanju kibernetički kriminal. Veći rizik od umjetne inteligencije tvrtkama predstavlja samo kibernetički kriminal, koji već godinama zauzima prvo mjesto, pokazalo je najnovije Allianzovo godišnje izvješće “Barometar rizika”, prenosi Hina.

Ta dva rizika su sve češće povezana, budući da se kriminalci sve više koriste umjetnom inteligencijom kako bi usavršili napade, stoji u izvješću. No, umjetna inteligencija može predstavljati rizik čak i ako iza nje ne stoje kriminalni motivi, primjerice, ako poslovođe ili zaposlenici donose odluke na temelju netočnih ili lažnih podataka dobivenih od umjetne inteligencije.

U anketi koju je Allianz proveo od listopada do studenoga prošle godine sudjelovalo je 3.338 ispitanika iz 97 zemalja, uključujući direktore kompanija, savjetnike za rizik i potraživanja, brokere, stručnjake iz sektora osiguranja te zaposlenike Allianz.

Ocjene rizika razlikuju se od zemlje do zemlje, pa je tako umjetna inteligencija u Njemačkoj zauzela četvrto mjesto, u Švicarskoj drugo, a u Austriji prvo. Poslovni čelnici u Hrvatskoj suglasni su da je najveća prijetnja kibernetički kriminal, a izdvojili su i prirodne katastrofe, pokazuje izvješće.

Umjetna inteligencija predstavlja rizik, ali u većini tvrtki smatraju da će im ta tehnologija otvoriti nove mogućnosti, primjerice, za automatiziranu obranu od kibernetičkih napada.

REKORDNA TURISTIČKA GODINA U ZAGREBU: SAMO ADVENT POSJETILO 163.000 LJUDI

Zagreb je za Advent i Novu godinu posjetilo 163.700 turista, koji su ostvarili 310.300 noćenja, što je tri posto više u odnosu na isto vrijeme godinu dana ranije, a što je pojačalo i ukupne rezultate za 2025., koji su bili rekordni — istaknuli su iz Turističke zajednice grada Zagreba (TZGZ).

Izvijestivši o rezultatima Adventa Zagreb, koji se održavao od 29. studenoga 2025. do 7. siječnja 2026., iz TZGZ-a naglašavaju da je među posjetiteljima bilo najviše domaćih, te onih iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Njemačke, Italije i Austrije, dok su najviše noćenja ostvarili turisti iz Njemačke, Italije, Bosne i Hercegovine, Austrije i Slovenije.

“Izrazito smo zadovoljni uspješnim završetkom Adventa Zagreb te turističkim brojkama cijele godine, koje su rekordne i u značajnoj mjeri potaknute i ciljanim promotivnim aktivnostima TZGZ-a. Samo u studenom i prosincu

2025. imale su više od 4,7 milijuna online prikaza, dodatno jačajući vidljivost Zagreba na ključnim emitivnim tržištima”, komentirala je direktorica TZGZ-a Martina Bienenfeld.

Turistička 2025. u Zagrebu završena je s 1,4 milijuna turista i gotovo 2,8 milijuna noćenja, što je za jedan odnosno tri posto više nego u 2024., čime se Zagreb pozicionirao na prvo mjesto po broju dolazaka u Hrvatskoj, navode iz TZGZ-a.

Rezultatima su pridonijeli i film “Zagreb — All Inclusive”, koji je prošle godine uvršten među pet najboljih turističkih promotivnih filmova na svijetu u kategoriji City Promotion, prema izboru Međunarodnog udruženja turističkih filmskih festivala (CIFFT), dodali su.

Oko adventske potrošnje, iz TZGZ-a ističu da su u suradnji s Institutom za turizam izradili “Procjenu ukupne potrošnje generirane Adventom Zagreb u sezoni 2024./2025.” po kojoj je ona iznosila između 96,3 i 127,2 milijuna eura. Objasnjavaju da je to izravni rezultat Adventa, odnosno riječ je o potrošnji koja se ne bi ostvarila bez održavanja te priredbe.

Potaknuti uspjehom Adventa u Zagrebu, slična su se događanja posljednjih godina proširila i na ostale dijelove Hrvatske, čime je razvijen novi tip turističke ponude, u kojem Advent više nije tek prateća priredba, već glavni razlog dolaska.

POREZNE OBVEZE U PROSINCU

POSLOVNE SUBJEKTE U PROSINCU OČEKUJU BROJNI POREZNI I ADMINISTRATIVNI ROKOVI

8. prosinca

- Dnevno i mjesečno izvješće o obračunatoj trošarini

15. prosinca **dospijevaju**

- Izvješća o posebnim porezima — mjesečna

20. prosinca

- PDV obrazac mjesečni, uplata do 31. 12.
- ZP, PDV-S, DONH
- Dnevno i mjesečno izvješće o obračunatoj trošarini
- Obrazac PP-MI-PO, uplata do 31. 12.

31. prosinca

- Predujam poreza na dohodak i dobit
- Predujam spomeničke rente za prethodni mjesec
- HGK-članarina za tekući mjesec
- Predujam za turističku članarinu za tekući mjesec (društva i fizičke osobe)
- Akontacija općekorisnih funkcija šuma za IV. tromjesečje

- Mjesečno izvješće o posebnim porezima na kavu (MI-K) i bezalkoholna pića (MI-BAP)
- Mjesečno izvješće o grijanim duhanskim proizvodima, e-tekućini i novim duhanskim proizvodima
- Paušalni porez na dobit (neprofitne organizacije)
- Mjesečna izvješća o posebnim porezima/ trošarinama

R.P. PNEUMATIK d.o.o.
centriranje trapa i
vulkanizerske usluge

Put Bokanjica 128, 23000 Zadar

091 72 91 987
rppneumatik@gmail.com

GRADSKA GROBLJA
VIKTOROVAC

groblje Viktorovac
044/534-777
ostala groblja
044/732-152

dežurni tel
044/534-777
091/33-45-308
091/33-45-304

Cvjećarnica

velik izbor rezanog cvijeća,
ukrasnog asortimana, gotovih
buketa i aranžmana, vijenaca
te svijeća i lampiona

Antuna Grahovara 2
44000 Sisak
044/530-063
<https://ggvsk.hr/>
groblje-viktorovac@ggvsk.hr

Signumšped

Jankomir 25, 10000 Zagreb

+3851 3496 473

info@signumsped.com

ŽELJEZNIČKI TRANSPORT
POMORSKI TRANSPORT
CESTOVNI TRANSPORT
MEĐUNARODNI TRANSPORT

INTRASTAT IZVJEŠTAVANJE
CARINSKO POSREDOVANJE
IZRAČUN CARINSKIH DAVANJA
GRANIČNI PRIJELAZI

www.signumsped.com

KLEMENC

tehničko savjetovanje
sudsko vještačenje
konzalting

Andrije Štangera 46
51410 Opatija
098/9818-334
n1d1klemenc@gmail.com

Creska 21 51000 Rijeka
0912314202
sanja.iseaeko@gmail.com
www.iseaeko.hr

Tretiranje otpadnih voda u kućanstvima
Tretiranje otpadnih voda u industriji
Projektiranje rješenja s visokim standardom kvalitete
Ugradnja i održavanje uređaja
Savjetovanje prilikom odabira rješenja

MD ISKOPI

Velike Sredice 177
43 000 Bjelovar

099 250 85 50

mdiskopi@gmail.com

ZEMLJANI RADOVI

ZAMKE REFORMI

KAKO ĆE SE POSLOVANJE PRILAGODITI SUSTAVU KOJI U OVOM TRENUTKU NIJE SPREMAN ZA UPOTREBU

DOK SE HRVATSKA PRIPREMA ZA ULAZAK U NOVU ERU DIGITALIZACIJE POSLOVANJA, FISKALIZACIJA 2.0 STOJI NA PRAGU KAO JEDNA OD NAJZNAČAJNIJIH REFORMI U POREZnom SUSTAVU U POSLJEDNJEM DESETLJEĆU

Od 1. siječnja 2026. godine svi obveznici PDV-a bit će dužni izdavati i primati isključivo elektroničke račune, poznate kao eRačuni, čime će Porezna uprava dobiti potpun uvid u poslovne transakcije u realnom vremenu. Ta promjena nije samo tehnička nadogradnja, nego i duboka pretvorba načina na koji poduzetnici, računovođe i država međusobno komuniciraju kroz financijske tokove.

Prema procjenama Ministarstva financija, ta bi reforma mogla poduzetnicima uštedjeti oko 120 milijuna eura godišnje, kroz smanjenje papirologije i ubranu obradu računa, ali istodobno donosi izazove u prilagodbi koji bi mogli iskušati spremnost hrvatskoga gospodarstva.

Povijest fiskalizacije u Hrvatskoj započela je 1. siječnja 2013. godine, kad je uveden sustav za nadzor i kontrolu gotovinskog prometa. Cilj je bio smanjenje

sive ekonomije i povećanje transparentnosti financijskih transakcija. Obveznici su postali sve fizičke i pravne osobe koje izdaju račune za dobra ili usluge, uključujući obrtnike, slobodna zanimanja i trgovačka društva. Sustav je osigurao da se podaci iz računa automatski šalju Poreznoj upravi, a računi moraju sadržavati jedinstveni identifikator računa, JIR, koji omogućuje provjeru autentičnosti. To je dovelo do smanjenja

FOTO: FREPK

neprijavljenih prihoda i poreznih prijevара, jer su kupci mogli lako provjeriti valjanost računa.

Godine 2017. obveza se proširila na paušalce, male porezne obveznike poput obrtnika s paušalnim porezom, a precizirana su oslobođenja za putnički promet i odredbe o odgovornosti za korišteno programsko rješenje. Sljedeće, 2018. godine, uvedena je obveza izdavanja eRačuna u javnoj nabavi, što je bio prvi korak prema digitalizaciji poslovanja i definiranju standarda za elektroničku razmjenu dokumenata.

Do 2021. godine fiskalizacija se proširila na samoposlužne uređaje, gdje su podaci o prodaji morali biti fiskalizirani, a dokumenti označeni natpisom da "nisu fiskalizirani računi ako nije primjenjivo". Uveden je i QR kod na računima za bržu provjeru, fiskalizacija ponuda i novi način određivanja blagajničkog

maksimuma. Godine 2024. došlo je do fiskalizacije napojnica, regulacije njihovog statusa uz račun, ukidanja provjere računa putem SMS-a i prilagodbi zbog uvođenja eura. Sada, s Fiskalizacijom 2.0, koja stupa na snagu 2026. godine, fokus se pomiče na bezgotovinski promet, integriranjem eRačuna u sve segmente poslovanja.

Ova evolucija nije samo hrvatska inicijativa; ona se usklađuje s europskim standardima, gdje su slični sustavi već uvedeni u zemljama poput Italije i Španjolske, i gdje su donijeli smanjenje administracije i centralizirano prikupljanje podataka.

Što se mijenja?

Što točno mijenja Fiskalizacija 2.0 u odnosu na prethodni model? U Fiskalizaciji 1.0 proces je započinjao izdava-

njem računa putem blagajne ili naplatnog uređaja, gdje je softver izdvajao podatke i slao ih Poreznoj upravi koja je generirala JIR i vratila ga prije ispisa računa. To je osiguravalo trenutnu provjeru za gotovinska plaćanja, ali se ograničavalo na B2C transakcije. Fiskalizacija 2.0 temelji se na eRačunu, kreiranom programskim rješenjem i poslanom primatelju putem informacijskog posrednika. Softver izdvaja podatke iz eRačuna i šalje ih Poreznoj upravi, omogućujući dvosmjernu provjeru i praćenje u realnom vremenu.

Predmet fiskalizacije sada obuhvaća sve račune unutar Republike Hrvatske, uključujući predujmove, storna i odobrenja, osim međunarodnih računa i posebnih PDV obračuna. Provodi se automatski putem informacijskog posrednika, a obveznici su svi pošiljatelji i primatelji eRačuna, uključujući podu-

FOTO: FREEPK

zetnike u PDV sustavu, tijela državne uprave i proračunske korisnike.

Na najveći problem krajem studenog upozorio je Marko Rakar.

— Kad krene Fiskalizacija 2.0, svoje ćete račune putem odabranog posrednika slati svojim krajnjim kupcima. To otprilike znači da će vaš informacijski posrednik (i to u realnom vremenu) imati gotovo stopostotni uvid u prihodnu stranu vaše bilance (i isto to na rashodnoj strani). To uključuje ukupni popis vaših kupaca, već spomenute uvjete i rokove plaćanja, kao i količine i značajke robe ili usluga koje ste im isporučili. Kompromitacija tih podataka (preuzimanje kontrole nad računalnim sustavom posrednika) znači da ti podaci odjednom počnu slobodno kolati internetom (primjerice, vaša konkurencija može proučiti s kime poslujete i pod kojim kriterijima), što može značiti da biste kompromitacijom poslovnog sustava informacijskog posrednika u nekome času mogli biti onemogućeni (barem privremeno) u slanju ili zaprimanju eRačuna. A u nekom najcrnijem scenariju, zainteresirana strana bi mogla preuzeti kontrolu nad informacijskim posrednikom i programski kre-

nuti mijenjati, primjerice, brojeve bankovnih računa na koje je potrebno platiti račun. — istaknuo je Rakar.

Vrsta i oblik računa također se mijenjaju. U starom modelu fiskalizirali su se samo računi plaćeni gotovinom, karticama ili čekovima, a računi su bili u papirnatom obliku, ili u PDF-u putem e-maila, s obveznim JIR-om, ali bez nadzora nad dostavom. Sada se fiskaliziraju svi računi neovisno o načinu plaćanja — gotovina, kartica, virman — i tipu transakcije: B2B, B2C, B2G. Računi moraju biti isključivo strukturirani eRačuni u XML formatu, razmijenjeni putem informacijskog posrednika, što omogućuje potvrdu primitka, praćenje statusa i automatsku razmjenu podataka.

Tehnički zahtjevi su rigorozniji: umjesto samo POS uređaja s internetskom vezom i certifikata od FINA-e, sada je potreban ERP softver povezan na mrežu informacijskih posrednika i Poreznu upravu putem AS4 protokola, s odobrenim kvalificiranim certifikatima od različitih pružatelja.

Obvezne evidencije i arhiviranje također prolaze kroz transformaciju. U Fiskalizaciji 1.0 nije bilo mogućnosti elektroničkog izvješćivanja, računi se nisu mogli naknadno provjeriti, a poduzetnici su vodili knjige izlaznih i ulaznih računa, te po-

punjavali obrasce poput OPZ-STAT, PDV-S i ZP, čuvajući račune fizički ili kao PDF. Sada je uvedeno elektroničko izvješćivanje u iznimnim slučajevima, poput nedostupnosti adrese primatelja ili odbijanja zaprimanja eRačuna, putem FiskAplikacije. Omogućen je uvid u status računa, a računi se pohranjuju u digitalnoj arhivi u XML formatu najmanje šest godina, čineći mnoge evidencije nepotrebnima jer podaci postoje u sustavu e-računa.

Poduzetnicima promjene u fazama

Za poduzetnike su promjene značajne i dolaze u fazama. Od 1. siječnja 2026. godine svi obveznici PDV-a moraju izdavati i primati eRačune, dok poduzetnici izvan PDV-a, poput paušalaca, udruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, u ovoj fazi moraju imati tehničku mogućnost primanja eRačuna.

Od 1. siječnja 2027. godine obveza izdavanja eRačuna proširuje se na sve poslovne subjekte, uključujući one izvan sustava PDV-a. To uključuje trgovačka društva, obrtnike, slobodna zanimanja, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave, te proračunske i izvanproračunske korisnike. U B2B poslovanju eRačuni postaju obvezni za

transakcije između poslovnih subjekata, poput prodaje roba ili usluga između tvrtki, distributera i proizvođača, bez uključivanja krajnjih potrošača. Svaki izdani račun, bez obzira na način plaćanja, mora biti fiskaliziran i automatski prijavljen Poreznoj upravi.

Jedan od ključnih elemenata je uvođenje KPD šifri iz Klasifikacije proizvoda po djelatnostima. Od 1. siječnja 2026. svaka stavka na računu morat će imati pripadajuću šifru iz ovog standardiziranog šifrnika, koji sadrži jedinstvene šesteroznamenaste kôdove od Državnog zavoda za statistiku. Cilj je ujednačeno prikupljanje, analiza i međunarodna razmjena podataka, što će Poreznoj upravi omogućiti praćenje robnih tokova i otkrivanje nelogičnosti ili fiktivnih računa.

Poduzetnicima se preporučuje da na vrijeme popišu sve proizvode i usluge, te im pridruže odgovarajuće kôdove, koristeći aplikaciju KLASUS za pretraživanje po nazivu ili šifri. Bez ispravne šifre eRačun neće proći fiskalizaciju, što može dovesti do komplikacija u poslovanju.

Priprema za Fiskalizaciju 2.0 u nekoliko koraka

Priprema za Fiskalizaciju 2.0 zahtijeva nekoliko važnih koraka. Prvi je odabir informacijskog posrednika, jer eRačuni se ne šalju e-mailom, već putuju kroz sigurnu mrežu i posebne pristupne točke.

Najčešće rješenje je angažirati posrednika koji nudi platforme za slanje, primanje i arhiviranje eRačuna, dok veće tvrtke mogu razviti vlastita softverska rješenja. Popis ovlaštenih posrednika objavljen je na portalu Porezne uprave nakon 1. rujna 2025, kako su dobivali potvrde o sukladnosti. Drugi korak je priprema KPD šifri, kao što je već opisano, kako bi se izbjegle greške u klasifikaciji.

Treći korak uključuje osiguranje digitalne arhive, jer zakon propisuje čuvanje svih eRačuna najmanje jedanaest godina u izvornom XML formatu – PDF prikazi ili ispisi nisu dovoljni. Većina informacijskih posrednika nudi sigurnu e-Arhivu kao dio usluge, osiguravajući vjerodostojnost, cjelovitost i nepromjenjivost dokumenata.

Četvrti i možda najvažniji korak bio je testiranje sustava tijekom prijelaznog razdoblja od 1. rujna do 31. prosinca 2025. godine. Poduzetnicima se preporučivalo da u tom razdoblju, u suradnji s računovodstvom i odabranim posrednikom, probno šalju i primaju eRačune kako bi na vrijeme otklonili moguće poteškoće. To razdoblje je ključno za identifikaciju problema, poput integracije softvera ili kompatibilnosti certifikata, i osiguravanje glatke tranzicije. Porezna uprava pruža podršku kroz vodiče, edukacije i kampanje, a developeri mogu pristupiti API dokumentaciji za prilagodbu sustava.

Utjecaj na računovođe je posebno zna-

čajan, jer reforma mijenja njihovu ulogu iz puke obrade poreza, u stručnjake za digitalna rješenja. Svaki račun se automatski šalje Poreznoj upravi u stvarnom vremenu, smanjujući ručni unos, ali zahtijevajući preciznost u klasifikaciji stavki prema Odluci o Klasifikaciji proizvoda po djelatnostima. Tako se eRačuni pohranjuju digitalno, omogućujući brži pristup, kontrolu evidencije i nadzor financija. Međutim, dio računovođa smatra da će to donijeti veće opterećenje.

Mirela Relković, predsjednica Udruženja računovođa pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, istaknula je:

– Računovođe nisu više samo oni koji obračunavaju poreze. Moramo znati sva digitalna rješenja i ispunjavati nove obveze. Prijelazno razdoblje od rujna pokazat će koliko je sustav spreman, a još čekamo i provedbeni Pravilnik o fiskalizaciji.

Njezina izjava odražava zabrinutost struke, jer računovođe moraju pratiti transakcije, točno kategorizirati stavke i osigurati usklađenost s EU standardima.

S druge strane, prednosti za računovođe uključuju automatizirane procese za brže vođenje evidencije i digitalno arhiviranje, smanjenje grešaka i utaje poreza, te veće usmjerenje na savjetovanje klijenata umjesto na administraciju. Investiranje u stalnu edukaciju, poput sudjelovanja na seminarima i webinarima Porezne uprave, ključno je za prilagodbu. Detaljan pregled poslovnih procesa, uključujući klasifikaciju roba i usluga, pomaže izbjegavanju grešaka. Izbor kvalitetnog softverskog rješenja s tehničkom podrškom i nadogradnjama osigurava praćenje promjena, a testno razdoblje omogućuje identifikaciju nedostataka prije obveze.

Mnoge koristi za državu i gospodarstvo

Za državu, Fiskalizacija 2.0 donosi mnoge koristi. Porezna uprava će imati uvid u gospodarske tokove u stvarnom vremenu, znajući tko od koga kupuje robu ili usluge, po kojoj cijeni ih nabavlja i dalje prodaje. To omogućuje pravodobno reagiranje na nepravilnosti, veću sigurnost za poduzetnike koji rade ispravno, i bolje planiranje državnih troškova kroz praćenje PDV-a. Državna tajnica Ministarstva financija Terezija Rogić-Lugarić naglasila je da fiskaliza-

FOTO: PIXABAY

FOTO: STOCKCAKE

cija omogućuje praćenje transakcija u realnom vremenu, što znači pravodobno reagiranje prema onima kod kojih se utvrde nepravilnosti, ali i veću sigurnost za poduzetnike koji rade ispravno.

Država tvrdi da novi sustav neće samo pojačati nadzor, nego i zaštititi poduzetnike koji posluju zakonito, usklađujući Hrvatsku s europskim standardima, jer su dosadašnja tehnička rješenja ocijenjena zastarjelima.

Koristi za gospodarstvo su višestruke. Automatizacija zaprimanja primki u sustavima, bez prepisivanja artikala, štedi vrijeme i resurse. Smanjenje troškova je značajno: jedan papirnati račun košta 7 do 20 eura, dok eRačun eliminiira troškove papira, tinte, poštarine i pogrešaka u unosu, s uštedama do 80 posto na strani primatelja. Tako eRačuni pružaju informacije o preuzimanju, početku valute plaćanja i neoštećivosti, čineći ih neizgubivima.

Arhiviranje u sigurnom eArhivu štedi prostor i omogućuje pristup s bilo koje lokacije samo ovlaštenim osobama. Projekt rasterećuje poduzeća smanjenjem obrazaca u poreznom izvješćivanju, omogućujući veću usmjerenost na osnovnu djelatnost. Knjigovodstveni

servisi dobit će više vremena za vođenje poslovanja klijenata, a cjelokupno gospodarstvo postat će konkurentnije kroz digitalizaciju.

Ipak, kritičari upozoravaju da nova mjera možda neće donijeti očekivane rezultate, osobito u sprečavanju pranja novca. Dio stručnjaka smatra da će opterećenje na male poduzetnike biti preveliko, posebno za one izvan PDV-a, koji će morati ulagati u tehnologiju bez izravne koristi. Prijelazno razdoblje moglo bi otkriti nedostatke u sustavu, poput kašnjenja u objavi popisa posrednika ili problema s integracijom softvera. U europskom kontekstu, slične reforme u drugim zemljama pokazale su mješovite rezultate: dok su smanjile administraciju, ponekad su dovele do povećanih troškova za mala poduzeća. U Hrvatskoj, gdje je gospodarstvo još uvijek u tranziciji prema punoj digitalizaciji, ovo bi moglo biti test za otpornost sektora.

Besplatni alati olakšavaju tranziciju

Porezna uprava nudi besplatne alate za olakšavanje tranzicije. MIKROeRAČUN namijenjen je najmanjim poduzet-

nicima, poput paušalaca, malih udruga i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava izvan PDV-a. Od 1. siječnja 2026. omogućuje primanje eRačuna, a od 2027. omogućit će i izdavanje te pohranu, dostupnu preko ePorezne, ali samo za B2B eRačune, ne za račune građanima.

FiskAplikacija služi kao kontrolni panel za sve poduzetnike, prikazujući fiskalizirane ulazne i izlazne račune te njihov status – zaprimljen, plaćen, odbijen. Automatski generira informativnu prijavu PDV-a na temelju podataka i omogućuje uvid u iste podatke koje vidi Porezna uprava.

Kazne za nepoštivanje rokova su stroge i služe kao motivacija za pravodobnu prilagodbu. Za nedostavljanje podataka o naplati eRačuna, pravne osobe mogu platiti od 1.320 do 26.540 eura, dok odgovorne osobe riskiraju od 260 do 2.650 eura. Nečuvanje računa u izvornom XML formatu može dovesti do kazni do 66.360 eura. Takve sankcije naglašavaju ozbiljnost reforme i potrebu za usklađenošću.

Fiskalizacija 2.0 predstavlja korak prema suvremenom, digitaliziranom hrvatskom gospodarstvu, usklađenom s europskim standardima. Iako donosi izazove u

prilagodbi, posebno za male poduzetnike i računovođe, potencijalne uštede i povećana transparentnost obećavaju dugoročne koristi. S prijelaznim razdobljem, koje je već u tijeku, sada je vrijeme za akciju – odabir posrednika, pripremu šifri i testiranje sustava – kako bi Hrvatska glatko ušla u eru bez papira. Budućnost poslovanja leži u digitalizaciji, a ta reforma mogla bi biti katalizator za veću konkurentnost i učinkovitost na globalnom tržištu.

Hrvatska Vlada usvojila je i službeno prosljedila Europskoj komisiji ključni strateški dokument, Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan (NFSP) za razdoblje 2025.–2028., čime Republika Hrvatska ulazi u novu eru ekonomskog upravljanja unutar Europske unije. Ovaj plan, prvi takve vrste, izravan je rezultat revidiranog Okvira za ekonomsko upravljanje EU-a, koji je stupio na snagu 30. travnja 2024., a čija je svrha povećati učinkovitost fiskalne politike u suočavanju s globalnim šokovima i osigurati dugoročnu održivost javnog duga. Umjesto dosadašnjih Programa stabilnosti i Nacionalnog programa reformi, NFSP u jednom dokumentu obuhvaća makro-fiskalni okvir i reformsko-investicijske politike koje je potrebno provesti.

Dokument je usvojen na sjednici Vlade, 14. studenoga 2024., nakon što je nacrtom, 12. studenoga 2024., informirano Gospodarsko-socijalno vijeće (GSV), a makroekonomske projekcije potvrdilo Povjerenstvo za fiskalnu politiku, 8. studenoga 2024. Naglasak plana stavljen je na osiguravanje otpornosti gospodarstva, jačanje potencijalnog rasta kroz

zelenu i digitalnu tranziciju, te usklađivanje s prioritetima Europske unije i UN-ovim ciljevima održivog razvoja.

Fiskalni obvezujući ciljevi i putanja neto rashoda

Kao zemlja čiji su proračunski manjak i javni dug ispod referentnih europskih vrijednosti (tri posto i šezdeset posto BDP-a), Hrvatska je 21. lipnja 2024. dobila od Europske komisije takozvanu Tehničku informaciju. Temeljem te informacije, Hrvatska se obvezuje ostvariti srednjoročni fiskalni cilj – primarni strukturni manjak od 0,4 posto BDP-a do 2028. godine. Navedena vrijednost osigurava da fiskalni saldo i javni dug Republike Hrvatske ostanu ispod utvrđenih referentnih vrijednosti čak i deset godina nakon završetka razdoblja NFSP-a (to jest do 2038. godine).

U svrhu dostizanja tog cilja, Hrvatska se obvezuje na putanju neto nacionalno financiranih primarnih rashoda, koji su pod izravnom kontrolom Vlade, s prosječnim povećanjem od najviše 5,4 posto u razdoblju između 2025. i 2028. godine.

Fiskalna dinamika ukazuje na intenziviranje fiskalne prilagodbe od 2026. godine, nakon što se u 2024. manjak opće države povećao na 2,1 posto BDP-a (zbog reforme plaća u državnom i javnom sektoru i nastavka investicijskog ciklusa). Projicirani manjak opće države blago raste na 2,3 posto BDP-a u 2025., ali se potom intenzivira smanjenje: 1,9 posto BDP-a u 2026., 1,8 posto u 2027. i 1,5 posto BDP-a u 2028. godini. Hrvatska tako

projicira strukturni primarni manjak od samo 0,2 posto BDP-a u 2028., čime ostvaruje ambiciozniji cilj od onog koji je tražila Europska komisija.

Javni dug i makroekonomski pokazatelji

Javni dug, koji je krajem 2023. iznosio 61,8 posto BDP-a, u 2024. godini se očekivao na razini 57,4 posto BDP-a, čime je po prvi put nakon ulaska u Europsku uniju pao ispod referentne vrijednosti od šezdeset posto BDP-a. U razdoblju 2025.–2028. javni dug nastavit će se smanjivati prosječno za jedan postotni bod godišnje, dosežući 53,3 posto BDP-a u 2028. godini. Projekcije također ukazuju na pad udjela javnog duga ispod pedeset posto BDP-a do 2038. godine.

Takva fiskalna kretanja odvijaju se u kontekstu povoljnog makroekonomskog okvira. U 2024. godini očekuje se rast BDP-a od 3,6 posto, što je značajno ubrzanje, potaknuto realnim rastom raspoloživog dohotka kućanstava uslijed usporavanja inflacije, snažnim investicijskim ciklusom (posebno u građevinarstvu), te priljevima iz EU fondova. Unatoč globalnoj neizvjesnosti, rast BDP-a će se nastaviti, iako postupno usporavajućom dinamikom (na 2,5 posto do 2028.), pri čemu će domaća potražnja, prije svega osobna potrošnja, ostati glavni pokretač rasta.

Važan dio fiskalne strategije je i Porezna reforma iz 2024. godine, koja je donijela značajne izmjene u sustavu poreza na dohodak i doprinosa. Najvažnija promjena je ukidanje prireza na

FOTO: FREEPIK

FOTO: FREEPIK

nacionalnoj razini, pri čemu je fiskalni kapacitet prenesen na jedinice lokalne samouprave (JLS). To je dovelo do široke decentralizacije i uspostave novih, varijabilnih stopa poreza na dohodak po JLS-ovima. Primjerice, Grad Zagreb primjenjuje stope od 23,6 posto i 35,4 posto, dok Rijeka primjenjuje 22,4 i 33,6 posto.

Nadalje, prag za ulazak u sustav PDV-a podignut je sa 40.000 na 50.000 eura, s ciljem administrativnog rasterećenja manjih poduzeća i obrta. Međutim, u tom istom paketu reformi ukinuta je porezna olakšica za mlade zaposlenike do trideset godina (oslobođenje od plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje), što je prihodovna mjera usmjerena na hitnu financijsku stabilizaciju Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Dugoročna fiskalna strategija predviđa i premještanje poreznog tereta s rada na imovinu, s planom uvođenja poreza na nekretnine. Ta reforma, ključna za poboljšanje međunarodne konkurentnosti, predstavlja najveći fiskalni i politički rizik u predstojećem razdoblju.

Program strukturnih reformi: Investicije u otpornost, promet i ljudske potencijale

Reformski i investicijski naponi u razdoblju 2025.—2028. ključno se oslanjaju na Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) i fondove iz Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) 2021.—2027. (poput PKK-a i ESF+), s naglaskom na postizanje zelene i digitalne tranzicije.

U području gospodarstva, značajna su ulaganja usmjerena na inovacije i energetska učinkovitost. Putem NPOO-a dodijeljeno je 380 milijuna eura bespovratnih sredstava za poticanje tranzicije gospodarstva prema resursno učinkovitom modelu. Peti Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva (2024.—2025.) predvidio je provedbu 103 mjere s ciljem ostvarenja rasterećenja od minimalno 265,45 milijuna eura do kraja 2025. godine. Također, plan je bio povećati vidljivost i korištenje MSP testa kako bi se smanjilo regulatorno opterećenje na male i srednje poduzetnike. U tijeku je i razvoj Mehanizma ranog upozoravanja (Projekt "Druga šansa za MSP" vrijedan 13,3 milijuna eura) za pomoć

poduzećima u poteškoćama, s ciljem izbjegavanja stečaja.

U smislu Energetske tranzicije, Republika Hrvatska nastavlja raditi na jačanju energetske neovisnosti i dekarbonizaciji. U fokusu su ulaganja u jačanje kapaciteta LNG terminala na otoku Krku i transportnog plinskog sustava, čime se kapacitet povećava s 2,9 na 6,1 milijardu kubnih metara plina godišnje. To je posebno važno za osiguravanje energetske sigurnosti za susjedne zemlje u kontekstu europske energetske krize. Planiraju se i prvi pozivi za velike baterijske sustave i ulaganja u geotermalni potencijal. Hrvatska također aktivno sudjeluje u projektu Dolina vodika Sjeverni Jadran, zajedno sa Slovenijom i talijanskom regijom Friuli—Venezia—Giulia. Važna je i uspostava Socijalnog fonda za klimatsku politiku (SCF), kojim će Hrvatskoj do 2032. biti na raspolaganju 1,68 milijardi eura za pomoć ranjivim kućanstvima pogođenima uvođenjem novog EU ETS2 sustava (emisije iz zgradarstva i cestovnog prometa).

Unapređenje prometa i infrastrukture obuhvaća uvođenje novog elektroničkog

sustava naplate cestarine primjenom rješenja slobodnog protoka (MLFF) na autocestama, čime se rješavaju gužve i smanjuje promet na lokalnim cestama. U željezničkom prometu cilj je smanjiti vrijeme putovanja između Zagreba i Splita na četiri sata i trideset minuta, modernizacijom pruge Oštarije—Knin—Split. U obalnom linijskom pomorskom prometu planira se modernizacija flote uvođenjem tri putnička broda i tri katar-marana na električno-solarni pogon. U zračnom prometu, Zračna luka Zadar profilirat će se kao energetska neovisna, uvođenjem elektrificiranog sustava za prihvat zrakoplova i postavljanjem foto-naponske elektrane.

Digitalna transformacija javne uprave i pravosuđa

Digitalizacija je ključni prioritet, s fokusom na rasterećenje građana i poduzetnika te umrežavanje institucija. Jedna od najvažnijih aktivnosti je razvoj Europske lisnice digitalnog identiteta (u skladu s Uredbom (EU) 2024/1183) koja će omogućiti građanima mobilnu aplikaciju za pohranu elektroničkih dokumenata i jednostavan pristup javnim uslugama u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Planira se i digitalizacija četiriju javnih usluga koje rješavaju cjelovite životne situacije u sklopu sustava e-Gradani do kraja 2028. godine.

U cilju jačanja učinkovitosti razvija se novi informacijski sustav koji će integrirati pet postojećih evidencija o osobnim stanjima građana (matica rođenih, vjenčanih, umrlih, registar životnog partnerstva i evidencija o državljanstvu) u jedan Registar stanovništva, obitelji i kućanstva (Registar SOK). U području pravosuđa, nastavlja se ulaganje u unapređenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra (BZP), s ciljem usklađenja šezdeset posto katastarskih čestica do 2026.

Borba protiv korupcije i poboljšanje javne nabave također su u fokusu. Uvodi se obvezna e-žalba u postupcima javne nabave, s ciljem skraćivanja prosječnog roka rješavanja žalbenih predmeta i donošenja odluka Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave s 34 na 28 dana od dana zaprimanja žalbe. Također, digitalizira se etički sustav državnih službenika uspostavom funkcionalnog

IT sustava eEtika za upravljanje pritužbama i pohvalama.

Upravljanje državnom imovinom optimizira se decentralizacijom te jačanjem institucionalnih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u poduzećima u državnom vlasništvu. Cilj je do kraja Q2/2026. sklopiti 4.500 ugovora o raspolaganju nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske radi povećanja fiskalnih prihoda i aktivacije imovine.

Reforme obrazovanja, tržišta rada i socijalne skrbi

Sektor obrazovanja usmjeren je na kapitalna ulaganja u infrastrukturu i podizanje kvalitete. U tijeku je provedba 333 projekta izgradnje i opremanja predškolskih ustanova, čime će se otvoriti 20.844 dodatna mjesta. Najveća investicija, vrijedna 1,3 milijarde eura iz NPO-O-a, usmjerena je na izgradnju, dogradnju i opremanje osnovnih škola, kako bi se postigao cilj da sto posto učenika pohađa nastavu u jednoj smjeni.

Na tržištu rada nastavlja se provedba mjera aktivne politike zapošljavanja, s posebnim naglaskom na poticanje zelene i digitalne tranzicije. Mjera potpore za samozapošljavanje doseže do 20.000 eura, ukoliko je poslovni subjekt povezan sa zelenom i digitalnom tranzicijom. Također, kroz sustav vaučera za obrazovanje, planira se dodijeliti vaučere za najmanje 40.000 jedinstvenih korisnika za stjecanje vještina potrebnih za moderno tržište rada.

Umirovljenička politika usmjerena je na povećanje adekvatnosti mirovina. Planirane su izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju (stupanje na snagu Q4/2025.) koje uključuju povećanje dodanog staža roditeljima za svako dijete sa šest na dvanaest mjeseci, te promjenu formule usklađivanja mirovina na povoljniji indeks 85:15. U socijalnoj skrbi provodi se integracija socijalnih naknada, s ciljem uspostave transparentne razmjene podataka o svim naknadama između nacionalne i lokalne razine do kraja 2025. godine.

Demografska revitalizacija prepoznata je kao ključni dugoročni izazov. Plan je donijeti krovni Zakon o demografskom razvitku i izraditi Nacionalni plan za migracijske politike do 2033. godine.

Uvode se mjere podrške roditeljstvu, uključujući udvostručenje plaćenog

očinskog dopusta (s deset na dvadeset radnih dana za jedno dijete) i povećanje jednokratne novčane potpore za novorođeno dijete s 309,01 eura na 618,02 eura. Planovi uključuju i programe za poticanje povratka hrvatskih iseljenika, kao i internacionalizaciju tržišta rada uspostavom centara za radnu snagu izvan Republike Hrvatske.

Zdravstvo i obnova: otpornost na krize i energetska učinkovitost

U zdravstvenom sustavu aktivnosti su usmjerene na jačanje otpornosti na krize i daljnju digitalizaciju. Investicije su usmjerene na uvođenje usluge mobilne ljekarne i mobilnih ambulanti (33 vozila) radi poboljšanja dostupnosti primarne zdravstvene zaštite u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima. Ključna digitalna investicija je Digitalizacija puta lijeka u najmanje trideset bolnica, čime će se osigurati potpuno praćenje potrošnje lijekova i ishoda liječenja od ljekarne do pacijenta, što se smatra ključnim za fiskalnu održivost sustava.

Konačno, u sektoru Obnove zgrada i dostupnog stanovanja, intenzivira se energetska obnova, financirana iz NPO-O-a i PKK-a. Cilj je do sredine 2026. godine energetska obnoviti i konstruktivno ojačati značajan broj višestambenih i javnih zgrada, s ciljem smanjenja potrošnje energije za grijanje za najmanje 50%. Također, radi povećanja ponude stambenih jedinica za priuštivo stanovanje, Vlada će 2025. donijeti Nacionalni plan stambene politike Republike Hrvatske do 2030., čime će se uspostaviti snažan pravni i upravljački okvir za rješavanje pitanja dostupnosti stanovanja.

Ovim sveobuhvatnim planom, koji obuhvaća rigoroznu fiskalnu konsolidaciju i ambiciozne strukturne investicije, Hrvatska teži ne samo ispunjavanju obveza preuzetih članstvom u Europskoj uniji, već i transformaciji svojeg gospodarstva u otpornije, zelenije i digitalno konkurentnije okruženje. Predstojeće razdoblje bit će obilježeno zahtjevnim implementacijskim rokovima i potrebom za visokom razinom koordinacije svih dionika, no potencijalne dugoročne koristi za gospodarstvo i građane čine ovaj put neizbježnim i strateški opravdanim.

Duga Ulica 91
32100 Vinkovci
+385 32 550 222
+385 91 600 1958
info@termol.hr
www.termol.hr

KLIMATIZACIJA
RADIJATORI I PODNO GRIJANJE
KOTLOVI I KAMINI
BOJLERI I SPREMNICI
KUĆANSKI UREĐAJI
OBNOVLJIVI IZVORI

BRAVARSKI I LIMARSKI RADOVI
Gradnja, montaža i popravci krovova
Bojanje i prebojavanje fasada
Montaža čeličnih konstrukcija,
fasada od lima i panela
Čišćenje gradilišta...
www.projektimontaza-kovacec.hr

Podgaj Petrovski 69, 49234 Podgaj Petrovski, +385 (0) 91 273 4030, projekt.montaza.kovacec@gmail.com

9 godina
iskustva

200+
projekata

100+
klijenata

Creska 33
51550 Mali Lošinj
098/ 644 024
ivan.toic33@gmail.com

VODINSTALATER

TOIĆ

VODINSTALATERSKI RADOVI
ODČEPLJIVANJE ODVODA
PREGLED KAMEROM
ADAPTACIJA VODINSTALACIJA
TRAŽENJE PROPUŠTANJA CIJEVI VODE
ČIŠĆENJE CIJEVI VODE OD KAMENCA

Bartulović-Puljić projektiranje

PROJEKTIRANJE NADZOR

Splitska Ulica 2
21420 Bol

+385 99 4699 055
+385 98 892 068

bartulovic0312@gmail.com
www.bartulovic-puljic.com

Ljekarna Viškovo

Iris Peraić Adžić
mr. pharm.

Viškovo 32, 51216 Viškovo

051 257 388
091 2573 881

ljekarna@peraic.tcloud.hr
www.ljekarnaviskovo.com

ARTISTI

završni građevinski
radovi

Bana Josipa Jelačića 78C
22000 Šibenik
0955407074

nemanjanolimit@gmail.com

FISKALIZACIJA 2.0 MIJENJA NAČIN POSLOVANJA U HRVATSKOJ

SVE NAS TO JAKO OPTEREĆUJE I FINACIJSKI I ADMINISTRATIVNO. ZAPOSLENICI MORAJU BITI EDUCIRANI KAKO BI MOGLI NA NAJBOLJI NAČIN KLIJENTIMA PRUŽITI ODGOVORE NA SVA PITANJA, A TEK KAD KRENE PRIMJENA SVIH TIH ZAKONSKIH PROPISA, NASTAT ĆE NOVI KAOS. NO, KAD SE SVE TO SKUPA SMIRI, A JA VJERUJEM DA ĆE SE ZA NEKOLIKO MJESECI SVI NAVIKNUTI NA NOVI REŽIM, JA NE VIDIM DA ĆE BITI PROBLEMA, I SVI ĆEMO BRŽE RADITI. IMAT ĆEMO I SIGURAN TRAG DA JE MOJ ERAČUN STIGAO DO VAS I NE MOŽETE MI VIŠE REĆI DA JE IZGUBLJEN, JER ĆE S DIGITALIZACIJOM SUSTAVA VEĆ I POREZNA UPRAVA ZNATI DA STE GA DOBILI

Vlada Republike Hrvatske usvojila je novi Zakon o fiskalizaciji, odnosno novi porezni paket "Fiskalizacija 2.0", koji podrazumijeva uvođenje eRačuna kao izvještajnog sustava u području PDV-a, kojim će se uz ostalo fiskalizirati i transakcije, odnosno računi između poduzetnika, kao i između poduzetnika i države. Dio odredbi novog zakona već je stupio na snagu od 1. rujna 2025. godine, a odnose se na fiskalizaciju računa u krajnjoj potrošnji. Tako od rujna 2025. poslovni prostor ne možete prijaviti nikako drukčije nego on-line, odnosno više ne možete nositi prijavne papire u Poreznu upravu. Novina od rujna je i način izdavanja računa između poduzetnika, odnosno kad poduzetnik poduzetniku izdaje ponudu, predračun, poziv na plaćanje i slično, ne mora više na tom dokumentu pisati: "Ovo nije fiskalizirani račun". No, ako poduzetnik izdaje račun fizičkoj osobi, za izdavanje ponuda koje su veće od 66,36 eura, taj dio i dalje mora ostati, u skladu s odredbama Zakona o zaštiti potrošača.

Treća izmjena koja je već na snazi jest mogućnost promjene radnog vremena i broja radnih dana putem fiskalnog uređaja. Te je izmjene do sada u pravilu radilo računovodstvo za poduzetnika, a od rujna to poduzetnik može učiniti i sâm, što je veliko olakšanje, posebice za sektor ugostiteljstva.

I druga kao i treća izmjena unesene su u Zakon na zahtjev Sekcije računovođa Hrvatske obrtničke komore (HOK). No, najveći paket izmjena došao je s Novom godinom, a on — kako je u razgovoru za Financije.hr rekla Đurđica Mostar-

čić, predsjednica Sekcije računovođa HOK-a, ovlaštena računovođa i vlasnica računovodstvenog ureda — nije nimalo jednostavan.

Što je sve donio novi zakon o fiskalizaciji od 1. siječnja 2026. godine?

— Kad je riječ o ovom dijelu mjera, jako je zapravo važno da pojasnimo tko što treba raditi. Krenut ćemo od lakšeg dijela: svi koji su u obvezi plaćanja poreza na dobit ili dohodak morali su početi zaprimati ulazne eRačune od početka Nove godine. Tko bi to bio na dobiti? To su trgovačka društva svakako, određene ustanove, možda čak i neke zaklade, zadruge, neke neprofitne organizacije koje, recimo, u svom djelokrugu imaju neku manju gospodarsku djelatnost pa su obveznici poreza na dobit bez obzira je li paušalno ili na temelju predaje porezne prijave — dakle, svi oni morali su moći zaprimati ulazne eRačune od 1. siječnja 2026. godine.

Što se tiče obveznika poreza na dohodak, to su naravno obrtnici, samostalne djelatnosti, slobodna zanimanja, sporedna zanimanja, OPG-ovci koji su obveznici poreza na dohodak — dakle, svi oni koji obavljaju određene djelatnosti i moraju moći zaprimati ulazne eRačune. Ovdje je važno naglasiti i kako iznajmljivači nekretnina nisu obveznici poreza na dohodak na taj način pa su oni, drugim riječima, izuzeti iz obveze zaprimanja ulaznih eRačuna.

Isto tako, postojat će i oni koji ne moraju niti zaprimati ulazne eRačune, a to su najčešće neprofitne organizacije.

Udruga koja nije u sustavu poreza na dobit ne mora zaprimati ulazni eRačun; ali ako želi, nitko joj to ne priječi.

Ako je poduzetnik izabrao jednog IP posrednika za ulazne eRačune, a nije u obvezi izdavati eRačune, ima li dodatnih obveza od 1. siječnja 2027. godine u smislu novog izbora IP posrednika za izlazne eRačune?

— Ne. Jednom kad izaberete IP posrednika, nemate dodatnih koraka. Ono što je važno reći kod tih IP posrednika jest da ih se može mijenjati. Primjerice, ja sam izabrala posrednika A, s kojim iz nekog razloga nisam zadovoljna i želim posrednika B. Dovoljno je da kroz FiskAplikaciju promijenim novi izbor IP posrednika. Aplikacija će to usvojiti i bit će vidljivo razdoblje od kad je IP posrednik A pružao uslugu, a od kad je to IP posrednik B. I važno je da poduzetnici znaju da ih mogu mijenjati. Ali svakako moramo napomenuti: svaki poduzetnik potpisuje ugovor s određenim IP posrednikom, i ti ugovori mogu biti bez vremenskog roka ili imati trajanje do tri godine. Izborom novog IP posrednika ne znači i da su vaše ugovorne obveze prestale, te na to treba obratiti pozornost.

Zašto uopće imamo tržišne IP posrednike, ako je Porezna uprava u mogućnosti da radi sve te poslove?

— Naš je zahtjev zapravo bio da se omogući jedna besplatna opcija za male poduzetnike, jer ta je obveza praktički zakonski nametnuta. I to je dosta zahtjevno i informatički, jer morate nadograditi mnoge programe. Mi računovo-

EDUKACIJA NA SVIM RAZINAMA

Gdje se poduzetnici mogu educirati kako bi postupak prilagodbe bio što lakši?

— Nema tu jednoznačnog odgovora. Svatko će se morati educirati sâm. Unutar komorskog sustava HOK-a veliki je broj županijskih komora i udruga obrtnika koji su već organizirali jako puno seminara, ima i webinar, ali u konačnici — svaki poduzetnik mora odvojiti vrijeme kako bi se tim doista bavio. Čak se i računovodstveni uredi organiziraju, pa imamo predavanja za klijente, dakle trudimo se održati edukaciju gdje god postoji zanimanje za tim. I posljednji Susret računovođa, koji smo imali potkraj listopada, bio je potpuno podređen tim temama, a računovođe se još od ožujka neprestano educiraju. Pitanja i dalje ne prestaju. Zamislite kako je onda u poduzetništvu, koje se praktički tek počelo suočavati s tim. Edukacije traju i u državnim ustanovama, jer i za njih je sve to novo. Tko god kaže da ćemo lako uvesti Fiskalizaciju 2.0, zapravo ne zna o čemu govori.

vođe znamo da i dalje imamo značajan broj poduzetnika koji izdaju račune u programima kao što su Word ili Excel, odnosno da oni nemaju dodatno programsko rješenje za izdavanje računa. Također, imamo i osobe koje nisu najvišnje digitalizaciji, koji su na godinu ili dvije do mirovine i koji nisu baš toliko “na ti” s novim digitalnim sustavima. I sad ih zakonodavac tjera u neki novi i drukčiji svijet, ali i u kupnju novih programa, računala i slično.

Nama se već događalo da u naš računovodstveni ured zovu poduzetnici jer žele promijeniti računovođu, a kad ih pitate za razlog, kažu kako im sadašnji računovođa želi uvesti eRačune, a oni to ne žele i mijenjaju računovodstveni ured nesvjesni kako je to nova zakonska obveza. Dakle, ni poduzetnici ne razumiju još točno što nas sve čeka. Mi aktivno educiramo djelatnike u računovodstvima, ali ima puno promjena koje su došle s Novom godinom. Fiskalizacija 2.0 donijela je mnoge i sveobuhvatne promjene, ne samo u samom poslovanju nego i u svim dosadašnjim načinima rada i našim navikama.

Što su vrste dokumenata, a što KPD 2025. oznake i kako do njih dolazimo?

— Da se vratimo na pisanje eRačuna. Dakle, ove opće stvari: tko je kupac, što je predmet prodaje, ima li popusta i slično, to je nešto što svi znamo popuniti, i to je jednostavno. No, u određenom trenutku eRačun će od vas tražiti da definirate o kojoj vrsti dokumenta je riječ. Po novom zakonu imamo dvanaest novih oznaka dokumenata — od P1 do P12, čak imamo i P99 za iznimne situacije. Primjerice, ako izdajete nekom račun

bez narudžbenice, onda birate vrstu dokumenta P3, dok recimo kod računa za računovodstvene usluge, gdje imate ugovornu obvezu a periodično izdajete račune, vrsta dokumenta će vam biti P2. Odobrenja su P9, ali imate i poslovni proces koji ga prati za odobrenje 381. To su neke novosti koje morate znati kako biste izdali eRačun, a nudit će se u izbornicima prilikom njihovog pisanja.

No, ono najnovije što se traži jest da svaka stavka na eRačunu ima KPD oznaku. Ona trenutačno radi najviše problema “na terenu”, i mislim da to dosta dobro objašnjavamo i na seminarima i na webinarima, ali svakako je novost, jer dodjela KPD oznaka ima svoju logiku koju je potrebno “uloviti”. No, vjerujem da će kad se jednom “ulovi” ta logika, svima biti jednostavnije. Na računovođama je sada veliki pritisak, jer veliki broj poduzetnika traži od nas da mi njima pišemo eRačune upravo zbog tih KPD oznaka — jer sam šifrnik KPD oznaka ima više od četiri tisuće šifri.

Cijeli taj proces zvuči iznimno komplicirano. Kako ga poduzetnici mogu pojednostavniti?

— Ono što su poduzetnici trebali premiti do 31. prosinca 2025. godine bilo je da su si morali naći KPD oznake koje će vjerojatno najčešće koristiti. Mislim da su se sektori ugostitelja i graditeljstva brzo snašli u tom, jer su njihove šifre možda najjednostavnije. Već smo imali situaciju kod jednog poduzeća koje se bavi veleprodajom elektro opreme, odnosno opreme za rasvjetu, da je od 4.000 šifri na njega primjenjiva samo jedna, dakle i to je moguće. Cijenim i da će najkompleksnije biti

u sektoru C, ali i kod kombiniranih usluga. Tko bude koristio ERP programe za pisanje računa, u njima će imati ponuđen KPD šifrnik, a za one koji se budu služili drukčijim sustavima, KPD šifrnik je dostupan online, putem KLASUS aplikacije na stranicama Državnog zavoda za statistiku. Svakako se svi mogu obratiti upitom na email kpd@dzs.hr i zatražiti pomoć pri određivanju KPD oznake.

Hoće li sve to utjecati na povećanje cijena računovodstvenih usluga?

— Sigurno hoće. Mi kupujemo nove sustave, radimo nadogradnje različitih programa, naši programeri već mjesecima rade na svim tim adaptacijama i istodobno nas educiraju o novim značajkama u sustavima. Mi zaposlenike moramo dobro educirati kako bi mogli kroz sve to voditi naše klijente i sve njihove specifičnosti. A klijenti su već sada rekli da im je lakše platiti veći iznos računovodstvenih usluga, nego da sami imaju teret pisanja eRačuna, odnosno samostalnog utvrđivanja KPD oznaka i biranja vrsta dokumenata.

Za računovođe je također uvedena i obveza elzveštavanja prema Poreznoj upravi, gdje po novome poduzetnici trebaju izvješćivati o tri nove stavke, što su računovođe s IP posrednicima uspjeli djelomično riješiti automatski. Međutim, jedna od novih situacija je i redovito izvješćivanje o svim plaćenim eRačunima do dvadesetog u mjesecu za prethodni mjesec, odnosno tko je sve platio izdani eRačun, a toga do sad nije bilo. Morat ćete javiti i plaćanje dijela računa, kad je plaćen drugi dio računa, rješavanje različitih kompenzacija koje se događaju između dva ili više poduzetnika, izdavanje i izvješćivanje o računu za predujam i tako dalje — a to su sve nove obveze za računovodstva. Do sada smo mi to evidentirali, ali sada imamo obvezu izvješćivanja, i to do određenog datuma. A kad je riječ o predujmu, tu bih još samo naglasila da eRačun više ne trpi storno predujma unutar samog eRačuna, te ćemo se tu praktički vratiti na rješenja koja su bila na snazi do 2017. godine.

Još je jedna velika promjena za F1 račune?

— Da, tu je golema promjena koja propisuje da svi oni koji rade s fizičkim

osobama moraju imati fiskalizirani račun i za online transakcije. Što to znači? Do sada ste, kao fizička osoba, kad ste primjerice išli frizeru, dobili fiskalni račun za plaćanje gotovinom ili karticom. No, od 1. siječnja 2026. isti takav račun moraju izdati i svi oni koji rade s fizičkim osobama, a koje im plaćaju na transakcijski račun, žiro ili poslovni račun, kako ga tko zove.

Primjerice, imate veliki broj poduzetnika koji imaju online usluge, na primjer prevođenja, te se ta usluga, na osnovi ponude, uplaćivala na račun poslovnog subjekta, a nakon toga ste dobili i račun/potvrdu o plaćanju. Sada mora postojati fiskalni račun, odnosno fiskalno rješenje s certifikatom koji morate kupiti, kako biste mogli izdati F1 fiskalni račun s obveznim ZIR, JIR i QR kodom. Isto vrijedi i za uplate putem Stripea, Google Paya ili drugih platformi. I za to od Nove godine morate imati fiskalizirani račun koji morate izdati sa ZIR, JIR i QR kodom.

Koliko nam sve to, zapravo, pomaže u praksi?

— Prvo bih rekla da nas sve to jako opterećuje i financijski i administrativno. Zaposlenici moraju biti educirani kako bi klijentima mogli pružiti najbolje odgovore na sva ta pitanja. Kad je krenuo siječanj i primjena svih tih zakonskih propisa, nastao je novi kaos. Ali kad se

sve to skupa smiri, a ja vjerujem da će se za nekoliko mjeseci svi naviknuti na novi režim, ja ne vidim da će biti problema, i svi ćemo brže raditi. Imat ćemo i siguran trag da je moj eRačun stigao do vas, i ne možete mi više reći da je izgubljen, jer će s digitalizacijom sustava već i Porezna uprava znati da ste ga dobili.

Mi nemamo probleme s eRačunima kao takvima, usudila bih se reći. Odredbe koje donosi Fiskalizacija 2.0 obveza su ViDA direktive EU (VAT in the Digital Age), koja postaje obvezujuća za cijelu Europsku uniju od 2030. godine. Ona definira da cijela EU razmjenjuje eRačune. Hrvatska je četvrta ili peta država EU koja je počela, odnosno počinje s primjenom eRačuna, i to je dobro. U konačnici, da ih ne uvodimo sad, uveli bismo ih uskoro. Što se tiče KPD-a, mišljenja sam da je prerano, i mislim da Hrvatska nije morala biti prva po tom pitanju, a sada to jesmo. Rumunjska je primjerice uvela KPD oznake za, reći ćemo, pet njima ključnih proizvoda i artikala koji su im važni, pa ću se usuditi reći da praktički i nemaju KPD oznake. Mi ih uvodimo za apsolutno sve djelatnosti, u sve segmente poslovanja. Mislim da će nas to opteretiti.

Izgledno je kako će biti i grešaka nastalih iz neznanja i nerazumijevanja Fiskalizacije 2.0. Kakve su kazne? Mogu li poduzetnici očekivati

razumijevanje kad je riječ o prvim greškama?

— Iskreno vjerujem da će biti sluha za početne lakše prekršaje. Zakon prepoznaje najteže, teže i lakše prekršaje. Najteži prekršaji su, recimo, od 3.980 eura do 66.360 eura za pravnu osobu, plus kazna za odgovornu osobu u toj pravnoj osobi. Primjerice, ako vi kao obveznik fiskalizacije izdate bilo kakav dokument, ponudu, predračun ili obračun, dakle bilo koji dokument na osnovi kojeg želite da vam ga plati fizička osoba, a na njemu niste napisali "Ovo nije fiskalizirani račun", to je kazna koja vam slijedi. To je klasificirano kao najteža kazna u zakonu. Ili, recimo, za odgovornu osobu će kazna za takav prekršaj biti od 660 eura do 6.630 eura, a ako tvrtka ima više odgovornih osoba, svaki od njih će dobiti takvu kaznu. Ako ste obrtnik, za takav prekršaj možete očekivati kaznu od 3.980 eura do 39.810 eura. Kazne su doista ekstremno velike.

Lakših prekršaja ima mnogo više, te se i tu treba posebno paziti. Sigurno se neće blagonaklono gledati ako vam netko dođe u vaš objekt, u kojem vi trebate fiskalizirati račune, a vi ih uopće ne fiskalizirate; tu nema rasprave. Ali ako je riječ o sitnicama nastalih iz nerazumijevanja, sigurna sam da će tu biti sluha, jer bez toga bi nastao kolaps.

 LEJLA BARIĆ

EURO PROJEKT SCRIPTUM

UMIJEĆE USPJEHA DO EU FONDOVA

Roberta Frangeša Mihanovića 9, Skyoffice, 10000 Zagreb
+385 (95) 359 5772, +385 (95) 356 9711
info@euro-projekt.hr
www.euro-projekt.hr

HRVATSKA IMA PRILIKU POVEĆATI RAZNOVRSNOST ULAGANJA U SEKTOR KOMERCIJALNIH NEKRETNINA

TRŽIŠTA HRVATSKE, SLOVENIJE I BOSNE I HERCEGOVINE NALAZE SE U RAZMJERNO STABILNOJ FAZI, ALI S RAZLIČITIM RAZINAMA ZRELOSTI I LIKVIDNOSTI. HRVATSKA BILJEŽI NAJVEĆU INVESTICIJSKU AKTIVNOST MEĐU TIM TRIMA TRŽIŠTIMA, UZ NAJIZRAŽENIJU DIVERZIFIKACIJU PREMA SEKTORIMA. UREDSKI, LOGISTIČKI, MALOPRODAJNI I HOTELSKI SEGMENT U HRVATSKOJ SU RAZVIJENIJI I PRIVLAČE DOMAĆI I MEĐUNARODNI KAPITAL. PONUDA KVALITETNIH INVESTICIJSKIH PROIZVODA JE OGRANIČENA, ŠTO UZROKUJE POVREMENO SNAŽNU VOLATILNOST TRANSAKCIJSKIH VOLUMENA

Kad se govori o nekretninama, barem u Hrvatskoj, najčešće su u fokusu stambene nekretnine i kretanje cijena, odnosno prihvatljivost. To nije iznenađujuće ili nelogično, jer ljudima je imati krov nad glavom jedna od ključnih životnih stavki.

Ipak, područje komercijalnih nekretnina nipošto ne treba gurati u drugi plan jer, u konačnici, njihova je uloga nezaobilazna i bitna u mnogim gospodarskim područjima. Koliko je to tržište važno pokazuju i mnoge analize tog segmenta nekretnina koje se rade na razvijenim europskim tržištima.

Na temu stanja na tržištu komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj, ali i dvjema susjednim zemljama, sugovornica časopisa *Financije.hr* je Nuccia Basanić, direktorica za korporativna rješenja u Colliersu za Hrvatsku, Sloveniju i Bosnu i Hercegovinu.

Kako biste ocijenili stanje i perspektive na tržištu komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini? Koje su ključne razlike i ima li sličnosti?

— Tržišta Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine nalaze se u razmjerno stabilnoj fazi, ali s različitim razinama zrelosti i likvidnosti. Hrvatska bilježi najveću investicijsku aktivnost među tim trima tržištima, uz najizraženiju diverzifikaciju prema sektorima. Uredski, logistički, maloprodajni i hotelski segment su u Hrvatskoj razvijeniji i privlače domaći i međunarodni kapital. Ponuda kvalitetnih investicijskih proizvoda je ograničena, što uzrokuje povremeno snažnu volatilnost transakcijskih volumena, ali kvalitetni projekti na atraktiv-

nim lokacijama pronalaze investitore.

Slovenija je zrelije i nešto više strukturirano tržište s jasnim usmjerenjem na održivost, energetske standarde i certificiranje nekretnina. Na tržištu Ljubljane možemo već sada svjedočiti ulasku stranih developera u segmentu uredskih zgrada, a Ljubljanu očekuje oko 100.000 četvornih metara novih poslovnih prostora, što će značajno utjecati na segment uredskih prostora u tom gradu.

Tržište Bosne i Hercegovine čine prije svega lokalni investitori. Suvremeni investicijski proizvodi su ograničeni, osobito u uredskom segmentu, iako postoji jasan prostor za razvoj kvalitetnijih projekata.

Sličnosti među tržištima uključuju visoku potražnju za suvremenim uredskim i logističkim prostorima, rast zanimanja za ESG standarde te razmjerno ograničenu ponudu. Ključne razlike leže u veličini tržišta i strukturi kapitala.

Koliko su tržišta komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj i Sloveniji različita ili slična onome što se događa na tom segmentu tržišta u Europskoj uniji, odnosno na razvijenijim europskim tržištima? Koji su razlozi za postojanje razlika?

— Tržišta komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj i Sloveniji posljednjih se godina sve više približavaju trendovima prisutnima na razvijenijim europskim tržištima, osobito kad je riječ o strukturi potražnje, ESG standardima i porastu važnosti kvalitete poslovnih prostora. I u Hrvatskoj i u Sloveniji najtraženiji su suvremeni, tehnološki napredni i energetski učinkoviti prostori, a uredski segment, posebice zgrade A klase, bilježi

vrlo nisku stopu nepopunjenosti, što ukazuje na daljnji prostor za razvoj.

Unatoč tome, razlike i dalje postoje, prije svega u veličini tržišta, strukturi investitora i transakcijskim volumenima. Na razvijenijim zapadnoeuropskim tržištima uobičajene su transakcije vrijedne nekoliko stotina milijuna eura, dok u Hrvatskoj i Sloveniji postoji nedostatak atraktivnih investicijskih proizvoda i portfelja dovoljne veličine koji bi bili zanimljivi za velike institucionalne investitore. Zbog toga u strukturi investitora i developera još uvijek prevladavaju domaće akteri.

Glavne razlike mogu se svesti na dva aspekta. Prvi je veličina i likvidnost tržišta, budući da su Hrvatska i Slovenija razmjerno mala i koncentrirana tržišta s ograničenim brojem proizvoda koji zadovoljavaju institucionalne kriterije. Drugi je struktura investitora. Dok zapadnoeuropskim tržištima prevladavaju institucionalni investitori poput mirovinskih fondova i osiguravatelja, u Hrvatskoj i Sloveniji još uvijek prevladava lokalni i regionalni privatni kapital, uz postupno jačanje međunarodnog zanimanja.

Što je konkretno usmjerenje posla koji ste preuzeli od svibnja prošle godine? Koji su mu primarni aspekti?

— Na položaju direktorice za korporativna rješenja glavni naglasak je na pružanju visokokvalitetnih Colliers usluga našim klijentima u segmentima ureda, logistike, retaila te projektnog menadžmenta, s primarnim usmjerenjem na davanje u zakup poslovnih prostora ili traženja adekvatnih zakupaca za vlasnike poslovnih prostora.

Što se tiče projektnog menadžmenta, pružamo cijeli spektar usluga kao pružetak tima našim klijentima, uključujući planiranje modernizacija poslovnih prostora, vođenje i koordinaciju izvedbe radova te upravljanje poslovnim zgradama. U sklopu novog položaja zadužena sam za tržišta Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine.

Novo istraživanje Colliersa pokazuje da Europa ostaje i dalje privlačna u 2026. godini za ulaganje u sektor nekretnina. Pritom se spominje i područje Jadrana kao tržišta koje sve više privlači pozornost. O čemu je zapravo riječ? Koje vrste ulaganja u nekretnine bi bile najzanimljivije u jadranskom području i posebice u Hrvatskoj?

— Jadranska obala se sve jasnije pojavljuje na investicijskom zemljovidu. U našem slučaju to je prije svega rezultat pozicioniranja Hrvatske kao međunarodno prepoznatljive turističke destinacije s dugoročno stabilnom potražnjom i stalnim rastom u premium segmentu. Investitori konkretno gledaju hotelski sektor, ali ne generalno — njih zanimaju veći, brendirani i profesionalno upravljani hoteli, najčešće sa 120 ili više soba, koji omogućuju standardizaciju operativnih procesa. Ulazak međunarodnih brendova u posljednje dvije godine potvrđuje da tržište ide u tom smjeru.

Drugim riječima, Hrvatska je danas na globalnoj investicijskoj mapi prije svega kao hotelska investicijska destinacija s potencijalom za daljnje podizanje kvalitete ponude. Potražnja postoji, a ponuda hotela većih investitora koji zadovoljavaju kriterije i dalje je razmjerno ograničena, što objašnjava zašto zanimanje raste.

Koliko je zapravo tržište komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj dinamično? Kakve vrste nekretnina se najviše traže i kako im se kreću cijene?

— Tržište komercijalnih nekretnina u Hrvatskoj je dinamično, ali istodobno stabilno i bez većih poremećaja. Najdinamičniji su uredski, logistički i hotelski sektor, dok je retail stabilan i u fazi prilagodbe promjenama u potrošačkim navikama.

U uredskom segmentu i dalje se najviše traže suvremeni i energetske učin-

koviti prostori A klase, posebno u Zagrebu gdje je stopa nepopunjenosti vrlo niska, oko 2,5 posto. To drži zakupnine stabilnima uz blagi rast. Logistika je u posljednjih nekoliko godina jedan od najbrže rastućih segmenata, a potražnja dolazi od distribucijskih, e-commerce i maloprodajnih lanaca. Cijene zakupa za kvalitetne skladišno-logističke prostore rastu zbog nedostatka ponude suvremenih i tehnološki opremljenih prostora.

Hotelski sektor je najprepoznatljiviji investitorima, ali potražnja je usmjerena na veće, brendirane objekte s profesionalnim upravljanjem. Retail tržište je stabilno, ali se transformira. U većim gradovima prodajni centri jačaju segment zabave, gastro ponude i lifestyle sadržaja, dok se na sekundarnim lokacijama šire retail parkovi koji imaju jasnu potražnju i relativno jednostavan operativni model.

Općenito se može reći da se cijene i zakupnine drže čvrsto, a primjećujemo lagani rast u segmentima u kojima je ponuda ograničena, što je slučaj kod uredskih prostora A klase, logistike i kvalitetnih hotelskih projekata. Tržište je pritom dovoljno dinamično da kvalitetni proizvodi pronađu kupce i prije formalnog izlaska na tržište, no nedostaje kvalitetnih investicijskih proizvoda te je konkurencija među investitorima vrlo velika.

Koji su najčešći ili najkrupniji izazovi s kojima se ulagači u komercijalne nekretnine susreću u Hrvatskoj? Kako ih riješiti?

— Najčešći izazov s kojim se ulagači u komercijalne nekretnine susreću u Hrvatskoj jest nedostatak kvalitetnih investicijskih proizvoda dovoljne veličine i standarda. Tržište ima jasnu potražnju, ali nema dovoljno gotovih projekata koji zadovoljavaju kriterije većih institucionalnih ulagača, posebice kad govorimo o uredima i hotelima. To je razlog da mnoge transakcije ne izostaju zbog manjka zanimanja, nego zbog nedostatka ponude.

Drugi veliki izazov odnosi se na proces samog razvoja. Sporost administrativnih procedura, prostorno-planska pitanja i kompleksnost procedura dobivanja dozvola produžuju razvojne cikluse, čime povećavaju ukupni rizik i trošak projekta. Ključno je povećati transparentnost

tržišta, ubrzati razvojne procedure i potaknuti ulazak institucionalnog kapitala. Dodatno, razvoj projekata mora biti usklađen s međunarodnim ESG standardima, jer taj kriterij postaje ključan u investicijskim procesima.

Na razini Europe, barem tako pokazuje globalna analiza Colliersa, praktično svi segmenti ulaganja u nekretnine nude dobre mogućnosti. Postoji li neki segment komercijalnih nekretnina koji je u Hrvatskoj još slabo zastupljen, a mogao bi imati perspektivu?

— Iako globalna analiza pokazuje sve veće zanimanje investitora za specijalizirane i operativne nekretnine, hrvatsko tržište u tim segmentima još uvijek zaostaje. To se posebno odnosi na podatkovne centre i smještaj studenata te starijih osoba, tri segmenta koja u Europi bilježe snažan rast, dok su u Hrvatskoj tek u ranoj fazi i uglavnom bez institucionalne ponude.

Najveći investicijski zamah trenutno bilježe data centri. Globalno su ušli među najbrže rastuće kategorije i već privlače značajan institucionalni kapital, što potvrđuju i Colliersovi podaci. U prva tri tromjesečja 2025. data centri su činili 31 posto ukupno prikupljenog kapitala u alternativnim sektorima, čime su po prvi put preskočili uredski i logistički sektor te se pozicionirali odmah iza takozvanog "multifamily" segmenta. Kod nas takvih projekata praktički nema, iako Hrvatska zbog zemljopisnog i energetskog položaja i digitalne infrastrukture ima potencijal.

Objekti za studente i zajedničko stanovanje u Europi već ulaze u fazu zrelosti, posebno u zapadnoj i sjevernoj Europi, dok Hrvatska u tom segmentu nema institucionalnih projekata. Potražnja postoji, ali nema jasno definiranog investicijskog okvira ni standardiziranih operatera, što otežava razvoj i financiranje. Slično je sa smještajem za starije osobe i zdravstveno-rehabilitacijskim konceptima koji globalno rastu, ali kod nas su tržišno fragmentirani i bez profesionalne strukture.

Istodobno, pitanje pristupačnog stanovanja i dalje nije riješeno kroz jasnu nacionalnu politiku, što dodatno ograničava razvoj multifamily segmenta i institucionalnog najma. Drugim riječima,

tržište stanovanja u Hrvatskoj uglavnom je organizirano kroz individualno vlasništvo, dok institucionalni najam gotovo ne postoji.

Ukratko, segmenti koji su u Europi već etablirani – podatkovni centri, studentski smještaj, smještaj za starije osobe i pristupačno stanovanje – u Hrvatskoj su najmanje zastupljeni i upravo tu vidimo najveći potencijal za rast, naravno pod uvjetom regulatorne i operativne podrške.

Kako stvari stoje u Hrvatskoj kad je riječ o najmu komercijalnih nekretnina? Koje su najbitnije značajke tog tržišta iz perspektive cijena, ponude i potražnje?

– U Hrvatskoj je zakup uobičajeni način korištenja komercijalnih nekretnina za većinu tvrtki i sektora, pa je tržište zakupa vrlo aktivno i razvijeno. Najdinamičniji segmenti su uredi i logistika, gdje istodobno svjedočimo snažnoj potražnji i rastu zakupnina. U uredskom segmentu potražnja je posebno usmjerena na suvremene i energetske učinkovite prostore A klase, a prime zakupnine u Zagrebu kreću se oko osamnaest do dvadeset eura po četvornom metru mjesečno. Stopa nepopunjenosti u tom segmentu vrlo je niska, što održava cijene stabilnima uz blagi rast, i potvrđuje da prostora za razvoj novih kvalitetnih projekata postoji.

U logistici je stanje slično; potražnju generiraju distributivni, logistički i e-commerce operateri, a ponuda suvremenih skladišno-logističkih kapaciteta i dalje je ograničena. Prime zakupnine za kvalitetne logističke prostore kreću se oko šest eura po četvornom metru mjesečno ili više, uz vidljiv pritisak na rast zakupnina zbog nedostatka raspoložive ponude.

I u uredima i u logistici zakupci sve češće traže suvremene, tehnološki napredne i ESG-usklađene prostore, što znači da kvaliteta prostora postaje ključni čimbenik u oblikovanju cijene i brzini ostvarenja najma. U tom smislu tržište ima prostor za daljnji razvoj, posebno u segmentima koji mogu ponuditi visoke tehničke standarde, energetska učinkovitost i fleksibilnost korištenja.

Što se može očekivati u Hrvatskoj na tržištu komercijalnih nekretnina u ovoj godini? Očekujete li neke vidljivije pomake i u kojem smislu? Postoji li bitna razlika između pojedinih hrvatskih zemljopisnih prostora u smislu onoga što tržište traži ili nudi?

– U ovoj godini očekujemo nastavak stabilnih aktivnosti na tržištu komercijalnih nekretnina, uz nekoliko jasno vidljivih smjerova. Prvi je nastavak razvoja u uredskom i logističkom segmentu, gdje potražnja i dalje premašuje ponudu

u A klasi. U uredima očekujemo dolazak novih projekata u Zagrebu, što će nakon dužeg razdoblja podići ukupnu kvalitetu postojećeg fonda i povećati izbor za zakupce. U logistici i dalje vidimo snažno zanimanje developera i investitora, a cijene zakupa ostaju čvrste zbog ograničene ponude suvremenih skladišno-distribucijskih centara.

Drugi trend odnosi se na hotelski sektor, gdje se očekuje nastavak profesionalizacije tržišta. Ulazak brendiranih operatera i razvoj većih projekata u području Jadrana potvrđuju da je turistički sektor i dalje primarno usmjerenje investitora, ali uz jasnu sklonost projektima većeg kapaciteta i profesionalnog upravljanja.

Što se tiče razlika po regijama, tržište se u Hrvatskoj zapravo segmentira po funkciji. U Zagrebu prevladava uredski i logistički sektor, dok je obala snažno turistički orijentirana s usmjerenjem na hotelske projekte, turističko-rezidencijalne koncepte i operativne modele vezane uz turizam. U unutrašnjosti se najviše razvijaju retail parkovi i logistika manjih gabarita, gdje postoji jasna lokalna potražnja.

Općenito, možemo reći da tržište ostaje zdravo, selektivno i s jasnim usmjerenjem na kvalitetu. U segmentima gdje postoji potražnja i gdje se razvijaju suvremeni projekti, prostora za rast još uvijek ima.

 IGOR ILIĆ

FOTO: STOCKPAKE

EUROPA U KRIZI RADA

MOŽE LI EUROPSKA UNIJA ZADRŽATI PRODUKTIVNOST DOK RADNA SNAGA NESTAJE?

EUROPA ULAZI U NOVO RAZDOBLJE U KOJEM RADNA SNAGA I VJEŠTINE POSTAJU SVE OSKUDNIJI RESURS. TO ZNAČI DA ĆE GOSPODARSKI RAST U BUDUĆNOSTI SVE VIŠE BITI UVJETOVAN POVEĆANJEM PRODUKTIVNOSTI, ODNOSNO RAZVOJEM TEHNOLOGIJE, BOLJOM ORGANIZACIJOM I ULAGANJEM U KAPITAL, A SVE MANJE RASTOM BROJA ZAPOSLENIH OSOBA

Europska unija ulazi u najdublju demografsku krizu u svojoj suvremenoj povijesti. Kontinent koji je desetljećima bio sinonim za stabilnost i visoku produktivnost, danas se suočava s ubrzanim starenjem stanovništva, padom nataliteta i manjkom radne snage. Demografski trendovi koji su se dugo smatrali sporima i postupnima sada su postali akutni problem s izravnim posljedicama na gospodarski rast, javne financije i dugoročnu održivost europskog modela razvoja.

Pad radne snage već je jasno vidljiv u svakodnevicu. Sve veći broj industrija prijavljuje kroničan manjak radnika. U mnogim državama članicama natječajni za radna mjesta ostaju nepopunjeni mjesecima, a poslodavci su prisiljeni nuditi fleksibilnije uvjete rada kako bi privukli radnike.

Za Financije.hr razgovarali smo s ekonomskim analitičarom Gorankom Fižulićem, koji je objasnio koliko je duboka demografska kriza u Europi u smislu produktivnosti i rasta, i postoje li industrije gdje se već sada jasno vidi manjak radnika.

On ističe kako Europa ulazi u novo razdoblje u kojem radna snaga i vještine postaju sve oskudniji resurs. To znači da će ekonomski rast u budućnosti biti sve više uvjetovan povećanjem produktivnosti, odnosno razvojem tehnologije, boljom organizacijom i ulaganjem u kapital, a sve manje rastom broja zaposlenih osoba.

Starenje europskog stanovništva se ubrzava, što ilustrira podatak da je

omjer starijih osoba (65+) prema radno sposobnima (20–64) u Europskoj uniji u 2024. godini iznosio oko 37 posto. To znači da na svakog starijeg od 65 godina dolaze manje od tri radno sposobne osobe, a projekcije pokazuju daljnji rast takvog pokazatelja, objašnjava Fižulić. Omjer između zaposlenih i umirovljenika sve se brže pogoršava, što dodatno opterećuje mirovinske i zdravstvene sustave. Europa se tako ubrzano pretvara u najstariji veliki ekonomski blok na svijetu, čak i ispred Japana, koji je desetljećima bio globalni simbol demografskog starenja i niskog fertiliteta.

Smanjenje udjela radno sposobnog stanovništva ima izravan negativan učinak na gospodarski rast. Prema procjeni EBRD-a, takav pad može godišnje smanjiti rast BDP-a po stanovniku za oko 0,4 postotna boda u dijelu Europe koji pokrivaju njihove analize, što kroz desetljeća stvara značajan kumulativni učinak.

— Nedostatak radne snage u Europi prerasta u strukturni problem. Prema EURES-ovu pregledu za 2024. godinu, sektori poput zdravstva, građevinarstva i ugostiteljstva već godinama bilježe kronični manjak radnika. Uz to, sve veći pritisak osjeća se i u transportnom sektoru te u pojedinim tehničkim strukama.

Iako stopa slobodnih radnih mjesta (vacancy rate) ne daje potpunu sliku, ona ipak signalizira napetost na tržištu rada. U trećem kvartalu 2025. godine ta stopa u EU iznosi oko 2,0 posto. Iako je nešto niža nego 2024., tržište rada ostaje pod značajnim pritiskom.

Nedostatak radnika najjasnije je vidljiv u nekoliko ključnih sektora na razini Europske unije, govori Fižulić.

Posebno je pogođeno zdravstvo i sustav skrbi, gdje starenje stanovništva znatno povećava potražnju za medicinskim sestrama, liječnicima i pomoćnim osobljem upravo u trenutku kad se baza dostupne radne snage smanjuje. Slični problemi prisutni su i u građevinskom sektoru, koji se dodatno suočava s rastućim potrebama zbog intenzivne obnove zgrada i infrastrukture, uključujući takozvani zeleni val, dok je kvalificiranih

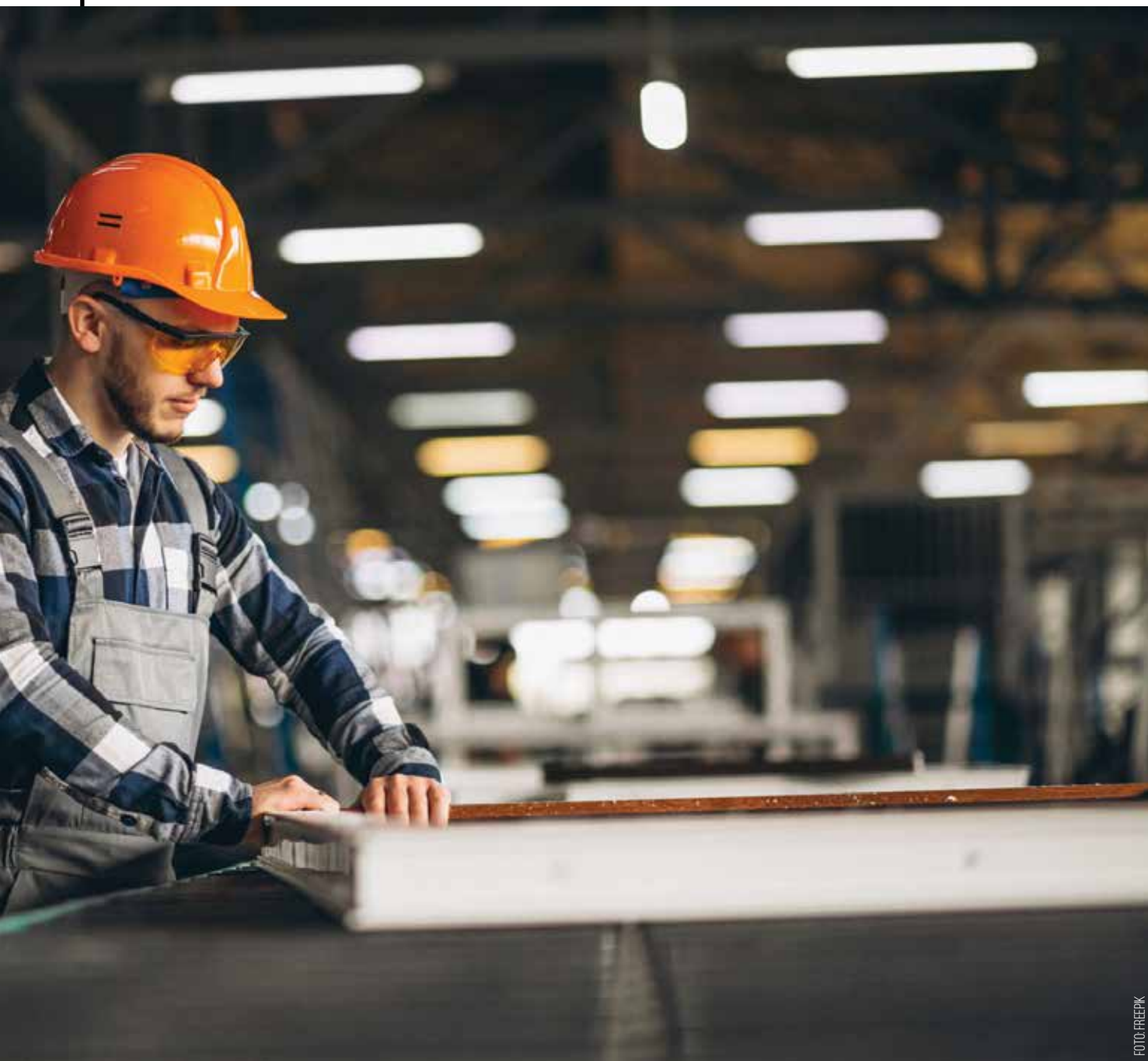

FOTO: FREEPIK

majstora sve manje. U transportu i logistici stalno nedostaje obučениh profesionalaca poput vozača, operatera i skladištara, neovisno o vrsti prijevoza. Istodobno, ICT sektor i tehnička zanimanja trpe ne samo zbog manjka radnika, nego i zbog nedostatka odgovarajućih kompetencija, što dodatno otežava popunjavanje radnih mjesta. Ugostiteljstvo i turizam suočavaju se s posebnim izazovima vezanima uz sezonalnost, posebne zahtjeve tržišta rada i migracije radne snage, zbog čega je osiguravanje dovoljnog broja zaposlenih stalni problem.

Reakcije država članica na takvu krizu znatno se razlikuju. Njemačka, koja je desetljećima bila motor europske industrije i izvoza, već sada hitno traži stotine tisuća kvalificiranih radnika u sektorima poput inženjerstva, zdravstva, IT-a i industrijske proizvodnje.

Fižulić pojašnjava da se Njemačka suočava s ozbiljnim, strukturnim ograničenjem na tržištu rada, takozvanim "hard constraint", koje politički prepoznaju svi relevantni akteri. Nedostatak radne snage i kvalificiranih radnika dovodi u pitanje održivost modela financi-

ranja socijalne države. U tom kontekstu uvoz radne snage i priznavanje kvalifikacija postaju nezaobilazni elementi za očuvanje gospodarske stabilnosti i socijalne sigurnosti.

Statistički podaci i projekcije za Njemačku jasno ukazuju na snažno starenje stanovništva, što dovodi do pogoršanja omjera između broja radnika i umirovljenika. Očekuje se da će se ti trendovi nastaviti sve do 2070. godine. Zbog toga su zakonske promjene u Njemačkoj brze i konkretne. Proširen je EU Blue Card, uvedene su olakšice od ožujka 2024.,

FOTO: FREEPIK

a od 1. lipnja 2024. stupila je na snagu nova Opportunity Card (Chancenkarte), koja dodatno olakšava pristup tržištu rada stručnim radnicima izvan EU-a.

Za razliku od Njemačke, zemlje poput Poljske i država jugoistočne Europe pristupaju izazovima migracija i manjka radne snage znatno sporije i često s promjenjivom politikom. Takva dinamika proizlazi iz političko-ekonomskog i identitetskog konteksta: u društvima u kojima se naglašava homogenost ili postoje svježije sigurnosne traume, tema migracije je osjetljivija, pa su reakcije vlasti često odgođene, ambivalentne ili restriktivne. Dodatno, razvojni modeli koji su se dugo oslanjali na razmjerno jeftinu radnu snagu i industrijska ulaganja, stvaraju otpor prema brzom otvaranju tržišta rada i prijelazu prema visokoproduktivnim sektorima. Takvi izazovi dodatno su pojačani ograničenim institucionalnim kapacitetima, budući da učinkovita reforma migracijskih sustava zahtijeva administrativne kapacitete za skaliranje procedura, priznava-

nje kvalifikacija i integraciju novih radnika, što je dodatni izazov za te zemlje.

Poljska je u tom pogledu ilustrativan primjer: Iako je 2025. godine uvela novu, zasebnu regulaciju zapošljavanja stranaca, što je određeni pomak, javni diskurs i paralelni politički signali i dalje ukazuju na restriktivne tendencije i pojačano stezanje migracijske politike.

Sve više analiza upućuje na to da će umjetna inteligencija, automatizacija i digitalizacija postati ključna pomagala za očuvanje gospodarskog rasta i konkurentnosti. Upitali smo ekonomskog analitičara Fižulića gdje se Hrvatska nalazi u takvoj europskoj slici, te ima li zbog kombinacije starenja, iseljavanja i manjka kvalificiranih radnika jači strukturni problem od prosjeka Europske unije.

Hrvatska se nalazi u izrazito nepovoljnom demografskom položaju, rekao je Fižulić, što je svrstava među zemlje s visokorizičnim demografskim profilom. Taj status proizlazi iz trostrukog negativnog učinka ubrzanog starenja stanovništva, dugogodišnjeg iseljavanja

radno sposobnih osoba te sve izraženijeg uskog grla u području kvalifikacija, zbog čega su strukturni izazovi s kojima se zemlja suočava intenzivniji i brži nego u prosjeku Europske unije, osobito u pogledu smanjenja baze radne snage.

Podaci Državnog zavoda za statistiku za 2024. godinu, koji bilježe oko 32.069 živorođenih uz trajno negativan prirodni prirast, potvrđuju dugoročan trend pada broja radno sposobnih stanovnika. Istodobno, u trećem tromjesečju 2025. procjenjuje se oko 1,719 milijuna zaposlenih i 75 tisuća nezaposlenih, što predstavlja pad nezaposlenosti u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč tome, pritisak na tržištu rada ostaje izrazit.

Zapošljavanje stranih radnika, prema redovitim izvješćima Ministarstva unutarnjih poslova o dozvolama boravka i rada u 2024. i 2025. godini, potvrđuju da zapošljavanje stranaca više nije iznimka, već je postalo novi temelj funkcioniranja tržišta rada. Nedostatak radne snage posebno je izražen u ugostiteljstvu, turizmu i građevinarstvu, što se redovito

navodi kao ponavljajući problem, osobito tijekom turističke sezone. Pritisci u turizmu pritom djeluju kao svojevrsni laboratorij automatizacije, potičući brže uvođenje digitalnih rješenja poput self check-in sustava, digitalizacije operativnih procesa i naprednog upravljanja prihodima, što može ubrzati inovacije i u drugim područjima.

Investicije u infrastrukturu, obnovu i energetiku mogu povećati kapitalnu dubinu hrvatskog gospodarstva, ali samo pod uvjetom da prate razvoj vještina i rast produktivnosti, a ne isključivo dodatni "uvoz rada".

Hrvatska se nalazi na prekretnici: bez snažnog zaokreta u povećanju produktivnosti i razvoju vještina prijeti joj scenarij "malo ljudi + srednja produktivnost", što dugoročno vodi stagnaciji realnih plaća i dodatnom pritisku na javne sustave. Stoga je nužno usmjeriti se na strukturne reforme i ulaganje u ljudski kapital kako bi se izbjegla dugotrajna stagnacija, objašnjava Fižulić.

Realnost 2025. godine jasno pokazuje da će Hrvatska morati istodobno koristiti i imigraciju i automatizaciju kako bi odgovorila na izazove tržišta rada. Međutim, ni jedno ni drugo ne predstavlja jednostavno rješenje svih problema; oba pristupa imaju svoje prednosti i ograničenja te zahtijevaju pažljivo balansiranje.

Imigracija može značajno u kratkom roku popuniti praznine u sektorima koji se suočavaju s akutnim manjkom radne snage – poput zdravstva, skrbi, građevinarstva, transporta i ugostiteljstva. Ipak, takav pristup nosi određene izazove, uključujući potrebu za kvalitetnom integracijom stranih radnika, osiguranjem odgovarajućeg stanovanja, pristupom obrazovanju za njihove obitelji te rješavanjem pitanja političke polarizacije. Osim toga, treba imati na umu da i zemlje iz kojih dolaze migranti stare te da i njihovi "bazeni" radne snage nisu beskonačni.

S druge strane, ističe analitičar, automatizacija i umjetna inteligencija su jedini dugoročno skalabilni alat za rast produktivnosti u uvjetima smanjenja radne snage. Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) snažno promiče paket mjera koji uključuje produljenje radnog vijeka, ubrzanu automatizaciju i mobilnost rada. Istodobno, Europska

unija ulazi u fazu provedbe AI Acta (na snazi od 1. kolovoza 2024. s faznim uvođenjem), što povećava povjerenje i sigurnost, ali bi moglo usporiti primjenu umjetne inteligencije u "high-risk" područjima ako se regulativa pokaže zahtjevnom.

– Održiva strategija zahtijeva kombinaciju oba pristupa: imigracija može poslužiti kao "brzi patch" za najkritičnija prazna mjesta na tržištu rada, dok je automatizacija "novi operativni sustav" koji osigurava dugoročnu konkurentnost i otpornost gospodarstva. Važno je naglasiti da sama imigracija neće moći neutralizirati rastući omjer ovisnosti starijih osoba, ako produktivnost ne poraste, dok bi automatizacija bez šireg društvenog dogovora mogla izazvati političke napetosti i otpor – kaže Fižulić. Stoga je ključno uskladiti ta dva pristupa i razviti odgovarajuće politike koje će podržati održiv gospodarski rast i društvenu koheziju.

Iako se na prvi pogled čini da je riječ isključivo o demografskom problemu, pad radne snage u svojoj biti predstavlja pitanje gospodarske održivosti i globalne konkurentnosti. Ako Europa ne uspije značajno povećati produktivnost, riskira postupni gubitak utjecaja u odnosu na Sjedinjene Američke Države i Aziju, dijelove svijeta koji raspolažu mlađom radnom snagom, brže usvajaju nove tehnologije i agresivnije privlače talente iz cijelog svijeta. Već danas europska produktivnost raste sporije od američke, a taj se jaz iz godine u godinu dodatno produbljuje.

Fižulić je rastumačio kako se zemlje s malom populacijom, poput baltičkih država ili Hrvatske, ne moraju susresti s preprekom gospodarskom razvoju, pod uvjetom da država i gospodarstvo poduzmu dvije ključne mjere. Prvo, nužno je radikalno smanjiti transakcijske troškove u državnoj administraciji i u poslovanju. To znači pojednostavljivanje procedura, digitalizaciju javnih usluga i odstranjenje nepotrebne birokracije. Drugo, važno je usmjeriti se na izvozne niše koje donose visoke prihode po zaposleniku. Takav pristup omogućuje veću dodanu vrijednost i jaču konkurentnost na globalnom tržištu.

Baltik, a osobito Estonija, potvrđuje učinkovitost takve strategije. Prema izvještajima EU "Digital Decade", Estonija

je vodeća u digitalizaciji javnih usluga, što izravno smanjuje potrebu za administrativnim radom i ubrzava gospodarske procese.

Ipak, sama digitalizacija i usmjerenje na izvoz nisu dovoljni. Transformacija mora rezultirati povećanjem kapitala po zaposleniku kroz automatizaciju, razvojem vještina – osobito u STEM područjima i kroz izvrsnost u strukovnim zanimanjima te jasnim sektorskim usmjerenjem. Ključna područja su primjerice kibernetička sigurnost, gaming, fintech/regtech, digitalno zdravstvo, napredna proizvodnja i turizam kao platforma za napredne komercijalne modele.

U hrvatskom kontekstu postoje mnoge tržišne niše – od turizma i tehnologije, preko energetike i obnove, do pomorstva, logistike i specijaliziranih usluga. Ali nužno je provesti snažno rezanje birokracije i ubrzati postupke prekvalifikacija, jer demografski trendovi ne ostavljaju mnogo vremena za odgađanje reformi.

U razdoblju od 2026. do 2035. godine Europa će se suočiti s izrazitim pritiscima u određenim gospodarskim sektorima, osobito kad je riječ o dostupnosti radne snage i potrebi za brzim prilagodbama, tumači Fižulić. Sektori logistike i skladištenja bit će među onima koji će najviše osjetiti te izazove, kako zbog povećanih potreba za brzim isporukama, tako i zbog ograničenja u broju dostupnih radnika.

Pritisak će biti najveći u sektorima logistike, građevinarstva i skrbi. Ti sektori već sada pokazuju akutni manjak radne snage, što će se u nadolazećem desetljeću dodatno intenzivirati. Rješavanje tih problema zahtijevat će ili brzu integraciju imigranata, ili ubrzano uvođenje automatiziranih rješenja, uz istodobno ulaganje u obrazovanje i prekvalifikacije domaće radne snage.

Kad je riječ o brzini primjene novih tehnologija i organizacijskih rješenja, logistika i "back-office" aktivnosti izdvajaju se kao sektori u kojima se očekuje najbrži povrat ulaganja (ROI) i najmanje fizičkih ograničenja za uvođenje automatizacije. To ih čini primarnim kandidatima za tehnološku transformaciju u kratkom roku, u usporedbi s ostalim sektorima, zaključuje Fižulić.

 KRISTINA ŠERIĆ SMOLČEC

GOSPODARSKA PRIJETNJA 2025. GODINE

ZAŠTO PAD INFLACIJE NIJE SNIZIO CIJENE?

FOTO: FREEPK

JEDNO OD KLJUČNIH POGREŠNIH OČEKIVANJA BILO JE UVJERENJE DA ĆE PAD INFLACIJE AUTOMATSKI DOVESTI DO PADA CIJENA. U JAVNOM PROSTORU ČESTO SE MIJEŠALO USPORAVANJE RASTA CIJENA SA STVARNIM POJEFTINJENJIMA. UMJESTO POVRAATKA NA STARO, DOGODILA SE STABILIZACIJA NA VIŠOJ RAZINI. TROŠKOVI HRANE, STANOVANJA I USLUGA NISU SE VRATILI, VEĆ SU POSTALI NOVA REFERENTNA TOČKA

Početkom 2025. godine inflacija je bila glavna gospodarska prijetnja, tema gotovo svake analize, političke poruke i javne rasprave. Mjesečni podaci pratili su se s napetošću, a svako usporavanje rasta cijena dočekivalo se kao naznaka da se stanje napokon smiruje. Inflacija se tada razumijevala kao privremeni poremećaj, izvanredna pojava uzrokovana globalnim šokovima, koja će s vremenom izgubiti snagu i utjecaj na svakodnevni život građana.

Kako je vrijeme odmicalo, postajalo je sve jasnije da inflacija nije tek prolazna epizoda, već strukturni izazov s dugoročnijim posljedicama. Rast cijena postupno se ugradio u očekivanja potrošača, poslovne odluke poduzeća i pregovore o plaćama, čime je dodatno otežano njezino obuzdavanje. Umjesto brzog povratka stabilnosti, društvo se suočilo s "novom normalnošću" u kojoj su realni dohodci pod pritiskom, a gospodarska nesigurnost postaje trajni okvir svakodnevice.

Na kraju 2025. godine inflacija je gotovo nestala iz zanimanja javnosti i medija. Više ne prevladava naslovnica-

ma niti je u središtu političkih poruka. Međutim, nestanak iz javnog diskursa ne znači i nestanak iz naše stvarnosti. Upravo suprotno; inflacija se povukla tiho, ostavljajući iza sebe trajno promijenjenu percepciju "normalnih" cijena. Ono što se početkom godine doživljavalo kao privremeno poskupljenje, do kraja godine postalo je nova referentna točka.

U siječnju 2025. je godišnja stopa inflacije, prema europskom harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena (HICP), dosegla čak pet posto, čime se Hrvatska svrstala među zemlje s najvišim stopama rasta cijena u eurozoni. Nacionalni podatak, mjereno indeksom potrošačkih cijena, iznosio je oko četiri posto, ali i ta je brojka predstavljala snažan pritisak na kućne proračune. Rast cijena hrane, energije i stanovanja najviše je pogađao kućanstva s nižim i srednjim prihodima, kod kojih neelastični troškovi čine najveći dio potrošnje.

Jedno od ključnih pogrešnih očekivanja bilo je uvjerenje da će pad inflacije automatski dovesti do pada cijena. U javnom prostoru često se miješalo usporavanje rasta cijena sa stvarnim pojeftin-

jenjima. Umjesto povratka na staro, dogodila se stabilizacija na višoj razini. Troškovi hrane, stanovanja i usluga nisu se vratili, već su postali nova referentna točka. Inflacija je pala, ali život nije pojeftinio.

Slično se dogodilo i s očekivanjima oko plaća. Nominalni rast plaća tijekom godine često je korišten kao dokaz oporavka životnog standarda, no stvarnost je bila znatno složenija. Realni rast je bio spor, neujednačen i snažno ovisan o sektoru i individualnoj stanju u kućanstvu. Iako su agregatni podaci sugerirali stabilnost, osjećaj financijske sigurnosti nije ih pratio istim tempom. Inflacija je, čak i kad se smirila, ostavila trajne posljedice na raspoloživi dohodak i navike potrošnje.

Još jedno pogrešno očekivanje odnosilo se na samu narav inflacije. Na početku godine prevladavao je narativ o privremenom inflacijskom šoku, posljedici globalnih poremećaja, energetskih cijena i izvanrednih okolnosti. Umjesto toga, vidjeli smo kako se dio cijena, osobito usluga i osnovnih potrepština, ukorijenio na višoj razini i postao nova

referentna točka. U takvim uvjetima i najmanje povećanje troškova (primjere, stanovanja ili komunalija) snažno utječe na percepciju životnog standarda. Viši troškovi poslovanja, rada i usluga ugrađeni su u cijene i pretvorili su se u trajni okvir unutar kojeg se gospodarstvo prilagođavalo. Inflacija nije “ugašena”, već je normalizirana.

Kako je godina odmicala, analiza podataka pokazivala je znatne oscilacije u stopama rasta cijena. U proljeće i ljeto stopa se kretala između 3,2 i 4,1 posto, uz porast cijena hrane, usluga i energije u određenim razdobljima. U srpnju 2025. godine je inflacija u Hrvatskoj, mjerena indeksom potrošačkih cijena (IPC), iznosila 4,1 posto na godišnjoj razini, što je ubrzanje u odnosu na lipanj 2025. — a najviše ju je potaknuo rast cijena hrane. U usporedbi s lipnjem, cijene su na mjesečnoj razini porasle 0,4 posto, a harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HICP) bio je 4,5 posto viši nego u srpnju 2024., ističući rast cijena usluga, posebno u ugostiteljstvu i smještaju.

S odmakom godine mijenjao se i politički i javni diskurs. Vladine mjere su se prorijedile, inflacija je prestala biti prioritet, a fokus se prebacio na rast, proračun i druge teme. No najveća promjena dogodila se tiho u očekivanjima. Građani i poduzeća postupno su prihvatili skuplji život kao novu stvarnost. Upravo ta tiha “normalizacija” bila je možda najvažnija gospodarska promjena godine na izmaku, a njezine će se posljedice u potpunosti vidjeti u ponašanju potrošača, razinama štednje i društvenim razlikama koje inflacija ostavlja za sobom.

Tijekom jeseni i početkom zime došlo je do daljnjih pomaka. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, inflacija u Hrvatskoj je u studenome 2025. godine iznosila 3,8 posto na godišnjoj razini, ponajprije zbog rasta cijena energije (5,2 posto) i usluga (6,6 posto), dok su cijene hrane blago usporile, a industrijski proizvodi ostali u blagom padu — a sve to unatoč Vladinim mjerama.

U praksi, inflacija je kućanstvima promijenila strukturu potrošnje, više nego što je smanjila nominalne prihode. Sve veći dio mjesečnog proračuna odlazio je na neelastične troškove (hranu, stanovanje, energente i komunalije), dok je prostor za diskrecijsku potrošnju postajao sve uži.

Očekivalo se da pad stope inflacije znači i pad opće razine cijena, ali stvarnost je pokazala drukčije. Stabilizacija stope rasta nije dovela do pojeftinjenja potrošačkih proizvoda, već samo do sporijeg rasta cijena u odnosu na skokove iz prethodnih godina. To znači da su troškovi života ostali na visokoj razini, čak i kad su statističke brojke nagoviještale normalizaciju.

Čak i u kućanstvima s rastom plaća taj rast je često služio tek za pokrivanje viših osnovnih troškova, a ne za povećanje standarda. Rezultat je bio osjećaj stagnacije: formalno se zarađivalo više, ali se realno moglo manje planirati, manje štedjeti i rjeđe donositi dugoročne financijske odluke. Inflacija je tako djelovala kao tihi porez, raspoređen nejednako, koji je najviše pogodio kućanstva s nižim i srednjim primanjima te one s fiksnim troškovima koje nije bilo moguće brzo prilagoditi.

Jasan problem koji je inflacija razotkrila jest jaz između službenih statistika i subjektivnog doživljaja troškova života. Dok agregatni pokazatelji bilježe usporavanje rasta cijena, percepcija građana često ostaje znatno negativnija. Razlog leži u strukturi potrošnje: poskupljenja u segmentima koji čine najveći udio kućnih budžeta — hrane, energije, stanovanja i komunalnih usluga — ostavljaju snažniji psihološki i financijski trag nego kretanja cijena u manje vidljivim kategorijama. Kad se upravo ti troškovi stabiliziraju na visokoj razini, dojam poboljšanja izostaje, čak i ako inflacija statistički pada.

Inflacija je tako djelovala asimetrično, pogađajući različite društvene skupine na različite načine. Kućanstva s višim prihodima lakše su amortizirala rast cijena, jer veći dio njihove potrošnje otpada na elastične kategorije koje se mogu prilagoditi ili odgoditi. S druge strane, kućanstva s nižim i srednjim primanjima bila su izložena stalnom pritisku, jer su osnovni troškovi zauzimali sve veći udio u mjesečnom proračunu. Ta razlika dodatno je produbila osjećaj nejednakosti i nesigurnosti.

Posebno je bio vidljiv utjecaj inflacije na promjenu potrošačkog ponašanja. Građani su sve češće odgađali veće kupnje, smanjivali potrošnju na usluge i tražili jeftinije inačice. Povećala se osjetljivost na cijene, ali i nepovjerenje pre-

ma budućim kretanjima. Čak i kad su se pojavile naznake stabilizacije, oprez je ostao prevladavajući obrazac ponašanja. Inflacija je tako ostavila dublji trag u psihologiji potrošača, nego što nagovješćuju same brojke.

Istodobno, promijenila su se i očekivanja poduzeća. Viši ulazni troškovi, rast plaća i neizvjesnost oko buduće potražnje potaknuli su opreznije poslovne strategije. Umjesto agresivnih investicija, mnoge su se tvrtke usredotočile na očuvanje marži, racionalizaciju troškova i prilagodbu cjenovnih politika. U takvom okruženju dio inflacijskih pritisaka prenio se dalje, osobito u sektorima usluga, gdje je rad ključna sastavnica troška.

Važno je naglasiti da je inflacija u toj fazi prestala biti isključivo makroekonomski problem, i postala društveno pitanje. Ona je utjecala na odluke o zapošljavanju, preseljenju, štednji i dugoročnom planiranju. Mladi su teže procjenjivali isplativost samostalnog stanovanja, obitelji su opreznije pristupale kreditnim obvezama, a stariji građani suočavali su se s erozijom stvarne vrijednosti fiksnih prihoda. Sve to dodatno je pojačalo osjećaj da se standard ne pogoršava naglo, nego da se snižava postupno.

Na razini gospodarske politike, pad inflacije otvorio je prostor za promjenu fokusa, ali nije uklonio temeljne izazove. Stabilizacija stopa rasta cijena ne znači automatski povratak povjerenja niti oporavak kupovne moći. Upravo suprotno: razdoblje nakon inflacijskog vala često je obilježeno sporim prilagodbama i dugotrajnim posljedicama. U tom smislu inflacija u godini iza nas djeluje više kao prijelomna točka nego kao zatvoreno poglavlje.

Na kraju, možda je najvažnija ona promjena koja se dogodila tiho, bez jasnog trenutka preokreta. Očekivanja su se prilagodila. Građani, poduzeća i ustanove počeli su planirati u okviru viših cijena kao nove normalnosti. Upravo ta promjena u očekivanjima čini inflaciju dugotrajnim čimbenikom, čak i kad se više ne pojavljuje kao glavna tema. Ona je ostala ugrađena u svakodnevne odluke, u oprez, u suzdržanost i u osjećaj da se gospodarska stabilnost više ne podrazumijeva, već da se stalno iznova procjenjuje.

 KRISTINA ŠERIĆ SMOLČEC

FOTO: TOMISLAV MARIC

RETROSPEKTIVA TEHNOLOŠKOG SEKTORA

GODINU NA HRVATSKOJ TECH SCENI OBILJEŽILE SU AKVIZICIJE, ULAGANJA I INOVATIVNA RJEŠENJA

TECH, IT I GAMING SCENA IMALA JE JOŠ JEDNU USPJEŠNU GODINU, OBILJEŽENU RAZLIČITIM INOVATIVNIM RJEŠENJIMA, APLIKACIJAMA KOJE BI MOGLE IGRATI VAŽNU ULOGU U POSLOVANJU I U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU, TE BROJIM INVESTICIJAMA I NATJEČAJIMA NAMIJENJENIM PRIJE SVEGA ONIMA KOJI DOLAZE

Hrvatska tech, IT i gaming scena imala je još jednu uspješnu godinu, obilježenu različitim inovativnim rješenjima, aplikacijama koje bi mogle igrati važnu ulogu u poslovanju i u svakodnevnom životu, te brojim investicijama i natječajima namijenjenim prije svega onima koji dolaze, odnosno startupima.

Većinu toga kroz 2025. smo i predstavili na našim stranicama, pa ćemo se u ovom članku prisjetiti najvažnijeg i naj-

zanimljivijeg što se događalo u spomenutim sektorima.

U drugoj polovici godine održan je još jedan prestižan Deloitteov izbor pedeset najbrže rastućih tehnoloških kompanija Srednje Europe, među kojima se našlo i sedam hrvatskih. Tvrtke su rangirane prema rastu u razdoblju od 2021. do 2024., a najbolje plasirana bio je Margins na jedanaestom mjestu, zahvaljujući rastu od 1.660 posto.

Jedno mjesto iza je Cactus Code s 1.650 posto, a slijede Orqa (1.182) koja je devetnaesta, dvadeset peti Spectral Core (979), dvadeset deveti Farseer (910), trideset i treća B.I.D. Grupa (864), te Utiliter koji se zahvaljujući rastu od 682 posto našao na četrdeset i prvom mjestu.

— Ulazak na Deloitteovu listu za nas je veliko priznanje i, iskreno, ugodno iznenađenje. Nikada se nismo previše bavili nagradama ni priznanjima, jer smo bili

Muzej povijesti videoigara

isključivo usmjereni na rad, projekte i rezultate. Upravo zato je posebno lijepo vidjeti da je priznanje došlo nama, i to kao najbrže rastućoj hrvatskoj tehnološkoj kompaniji među pedeset najuspješnijih u cijeloj regiji Srednje Europe. Margins danas zapošljava gotovo pedeset vrhunskih stručnjaka, i to priznanje shvaćamo kao potvrdu da se kvaliteta, predanost i dugoročno ulaganje u ljude uvijek na kraju isplate. — rekao nam je Anđelo Brzoja, CEO i osnivač Marginsa.

Pritom je izdvojio i ono na što je najviše ponosan u svojem poslovanju, a to je činjenica da su svjesno tražili i birali projekte koji pomiču granice mogućeg. To je posebno teško uzmemo li u obzir da se tvrtka bavi razvojem najsloženijih softverskih rješenja temeljenih na umjetnoj inteligenciji.

U povodu tog izbora razgovarali smo i s predstavnicima Deloittea, točnije s Natkom Sertićem, glavnim partnerom za poreze u CE South regiji, i Katarinom Pavlović, direktoricom u Odjelu poreza i

voditeljicom Fast 50 programa u Hrvatskoj. Od njih smo zatražili da nam otkriju što je omogućilo taj uspjeh hrvatskih tehnoloških tvrtki koje su i prošle godine bile najbolje u regiji.

— Iza takvog uspjeha stoji kombinacija nekoliko čimbenika. Prije svega, hrvatske tehnološke tvrtke posljednjih godina pokazuju iznimnu sposobnost da brzo identificiraju konkretne potrebe tržišta i razviju proizvode koji imaju jasnu komercijalnu vrijednost, a ne samo tehnološku zanimljivost. Taj pristup ih čini konkurentnima i izvan lokalnog okvira. Druga važna komponenta je talent i ambicija poduzetnika i timova. Vidimo generaciju koja razmišlja globalno od prvog dana, te je spremna ulagati u znanje, procese i kvalitetu proizvoda. Treće, ekosustav je zreliji nego prije nekoliko godina. Postoje zajednice, programi i investitori koji olakšavaju rast, ali i kultura dijeljenja iskustva, koja mladim timovima pomaže da brže napreduju i izbjegnju neke tipične početničke greške. — objasnili su iz Deloittea.

Akvizicije

U godini iza nas ostvarene su i neke akvizicije hrvatskih tvrtki od strane velikih inozemnih igrača, pri čemu je zabilježeno i nekoliko obrnutih slučajeva.

Infinum, vodeća hrvatska IT tvrtka za razvoj i dizajn digitalnih proizvoda, tako je krajem 2025. postao većinski vlasnik AMR CyberSecurityja, britanske tvrtke specijalizirane za kibernetičku sigurnost. To je druga Infinumova akvizicija u proteklih dvanaest mjeseci, nakon što je početkom godine preuzeo nizozemsku kreativnu agenciju Your Majesty.

Posljednjih godina Infinum je uložio jedanaest milijuna eura u akvizicije. Kroz kredit EBRD-a i reinvestiranje vlastitih sredstava osigurano je dodatnih petnaest milijuna eura za buduća preuzimanja kojima se planira financirati daljnji rast i razvoj tvrtke.

Splitski startup SplxAI u nepune je dvije godine postao toliko uspješan da ju je nedavno odlučila kupiti američka tvrtka za sigurnost u oblaku Zscaler.

— Kontakt je došao preko prijatelja, i onda dalje kroz umrežavanje, no to je jedan posto priče. Ostalo je tehnička izvrsnost i procjena koliko se uklapamo u njihov portfelj proizvoda. Zato su nas

kupili. To je njihova prva investicija u Hrvatskoj, što je za jednu američku tvrtku priličan rizik. Najteža im je prilagodba hrvatskom zakonodavnom okviru, računovodstvenom sustavu i slično. Mi trenutačno funkcioniramo kao odvojena jedinica, ali to se u svakom trenutku može promijeniti. Ako netko odluči da trebamo raditi zajedno na nekom proizvodu s nekom drugom poslovnom jedinicom u tvrtki, mi na to nemamo utjecaj. — rekao je u razgovoru za Financije.hr suosnivač SplxAI-ja Ante Gojsalić.

Investicije i fondovi

Hrvatski startupi svake godine dobivaju i sve više prilika za prikupljanje investicija, između ostalih i iz fondova rizičnog kapitala. Jedan takav, nazvan NVision Ventures, nedavno su pokrenuli Dražen Oreščanin, Monika Mikac i Dejan Ljuština. Usmjerit će se na Hrvatsku i Jugoistočnu Europu, pri čemu su u svojoj potrazi za startupima u koje bi investirali usmjereni na četiri vertikale. O tome je u razgovoru za Financije.hr više otkrio Dražen Oreščanin.

— NVision se fokusira na četiri vertikale: umjetnu inteligenciju, digitalna rješenja, mobilnost te zdravlje i dugovječnost. U ta četiri područja nas troje partnera imamo puno osobnog iskustva bilo kroz naše vlastite poduzetničke projekte, kroz BIRD inkubator, ili kroz izravni savjetnički rad s nekim od najuspješnijih hrvatskih startupa u posljednjih nekoliko godina. — rekao je Oreščanin.

Silicon Gardens, poznati VC (venture Capital) fond sa sjedištem u Ljubljani, investirao je u startup Arkensight. Ulaganje od 600.000 eura privukli su rješenjem koje pomoću umjetne inteligencije procesuiru i analizira podatke prikupljene iz snimaka dronova.

— Razvijamo AI platformu koja uspostavlja komunikaciju i obrađuje snimke iz nepovezanih kamera pomoću umjetne inteligencije za pametnije donošenje odluka kod nadzora i održavanja kritične infrastrukture kao što su ceste, željeznice, luke, gradovi i energetska mreža. S jednostavnim tekstualnim unosima omogućujemo detekciju objekata, procjenu njihovog stanja i zemljopisnog položaja te automatsko praćenje promjena kroz vrijeme. — objasnio je suosnivač Arkensighta Domagoj Čorić.

Anđelo Brzoja

FOTO: PROMO

Direktor Lognet Milan Ora

FOTO: ABECEDA KOMUNIKACIJE PROMO

Dražen Oreščanin, Monika Mikac i Dejan Ljuština

FOTO: PRIVATNA ARHIVA

Prošla godina bila je itekako sadržajna i u kontekstu zanimljivih aplikacija i drugih, ponekad i revolucionarnih rješenja.

Tvrtka Lognet je tako kreirala inovativno i jedinstveno rješenje kojim, kako su istaknuli, započinje nova era u logistici. Funkcionira na vrlo jednostavan način, uz korištenje dva uređaja. Prvi je terminal koji je instaliran na portirnici u takozvanom kiosk formatu, a drugi mobilni telefon vozača.

Kad vozač dolazi na lokaciju utovara, Lognet mu dodijeli QR kôd koji dobiva putem SMS poruke. U tom QR kodu sadržane su sve potrebne informacije, poput tko je prijevoznik, vozač i dobavljač, odnosno sve ono što je portir dosad usmeno uzimao od vozača. Također dobiva i termin kad je njegov red za istovar ili utovar.

Startup Compass AI kreirao je platformu koja bi u budućnosti mogla postati neizostavno pomagalo za male i

srednje tvrtke. U pitanju je virtualni CFO (chief financial officer/financijski direktor) koji uz pomoć umjetne inteligencije između ostalog nadzire troškove i prihode, planira, analizira i osmišljava strategije. Compass AI je osigurao i pola milijuna eura investicije od Fil Rouge Capitala.

— Ideja je bila pokušati automatizirati što više procesa u vođenju financija malih i srednjih tvrtki, od troškova i prihoda do planiranja. Tako je nastala inicijalna premisa, dok se sama ideja razvijala neko vrijeme tijekom kojeg smo prikupljali feedback. Sam development došao je na red u drugoj polovici 2024. godine. Platforma je proaktivna, što znači da, osim operativnog dijela, može i planirati, osmišljavati strategije ili javiti kad se dogodi nešto neobičajeno. Poanta je da tvrtke, koje nemaju financijske stručnjake u svojem timu, oslobodi nekih zadataka, tako da imaju vremena za druge poslove. — ispričao nam je u razgovoru direktor Compass AI-ja Nikola Jakić.

Aplikacije

Štošta zanimljivog se u Hrvatskoj događalo i po pitanju aplikacija. Kako je u Hrvatskoj počelo transparentnije iskazivanje cijena, sve je više alata koji kupcima olakšavaju potragu za najisplativijom opcijom. Usporedilica.hr je digitalna platforma koja građanima omogućava brzu i preciznu usporedbu cijena proizvoda u većim trgovačkim lancima. Platformu je pokrenula Helena Klarić, koja je većinu svoje karijere provela u maloprodaji, s posebnim zanimanjem na loyalty programe, unapređenje korisničkog iskustva i istraživanja kupovnih navika, a u poduzetničke vode krenula je s položaja predsjednice Uprave Tiska.

Nešto slično izradio je Smart Solutions iz Zadra, a riječ je o aplikaciji Košarica, koja u svim većim trgovinama na području Hrvatske pronalazi najjeftinije proizvode, odnosno one koji se nalaze na sniženjima ili akcijama.

Rajan Zejnuni, koji je na zagrebačkom PMF-u završio matematiku i statistiku, svoju je ljubav prema nogometu pretvorio u platformu Football Path X. Uz pomoć tima od pet ljudi osmislio je mjesto na kojem se svaki nogometaš može predstaviti javnosti, uključujući i polaznike nogometnih akademija, mla-

eKonobar

FOTO: PROMIO

de uzraste, veterane, pa i one koji se tim sportom bave rekreativno.

— Zamisao je od samog početka bila načiniti kombinaciju društvene i menadžment platforme. Naši konkurenti su se najčešće posvetili jednom ili drugom, i većina ih je propala. U tom društvenom dijelu svakom igraču ili igračici dajemo prostor da se predstave i pokažu svoje vještine kroz treninge, utakmice i dijeljenje videa, te da imaju neku zdravu interakciju. Primjerice, kad jedan Brazilac od dvadeset godina traži klub, a u Hrvatskoj ih u malim ligama igra jako puno, kontakte u Europi pronalaze putem Instagrama, Facebooka ili YouTubea. Takav networking bio je dosta nezdrav, jer mnogi roditelji, što je dobro, ne dopuštaju djeci da budu na tim mrežama. Tako da smo zapravo željeli stvoriti jednu sigurnu mrežu gdje se možete predstaviti na pristojan, nogometni način i imati alate koji vam pomažu u svakodnevnom razvoju uz pomoć velikog broja treninga i vježbi. Korisnici znaju da su na toj platformi i drugi nogometaši, treneri, menadžeri klubova, skauti, a imamo i funkciju za roditelje koji mogu menadžerirati svoju djecu. — objasnio je Zejnuni.

Istoimeni sustav koji je razvila splitska tvrtka eKonobar pozornost medija je prije svega privukao mogućnošću da dozovete konobara samo podizanjem ruke, pri čemu vas on ne mora niti vidjeti. Osim što automatski detektira pokret ruke gostiju uz pomoć kamera i javlja osoblju da je potrebna neka usluga, sustav omogućava i izdavanje računa, praćenje dnevnog prometa ili stanja u skladištu; drugim riječima, sve što je potrebno ugostiteljima.

Vrijedi spomenuti i da je Hrvatska lani dobila prvu reklamu u cijelosti napravljenu umjetnom inteligencijom. Ista je nastala za potrebe klijenta Intersnack Adria, a iza nje stoje agencija Imago Ogilvy, koja je ranije kreirala AI radijsku kampanju za INA-u, i produkcijska kuća Riba ribi grize rep, dok su vizualni i glazbeni dio odradili Filip Filković Philatz i tim iz More Magnets.

Koji su bili najveći izazovi s kojima su se pritom susreli, otkrio nam je Darko Bosnar, kreativni direktor Imago Ogilvyja.

— Kao i sve što radiš prvi put, i ovo je imalo svoje izazove. U agenciji jako temeljito i određeno znamo što želimo, pa je u produkciji puno lakše provesti te ideje u stvarnost. No, ono što je u AI generatorima još uvijek lutrija jest da output koji dobiješ nije baš uvijek u potpunosti ono što si zamislio ili tražio. Zato je jako važno imati tim ljudi koji vrlo spretno uspijevaju natjerati AI alate da metodom beskrajnih ponavljanja i unapređivanja "promptova" izbacе ono što je sličnije onome što je zamišljeno.

Croatia osiguranje je prvo u Hrvatskoj uvelo osiguranje od kibernetičkih napada. Njihovo Cyber osiguranje omogućuje tvrtkama brži oporavak nakon kibernetičkog incidenta, uz stručnu pomoć kao što je pravna podrška, računalna forenzika i krizni management.

Pokriva i naknadu troškova prekida poslovanja, gubitaka uzrokovanih kibernetičkom iznudom, troškove obnove i povrata podataka, kao i naknadu po odgovornosti osiguranika za štetu nastalu trećim osobama. Proizvod je namijenjen prije svega malim i srednjim poduzetnicima, a prijava incidenta brza je i jednostavna: samo jedan poziv aktivira ope-

rativno-sigurnosne provjere te pravnu podršku.

Gaming

Za kraj, nekoliko redaka treba izdvojiti i za gaming scenu u Hrvatskoj. Izgradnja velikog gaming centra u Novskoj napreduje prema planu, dok je u Zagrebu otvoren i Muzej povijesti videoigara. Za njega je zaslužan Damir Šlogar, hrvatski poduzetnik i developer s više desetljeća iskustva u gaming industriji. Radio je na hit naslovima kao što su Shrek ili Battlefield, dok je u Kanadi osnovao, a potom i prodao, gaming studio Big Blue Bubble, najpoznatiji po igri My Singing Monsters.

Muzej je smješten u Draškovićevoj ulici, a među nekoliko tisuća artikala, smještenih na više od 800 četvornih metara, nalaze se i klasici poput Pac-Mana iz 1980. godine i legendarnog Ponga koji datira još s početka sedamdesetih.

— Cijeli muzej strukturiran je kronološki, kako bi posjetiteljima pružio uvid u razvoj industrije videoigara kroz desetljeća. Svaka etaža muzeja posvećena je određenom razdoblju, od ranih eksperimenata u šezdesetima i prvih arkada, preko eksplozije kućnih računala i konzola u osamdesetima i devedesetima, pa sve do prelaska u 3D eru i veliku ekspanziju početkom 2000-tih. Posjetitelji mogu vidjeti više od 3.000 izložaka: od originalnih arkada poput Computer Space i PONG-a, preko raritetnih konzola do kućnih računala. S naglaskom na kontekst, što se tada događalo u svijetu, kako su tehnologija i kultura utjecale na igre, i obrnuto. — ispričao je Šlogar.

 VEDRAN HARČA

HVALI MORE

MILIJUNI EURA ZA BOLJU POVEZANOST S OTOCIMA

S VIŠE OD TISUĆU OTOKA I OTOČIĆA, POMORSKA POVEZANOST JE KLJUČAN STUP HRVATSKOG GOSPODARSKOG RAZVOJA, TURIZMA I SVAKODNEVNOG ŽIVOTA STANOVNIKA. PREMA PODACIMA IZ NEDAVNIH PROJEKATA, ULAGANJA U LUKE DILJEM ZEMLJE PRELAZE STOTINE MILIJUNA EURA, A VELIKI DIO SREDSTAVA DOLAZI IZ EUROPSKIH FONDOVA, POSEBICE IZ OPERATIVNOG PROGRAMA KONKURENTNOST I KOHEZIJA

Velika i važna ulaganja nisu samo građevinski zahvati — oni su investicije u budućnost koje poboljšavaju sigurnost plovidbe, povećavaju kapacitete za nautički turizam i olakšavaju promet robe i putnika. U ovom članku, na temelju najnovijih dostupnih informacija, istražujemo ključne projekte ulaganja u luke na području Korčule, Pelješca, Kvarnera, Istre i cijele Dalmacije, ističući izazove, postignuća i šire značenje za hrvatsko gospodarstvo.

Početak te priče vodi nas na jug Dalmacije, gdje se na otoku Korčuli odvija jedan od najvećih infrastrukturnih projekata od osamostaljenja Hrvatske. Riječ je o izgradnji novog trajektnog pristaništa u Polačistu, nedaleko grada Korčule, koje bi trebalo zamijeniti postojeće u Dominčama. Taj projekt, čija je vrijednost u drugom krugu natječaja premašila šesnaest milijuna eura, zamišljen je kao suvremen lučki kompleks koji će značajno unaprijediti povezanost otoka s kopnom.

Planovi uključuju 550 metara operativne obale, četiri rampe za utovar i istovar, prostor za više od 250 automobila u čekanju, zgradu terminala, pomoćne objekte za prodaju karata, putnički terminal i okretište za autobuse koji će povezivati luku sa središtem grada. Kapaciteti za privezivanje brodova bit će znatno povećani, što će omogućiti brži i učinkovitiji promet, posebice tijekom turističke sezone kad se gužve u postojećoj luci Dominče pretvaraju u noćnu moru za putnike i vozače.

Projekt je započet još 2018. godine, kao dio odabranih infrastrukturnih ini-

ciativna za povezivanje otoka i kopna, a financiran je uglavnom iz EU kohezijskih fondova — ukupno 24 milijuna eura bespovratnih sredstava, dok ostatak dolazi iz državnog proračuna. Pripreme su krenule 2019. godine izradom glavnog projekta i izdavanjem građevinske dozvole, a radovi su započeli 2022. godine. Međutim, put do ostvarenja nije bio bez prepreka. Izvođač radova, srpska tvrtka Aqua Mont Service, suočio se s financijskim problemima, uključujući kašnjenja u plaćanju radnika i dobavljača, što je dovelo do kršenja ugovora. Županijska lučka uprava Korčula raskinula je taj ugovor u ožujku prošle godine, aktivirala bankarsko jamstvo i naplatila kazne.

Unatoč fijasku, projekt nije ugrožen — do kraja 2023. godine utrošeno je više od sedam milijuna eura u prvoj fazi, a u srpnju prošle godine dodijeljeno im je sedamnaest milijuna eura za dovršetak druge faze. Javna savjetovanja su nedavno završena, a novi natječaj za izvođača radova očekuje se uskoro. Takav razvoj događaja pokazuje koliko su slični projekti osjetljivi na vanjske čimbenike, ali i koliko je važna upornost institucija poput Županijske lučke uprave Korčula u osiguranju kontinuiteta.

Povezano s tim, na poluotoku Pelješcu potpisan je ugovor o sufinanciranju izgradnje luke Perna nedaleko Orebića, vrijedan 19,5 milijuna eura bespovratnih sredstava. Taj projekt, koji je potpisan u Orebiću, obuhvaća izgradnju novog trajektnog pristaništa sa središnjim gatom duljine 90,18 metara, obalom za prihvat plovila i malim istočnim gatom od 14,15 metara, uz uređenje pratećih zaobalnih

Luka Ploče

površina. Nositelj projekta je Županijska lučka uprava Dubrovačko-neretvanske županije, a ugovor su potpisali potpredsjednik Vlade i ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković, ravnatelj Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) Dragan Jelić, te ravnatelj lučke uprave Antun Banovac.

Ministar Butković istaknuo je važnost tog projekta za rješavanje prometnih gužvi u središtu Orebića, posebice u ljetnim mjesecima.

— Taj će projekt, zajedno uz luku Polačiste i obilaznicu Orebića, riješiti prometnu gužvu samog središta Orebića i olakšati prometovanje do same luke. — rekao je Butković, dodavši da je to nastavak ulaganja u lučku infrastrukturu koja je pokrenuta prije nekoliko godina.

Potpredsjednik Vlade i ministar prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine Branko Bačić naglasio je da projekt ne samo da poboljšava povezanost otoka Korčule i Pelješca, već i po-

država turizam, jednu od ključnih grana hrvatskog gospodarstva.

— Riječ je o projektu koji ne doprinosi samo povezivanju i kvalitetnijem životu na hrvatskim otocima, nego je i u funkciji turizma. — rekao je Bačić, povezujući ga s Pelješkim mostom kao najvažnijim infrastrukturnim projektom kod nas.

Župan Dubrovačko-neretvanske županije Nikola Dobroslavić istaknuo je cilj da županija bude spojena ne samo s ostatkom Hrvatske, već i unutar sebe, cestovno i lučki. Načelnik Općine Orebić Tomislav Ančić opisao je potpisivanje kao povijesni dan, naglašavajući da je problem prometne povezanosti zapadnog dijela Pelješa konačno prepoznat. Ravnatelj lučke uprave Banovac podsjetio je da se projekt dugo pripremao i da će luka služiti sljedećih pedeset do stotinu godina, spominjući i druge projekte poput dogradnje luke Ubli na Lastovu. Ta ulaganja, ukupno preko 600 milijuna eura u prometnoj infrastrukturi, prema riječima Jelića, pokazuju kako EU fon-

dovi transformiraju hrvatsku obalu, posebice nakon otvorenja Pelješkog mosta prije tri godine.

Prelazeći na sjever, u Kvarnerskom zaljevu su ulaganja u luke Crikvenice i Opatije još jedan primjer uspješne suradnje između države, županija i Europske unije. U listopadu ove godine potpisani su ugovori o bespovratnim sredstvima za dva velika projekta: izgradnju luke Omorika u Dramlju kod Crikvenice, vrijednu 9,9 milijuna eura, i dogradnju luke Ika u Opatiji, vrijednu 7,9 milijuna eura. Oba projekta financirana su iz europskih fondova i nacionalnih sredstava, a potpisivanje je obilježeno svečanošću u prisutnosti visokih dužnosnika.

Ministar Butković opisao je ova ulaganja kao dio “renesanse na cijeloj hrvatskoj obali”, naglašavajući da je u proteklom razdoblju uloženo oko petsto milijuna eura u slične projekte.

— Takvi projekti, koji se financiraju iz Europske unije i osiguravaju nove komunalne vezove, hvalevrijed-

ni su i predstavljaju veliki iskorak. — rekao je.

Župan Primorsko-goranske županije Ivica Lukanović i gradonačelnici Crikvenice i Opatije izrazili su zadovoljstvo, ističući da će ti projekti poboljšati turističku ponudu i sigurnost plovidbe. Nakon potpisivanja kreću javne nabave i ostvarenje, što će dodatno potaknuti lokalno gospodarstvo kroz zapošljavanje i turizam.

U Istri su se usmjerili na rekonstrukciji lukobrana u pulskoj luci, projekt vrijedan više od dvadeset milijuna eura. Javni natječaj za izvođača radova raspisan je za radove na dvije lokacije — Muzilu i Štinjanu. Na Muzilu se uređuje površina od oko 8.000 četvornih metara i obala duljine 170 metara, s pristupom preko Ulice Fižela. U Štinjanu je riječ o 4.000 četvornih metara i 75 metara obale. Radovi uključuju podmorsko razgrtanje, nasipanje vapnenačkim kamenom, oblikovanje tamponskog sloja i sanaciju prometnih površina nakon završetka.

FOTO: JADRANSKA VRATA

Luka Rijeka

Taj je projekt dio šireg vala rekonstrukcija u Istri i Kvarneru, uključujući izgradnju luke u Novigradu vrijednu 5,7 milijuna eura, gdje će se izgraditi lukobran, obalni zid, istezališta za plovila i dva plutajuća gata, omogućujući privez za 63 plovila. Dubine mora bit će produbljene na 2,6 metara, što će unaprijediti sigurnost. Ti zahvati pokazuju kako ulaganja u infrastrukturu nisu izolirani, već dio integriranog pristupa razvoju obale.

U središnjoj Dalmaciji je svečano otvorenje nove luke u Omišu označilo završetak projekta vrijednog petnaest milijuna eura, nakon više od tri i pol godine radova. Luka, koja je čekana desetljećima, uključuje uređenje tristo metara obalnog pojasa, sanaciju starog gata,

dodavanje pedeset novih komunalnih vezova na dvije stotine i pedeset metara operativne obale i kapacitet za četrdeset plovila u sezoni. Investitor je Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije, a projekt je najveći u njezinoj povijesti.

Na svečanosti su bili premijer Andrej Plenković i ministar Butković. Plenković je istaknuo da je ovo dio velikih aktivnosti Vlade u renesansi obale, dok je Butković spomenuo ulaganja veća od tristo milijuna eura. Gradonačelnik Ivo Tomasović rekao je da nova luka mijenja vizuru grada i omogućuje povezivanje s otocima poput Brača. Uskoro počinje izgradnja luke u Bolu na Braču (16 milijuna eura), ribarske luke u Komiži i dužobalne linije od Trogira do Omiša.

Ti projekti, ukupno vrijedni više od stotinu milijuna eura samo u opisanim slučajevima, ilustriraju predanost Hrvatske razvoju lučke infrastrukture. Oni ne samo da poboljšavaju povezanost, već i potiču turizam, stvaraju radna mjesta i štite okoliš.

U budućnosti, s nastavkom EU financiranja, očekuje se još više takvih inicijativa, koje će Hrvatsku učvrstiti kao vodeću pomorsku destinaciju na Mediteranu. Ipak, izazovi poput kašnjenja i financijskih problema podsjećaju na potrebu za boljom koordinacijom i transparentnošću. U konačnici, ta ulaganja nemaju veze samo s betonom i čelikom – ona govore o životu na moru, koji je srž hrvatske posebnosti.

 RAIF OKIĆ

BAGAR
Kvaliteta je stvaranje

SANITARIJE • KERAMIČKE PLOČICE
GRIJANJE • VODOVOD I KANALIZACIJA
BOJE I LAKOVI • GRAĐEVINSKI MATERIJAL

Vrgadinska 3
23211 Pakoštane
+385 23 329 980
info@bagar.hr www.bagar.hr

POLIKLINIKA
IVANIŠ

Zametska 100, 51000 Rijeka
info@poliklinika-ivanis.hr
www.poliklinika-ivanis.hr

Ergometrija · ultrazvuk srca · EKG · UTZ srca
Interna medicina, ultrazvuk, endoskopije,
specijalisti, stomatološka ordinacija...
Najbolji dijagnostički pregledi na
području Primorsko-goranske županije

INTERNA MEDICINA:
prof.dr.sc. Nikola Ivaniš
prim.dr.med.
tel: 051 / 265-046

ORDINACIJA
DENTALNE MEDICINE:
dr.med.dent. Alis Ivaniš
tel: 051 / 261 - 121

TULUMOVIĆ GRADNJA

Put mora 4, 21400 Mirca 091 3463 387 tulumovicgradnja@gmail.com

**RADOVI
VISOKOGRADNJE**

KLJUČ U RUKE

ČISTOĆA
ZELENILO
NAPLATA LUČKIH PRISTOJBI
JAVNA RASVJETA
PARKING
ODRŽAVANJE GROBLJA

RIVINA JARUGA

d.o.o.za komunalne djelatnosti
Trg Male Gospe 4 22222 Skradin
+385 22 771 633
www.rivinajaruga.com

ARCTIC D.O.O. POSTAVIO NAJVEĆI LEDENI PARK U ŠVICARSKOJ

RIJEČKA TVRTKA SPAJA KLIZALIŠTA, TEHNOLOGIJU I INOVACIJE

PRIČA JE ZAPOČELA 2003. GODINE U RIJECI. BILI SU TO SKROMNI POČECI MALE OBITELJSKE TVRTKE. LEGENDA U NAŠOJ OBITELJI KAŽE DA JE TVRTKA NASTALA NAKON JEDNOG POSJETA KLIZALIŠTU U TRSTU. TAD SMO SHVATILI KOLIKO KLIZANJE ZAPRAVO DONOSI RADOSTI, A KLIZALIŠTA POSTAJU MJESTA DRUŽENJA U GRADOVIMA. HTJELI SMO I MI DIJELITI TU SREĆU U RIJECI – I TAKO SMO KRENULI U POSAO

Arctic d.o.o. iz Rijeke vodeća je hrvatska tvrtka specijalizirana za razvoj, proizvodnju i najam opreme za mobilne i stalne klizališne sustave te druge rekreativne i event površine. Iza sebe imaju mnoge uspješne projekte, kao što je Ledeni park na zagrebačkom Tomislavcu ili klizalište u sklopu Nordijskog parka na Planici.

Na sajmu u Kölnu predstavili su i inovativni koncept “New Age of Ice Rinks”, a nedavno su ostvarili golem uspjeh postavivši najveći ledeni park u Švicarskoj, točnije u gradu Zugu. Više o svemu tome, kao i o mnogim drugim temama, otkrio nam je Leo Ventin, voditelj operacija u Arcticu.

Krenimo od aktualnosti: postavili ste najveći ledeni park u Švicarskoj, ispred Bossard Arene u gradu Zugu. Kako je došlo do te suradnje i koliko je trajao rad na projektu?

- Grad Zug sa svojim je hokejaškim klubom organizirao javni natječaj. Mi smo se uključili te smo u međunarodnoj konkurenciji izabrani kao izvođač radova.

Što se tiče samog projekta, riječ je o iznimno zahtjevnom i opsežnom ostvarenju. Pripreme su krenule još u ožujku prošle godine, čim smo odabrani na natječaju. One su se odvijale dugo vremena, ukupno više od devet mjeseci, i uključivale su terenske izvide, sva moguća mjerenja, prilagodbu tehničkih rješenja te intenzivnu komunikaciju s lokalnim partnerima. U taj projekt postavljanja ledenog parka u Zugu bila je,

naime, uključena i jedna švicarska tvrtka, što se pokazalo sjajnim jer smo već isplanirali neke daljnje suradnje.

Da se vratimo na Bossard Arenu. Kod tako velikih projekata svaki centimetar i svaka pojedinost su važni, jer se sve mora savršeno uklopiti na lokaciji. Sama montaža na terenu trajala je nekoliko dana, no iza toga su stajali mjeseci planiranja, projektiranja i pripreme u našem proizvodnom pogonu u Rijeci.

Što se sve nalazi u tom parku i je li naručitelj imao neke posebne zahtjeve vezano uz, primjerice, dimenzije klizališta?

- Ledeni park u Zugu prostire se na ukupno 1.650 četvornih metara ledene površine, čime je trenutačno najveći takav park u Švicarskoj. Uz veliku glavnu ledenu plohu, park uključuje i dodatnu stazu za klizanje od 350 četvornih metara, koja posjetiteljima daje osjećaj kretanja i dinamike, a ne samo klasičnog kruženja po klizalištu.

Naručitelj je imao vrlo jasne zahtjeve, osobito kad je riječ o dimenzijama, protoku klizača i funkcionalnosti prostora, s obzirom na to da se park nalazi ispred jedne od najpoznatijih hokejaških arena u zemlji. Posebnu pozornost posvetili smo sigurnosti, preglednosti i kvaliteti leda, ali i dizajnu – u Zugu smo prvi put predstavili i novi tip naših zaštitnih ograda, koje su dodatno unaprijedile vizualni identitet cijelog parka.

Vratimo se u prošlost: Kad je osnovan Arctic i kako se rodila zamisao da se krenete baviti klizališnim sustavima?

- Naša priča započela je 2003. godine u Rijeci. Bili su to skromni počeci male obiteljske tvrtke. Legenda u našoj obitelji kaže da je tvrtka nastala nakon jednog posjeta klizalištu u Trstu. Tad smo shvatili koliko klizanje zapravo donosi radosti, a klizališta postaju mjesta druženja u gradovima. Htjeli smo i mi dijeliti tu sreću u Rijeci, i tako smo krenuli u posao.

Vrlo brzo smo to iskustvo htjeli približiti i drugim domaćim sredinama. Krenuli smo korak po korak, s puno oduševljenja, učenja i ulaganja u vlastito znanje i opremu. Arctic je kao tvrtka i

FOTO: ARCTIC PR ZUG

brend formalno osnovan 2007. godine, a od tada stalno raste, kako u smislu opsega posla, tako i u tehnološkom napretku, razvoju novih rješenja te kroz prilagodbu promjenjivom tržištu.

Osim same proizvodnje, kakve još usluge nudite naručiteljima?

- Naš pristup je da naručiteljima ponudimo cjelovito rješenje. Osim projektiranja i proizvodnje klizališnih sustava, nudimo i uslugu "ključ u ruke" koja uključuje prijevoz, montažu, održavanje leda, tehničku podršku i dežurstvo tijekom cijelog trajanja događaja.

Uz klizališta, u našem portfelju su i modularne drvene sklopive kućice, LED

RGB rasvjetna rješenja, roly parkovi, odnosno naši posebni poligoni za rolanje koji se mogu koristiti cijele godine. Naručiteljima je često važno da sve dobiju na jednom mjestu, od tehničke izvedbe do vizualnog dojma, a upravo je to ono na čemu Arctic već godinama gradi svoju prepoznatljivost.

Jeste li u svojem poslovanju više usmjereni na Hrvatsku ili na strana tržišta? Općenito, koje biste projekte izdvojili iz dosadašnjeg rada?

- U Hrvatskoj smo i dalje vrlo snažno prisutni, posebno kroz projekte najma klizališta i sudjelovanje u adventskim priredbama. No, posljednjih godina sve snažnije izlazimo na strana tržišta,

prije svega kroz prodaju i izvozne projekte.

Od domaćih projekata svakako bih izdvojio Ledeni park na Tomislavcu u Zagrebu, koji je u svoje vrijeme postavio nove standarde, zatim klizalište u Areni Pula, ovogodišnji Export ice box u Rijeci, te niz klizališta koja smo nedavno otvorili u Opatiji, Rovinju, Vinkovcima, Solinu, Ljubljani, ali i u mnogim drugim mjestima.

U inozemstvu je projekt u Zugu trenutno naš najveći i najvidljiviji, ali radili smo i projekte u susjedstvu, primjerice klizalište u sklopu Nordijskog centra Planica u Sloveniji. Surađujemo i s partnerima iz drugih zemalja članica Europske unije, a sve više pregovaramo i s partnerima izvan Europe.

FOTO: ARCTIC PR ŽUG

Leo Ventin

Koliko trenutačno imate zaposlenih i namjeravate li možda širiti svoj tim?

- Trenutačno zapošljavamo tridesetak ljudi, dok se tijekom zimskog razdoblja taj broj penje i do pedeset, ovisno o broju aktivnih projekata. Kako rastemo i širimo se na nova tržišta, širenje tima je prirodan korak, no pritom nam je iznimno važno zadržati kvalitetu, znanje i pouzdanost ljudi s kojima radimo.

Dosta se pisalo i o vašem sudjelovanju na sajmu u Kölnu, gdje ste predstavili inovativni koncept "New Age of Ice Rinks". O čemu je točno riječ?

- "New Age of Ice Rinks" naš je odgovor na zasićenost tržišta klasičnim klizalištima. Riječ je o konceptu koji spaja pravo klizalište s digitalno upravljivom LED RGB tehnologijom ugrađenom ispod površine pravog leda. Time se otvara potpuno nova razina vizualnog i interaktivnog doživljaja – od animacija i grafika do logotipa i svjetlosnih efekata u stvarnom vremenu. Naša inovativna rješenja ne staju na tome, pa od LED RGB tehnologije, kojom se može upravljati računalom, imamo svjetleće rukohvate, ekrane i božićnu jelku, koje je sve moguće isprogramirati da prikazuju različite svjetlosne efekte i animacije, bilo da je riječ o animacijama zabavnog i ambijentalnog karaktera, ili plasmana sponzora, proizvoda i partnera.

Na ovogodišnjem FSB sajmu u Kölnu reakcije su bile iznimno pozitivne, upravo na tu našu tehnologiju. Mnogi posjetitelji nisu vjerovali da je riječ o pravom ledu, dok ga nisu dotaknuli. Taj koncept,

koji smo razvili još tijekom koronakrize, postao nam je nezaobilazna tema mnogih razgovora, posebno ako želimo ostaviti izvrstan dojam na potencijalnih partnere. A ono što je pokazalo sajamsko iskustvo jest da na globalnoj sceni ima prostora i sluha za takva rješenja.

Koji su planovi za dalje, kako za sljedeću godinu, tako i za neki duži rok?

- U kratkom roku usmjereni smo na daljnji rast izvoza i jačanje prisutnosti na tržištima Europske unije, ali i šire. Usporedno nastavljamo ulagati u razvoj novih proizvoda, modernizaciju proizvodnih kapaciteta i digitalizaciju poslovanja.

Dugoročno, naš cilj je da Arctic bude prepoznat kao tehnološki napredan i pouzdan partner za klizališne i rekreativne projekte, ne samo u Hrvatskoj, nego na međunarodnoj razini. Bez obzira na rast, želimo zadržati ono što nas je od početka vodilo: kvalitetu, prilagodljivost i iskrenu strast prema stvaranju prostora u kojima ljudi uživaju, druže se i stvaraju lijepe uspomene.

 VEDRAN HARČA

FOTO: ARCTIC PR ŽUG

LJEKARNE ŠVALJEK

Kralja Tomislava 24
49246 Marija Bistrica

049 469 593
info@švaljek.hr

www.ljekarnesvaljek.com

OD TEMELJA
DO KROVA

d.o.o.

Stjepana Radića 111
43000 Predavac
091/7850-330
kikitandara11@gmail.com

**TEHNO
DIV** d.o.o.

Proizvodnja, prodaja i servis
svih vrsta transportnih i
procesnih traka,
pogonskog remenja i
remenskih prijenosa

tehnodiv@tehnodiv.hr
www.tehnodiv.hr

Kralja Zvonimira 19a
33515 Orahovica

091 4657 418
033 556 111

SKRIVENO BLAGO

POLUDRAGO KAMENJE U HRVATSKOJ: GDJE GA IMA I KAKO SE OBRAĐUJE

Dejan Hrestak

ISTRAŽIVANJA, ISKAPANJA I PRIKUPLJANJE (POLU)DRAGOG KAMENJA IZNIMNO JE SLOŽEN POSAO. POTREBNO JE PROUČAVATI ORTOFOTO SNIMKE, TOPOGRAFSKE I GEOLOŠKE KARTE, A VEĆINA TERENSKOG RADA IZVODI SE ZIMI, KAD JE SUHO I NEMA VEGETACIJE, OPASNIH ŽIVOTINJA TE KRVOŽEDNIH KUKACA. OSIM TOGA, SVI KOJI SE ZANIMAJU ZA TAKVU VRSTU POSLA MORAJU PROUČAVATI STRUČNU LITERATURU IZ PODRUČJA GEOLOGIJE I MINERALOGIJE KAKO BI SE ŠTO BOLJE INFORMIRALI O CIJELOM PROCESU

Hrvatska je poznata po prirodnim ljepotama, a među njima je skriveno blago za koje mnogi ni ne znaju da postoji. No, obrtnik iz Brdovca Goran Hrestak već se tri desetljeća bavi pronalaženjem tog blaga, odnosno nalazišta poludragog kamenja i zlata. Iako je po struci grafički inženjer, odlučio je promijeniti zanimanje, i 2017. godine otvorio je Obrt za proizvodnju nakita i srodnih proizvoda AHAT.

— Kao amater sam bio član udruga Lepoglavski ahat i Kalcit iz Brdovca. Kasnije sam se dodatno doškolovalao i završio verificirani program za oblikovanje nakita u Centru za kulturu Grada Zagreba. Na početku sam imao problema oko otvaranja obrta, jer takvo nešto nije bilo predviđeno u nomenklaturi djelatnosti.

Smatralo se da poludrago kamenje u Hrvatskoj ne postoji, a nakon raspada Austro-Ugarske izgubila se ta djelatnost i tradicija obrade poludragog kamenja. Da sam otvarao tvrtku, imao bih puno veću širinu, ali taj koncept poslovanja je za moju vrstu posla i umjetničkog rada bio knjigovodstveno, financijski i organizacijski previše složen i skup. — ispričao je Hrestak za Financije.hr.

Zato sada obrt AHAT u opisu djelatnosti ima neke srodne djelatnosti koje su se mogle povezati s poslom kojim se bavi.

— Dakle, bavim se traženjem primarnih i sekundarnih nalazišta poludragog (dragog) kamenja i zlata. Poludrago kamenje prikupljam (iskapam) i obrađujem u nakit (privjeske), te kamen za dekoraciju, koji pojedinačno

i skupno pakiram u vrećice. Pojedine primjerke poludragog kamenja, koji su sami po sebi jedinstveni, izdvajam za mineralošku zbirku. Uz svaki poludragi kamen ide deklaracija s podacima o njemu, tehnički i mineraloški opis. Sve poslove vezane uz obradu poludragog kamenja radim isključivo sâm u svojoj radionici. Moram istaknuti da mi moja supruga Marija pomaže kod administrativnih poslova vezano uz rad obrta AHAT. Naveo bih i pojedince koji su mi kroz amaterski razvoj pripomogli u postupku svladavanja tehnika obrade poludragog kamenja, i s kojima sam sudjelovao u terenskom radu: Damir Vrtar, Saša Podvršnik, Nikica Orač, Mirko Vitez, Mario Radan, Goran Lukačin i drugi. — dodaje.

Istraživanja, iskapanja i prikupljanje (polu)dragog kamenja iznimno je složen posao. Potrebno je proučavati ortofoto snimke, topografske i geološke karte, a većina terenskog rada izvodi se zimi, kad je suho i kad vegetacija ne buja, kad nema opasnih životinja i krvožednih kukaca. Osim toga, oni koji se zanimaju za takvu vrstu posla moraju proučavati stručnu literaturu iz područja geologije i mineralogije, da bi se što bolje informirali o cijelom postupku.

— U pravilu izlazim na teren u paru, vrlo rijetko sâm. Neka mjesta na kojima se može pronaći poludrago kamenje i eventualno zlato izuzetno su opasna i teško pristupačna. Samo manji broj tih mjesta je pristupačan tijekom cijele godine. Trenutačno sam usmjeren na istraživanje i prikupljanje poludragog kamenja na području sjeverozapadne Hrvatske. — rekao nam je obrtnik.

Područja na kojima se u Hrvatskoj može pronaći poludrago kamenje su Samoborsko gorje, planina Ivančica, planina Kalnik, grad Samobor, Zaprešić, Pregrada, Ivanec, Lepoglava, općine Brdovec i Đurmanec, rijeke Sava i Drava te njihove pojedine pritoke.

S obzirom na to da prikuplja i zlato, Hrestak nam je otkrio gdje se može pronaći ta dragocjena kovina.

— U Samoborskom gorju (grad Samobor), na rijekama Savi i Dravi te na pojedinim pritokama može se pronaći zlato. Ostali dijelovi Hrvatske koje sam obišao ili namjeravam istražiti, a sadrže poludrago kamenje i zlato, jesu planina Medvednica, Moslavačka gora, Papuk, Krndija, Psunj, Požeška gora, Dilj gora i Zrinska gora. Postoji još planina i područja koja namjeravam istraživati, ali navedena mjesta su trenutačno u žarištu mog terenskog rada. — istaknuo je.

Kaže da najčešće pronalazi kalcedon, ahata, jaspis i karneol te kombinacije jaspisa i karneola, kalcedona i gorskog kristala (kvarc prozirac), ahata i gorskog kristala, ahata i ametista te turmaline. Kvarc prozirac (gorski kristal) samostalno pronalazi rijetko, kao i još neke primjerke poludragog kamenja iz njihove skupine.

Trenutačno su najpopularniji kalcedoni, ahati i jaspisi, kao i druge skupine poludragog (dragog) kamenja. Hrestak tvrdi da mnogi naši građani žele posjedovati poludrago kamenje, ali da ima i stranih državljana koji skupljaju izvor-

no kamenje kao trajnu vrijednost i uspomenu.

— Poludrago kamenje poprilično varira po svojoj kvaliteti i vrsti. Dosta je tražen i cijenjen višebojni ahata. Kod nas su višebojni ahati rijetki, i moram imati sreće da ih pronađem. Traženi su i ametisti, citrini te opali. Opal se dijeli na dragocjeni i obični opal. Kod nas se pronalazi obični opal, koji je vrlo često u kombinaciji s kalcedonom. Geode/druze kvarca prozirca i ametista vrlo često su u matrici kalcedona i ahata. Kod nas se kvarc prozirac (gorski kristal) pronalazi u kombinaciji s kalcedonom, ahatom, karneolom, a rijetko samostalno u matrici stijene. Poludrago (drago) kamenje je nastalo prije mnogo milijuna godina, nakon toga je bilo izloženo raznim vanjskim i unutarnjim pritiscima te različitim erozivnim djelovanjima. Samo je manja količina dovoljno strukturalno stabilna, odnosno kvalitetna da se od nje može izraditi nakit ili da se može izdvojiti kao primjerak za mineralošku zbirku. — objasnio je.

Nakon što iskopa poludrago kamenje, Hrestak ga mora temeljito oprati i očistiti, a zatim razvrstati prema vrsti i kvaliteti. Potom slijedi obrada za koju se koriste posebni skupi strojevi i alati. Ti strojevi i alati se obično izrađuju u malim serijama i često se moraju doraditi kako bi se uklopili u strojni krug i mogli koristiti u različitim fazama obrade poludragog kamenja.

Kad izrađuje nakit i privjeske, najprije razvrstano poludrago kamenje mora piliti na ploče dijamantnim rezom, alatom hlađenim vodom. Zatim slijedi brušenje i oblikovanje dijamantnim brusnim alatima te brušenje rupica u koje će se kasnije ugraditi metalni dijelovi i kopče. Buši se dijamantnim šupljim svrdlom. Nakon toga pojedine primjerke dodatno ručno brusi i polira dijamantnim brusnim alatima. Kao i dijamantni rez, i ostali navedeni alati hlade se vodom. Ostatak poludragog kamenja obrađuje u vibracijskom polirnom bubnju, koji ne mijenja oblik kamenja, već pomaže da ono bude sjajnije.

— Izrada nakita je u biti umjetnički posao. Bitno je prepoznati skrivenu ljepotu poludragog kamena. Doslovno je povlastica otkrivati ljepotu koja je nastala prije mnogo milijuna godina. — uvjeren je Hrestak.

Postupak obrade poludragog kamenja u vibracijskom polirnom bubnju traje trideset dana. Na kraju se na privjeske ugrađuju metalni dijelovi i kopče. Nakit koji Hrestak izrađuje su vezice, odnosno ogrlice.

— Obrađujem i poludrago kamenje za dekoraciju. U draguljarstvu nema otpada; ostaci kamena nakon izrade nakita, kao i primjerci isključivo razvrstani za tu svrhu, obrađuju se u rotacijskom polirnom bubnju, i taj postupak obrade traje 37 dana. Iznimka su pojedini primjerci poludragog kamenja koji se zbog svojeg oblika i unikatnosti ne mogu koristiti za izradu nakita ili izdvojiti za mineralošku zbirku. Oni se obrađuju u vibracijskom polirnom bubnju s poludragim kamenjem koje će se koristiti za izradu nakita, kako bi se sačuvao njihov oblik. U rotacijskom polirnom bubnju kamen se zaobljuje i dovodi do sjaja. — dodao je.

Kad je riječ o poludragom kamenju za mineralošku zbirku, kod tih primjeraka nema previše posla oko obrade.

— Priroda je već sama odradila veći dio posla. Pojedini primjercima samo izbrusim bazu kako bi se učvrstili na stalak (postament), ili još dodatno ispoliram pojedinu površinu kako bih istaknuo skrivenu ljepotu poludragog kamena. Većinom su to sve povezani postupci. Izrada nakita može trajati do

tri mjeseca, izrada kamenja za dekoraciju može trajati do dva mjeseca, a izrada primjeraka za mineralošku zbirku do mjesec dana. Također, s ekološke strane, želim naglasiti da se mulj ili pijesak koji ostaje u postupku obrade ne baca, već ga koristim kao mineralno gnojivo za voćke, povrće ili u kompostu. Sadrži vrijedne minerale kao što su željezo, magnezij, kalcit, bakar i druge. — rekao je.

Objasnio nam je i razliku između poludragog i dragog kamenja. Poludrago kamenje je nešto dostupnije na zemljinoj površini u odnosu na drago kamenje, i može se raspoznati po voštanom odsjaju na površini ili na prijelomu. No, i jedno i drugo može varirati po kakvoći. Prema rijetkosti, pojedini primjerci poludragog kamenja mogu biti rangirani kao neko drago kamenje.

Po Mohsovoj ljestvici, koja opisuje tvrdoću dragog kamenja, poludrago kamenje je tvrdoće sedam, dok je drago kamenje maksimalne tvrdoće deset, i tu je na posljednjem mjestu dijamant. Osnovna četiri draga kamena su smaragd, safir, rubin i dijamant, a u tu skupinu je do kraja 18. stoljeća, odnosno početka 19. stoljeća, spadao i ametist.

Dakle, Mohsova ljestvica je niz od deset minerala poredanih po tvrdoći, i koristi se za procjenu relativne tvrdoće drugih minerala ili tvari. Bitno je napomenuti da, iako je dijamant na zadnjem

mjestu a talk na prvom, dijamant nije samo deset puta tvrđi od talka, nego mnogo, mnogo tvrđi. Minerali u ljestvici su talk ili milovka, gips, kalcit, fluorit, apatit, ortoklas, kremen ili kvarc, topaz, korund, i na kraju se, kao što je već navedeno, nalazi dijamant.

Hrestak nam je otkrio i koliko ljudi u Hrvatskoj znaju o poludragom kamenju te koliko se zanimaju to.

— Moram istaknuti da većina naših građana ne zna da kod nas ima poludragog kamenja. Velik broj se ugodno iznenadi kad to sazna, i isto si tako žele priuštiti nešto od njega kao trajni poklon i uspomenu. Na sajmovima na kojima sudjelujem ne prodajem samo proizvode obrta AHAT od hrvatskog poludragog kamenja, već informiram i educiram ljude o tome kako ih mogu prepoznati, kako se obrađuju te gdje i koje vrste strojeva i alata mogu nabaviti. Isto tako, na društvenim mrežama Facebook i Instagram @obrtahat, imam tematske objave i videozapise. — rekao nam je obrtnik.

Dodao je da namjerava nastaviti s istraživanjem i terenskim radom kako bi pronašao moguća nova nalazišta poludragog kamenja i zlata. Cilj mu je i usvojiti nove tehnike obrade poludragog kamenja. Želi građane Hrvatske, ali i strane državljane, upoznati sa skrivenim blagom Lijepe Naše.

 VLADANA KOVAČEVIĆ

IZRADA I ADAPTACIJA KROVIŠTA
KROVOPOKRIVAČKI I
LIMARSKI RADOVI

Prigradska ulica III. odvojak 9
10257 Zadvorsko
+385 95 1976 049
www.markanovic.hr
markanovic.doo@gmail.com

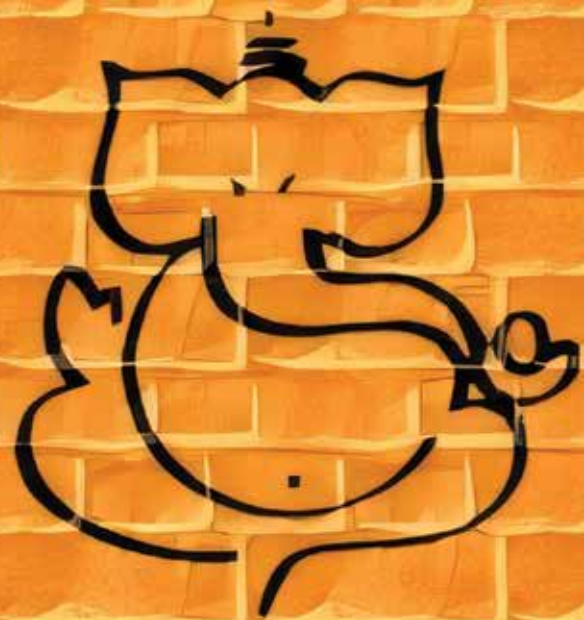

GANEŠA

GRAĐEVINSKI RADOVI
OD TEMELJA DO KROVA

0038598 319 549
ganesa108@gmail.com

Put kroz Meterize 32 22000 Šibenik

RAVLIĆ TRANS

Slavonska 7
31000 Osijek

098 339 772
info@ravlictrans.hr

PRIJEVOZ RASUTOG TERETA
RADOVI U NISKOGRADNJI
PRODAJA STROJEVA

ROKOVI ISTIČU

KAKO ISKORISTITI MILIJARDE EURA IZ EU FONDOVA U 2026. GODINI

GODINE ODLUKE DONOSE I VELIKE PRILIKE I VEĆE IZAZOVE; SAVJETNICI UPOZORAVAJU DA PODUZETNICI I LOKALNE ZAJEDNICE NEMAJU VREMENA ZA OKLIJEVANJE

Godina 2026. predstavlja prijelomnu točku, jer se zbog vrlo čvrsto postavljenih rokova završavaju neki od ključnih programa financiranja, posebno Nacionalni plan oporavka i otpornosti, koji je osmišljen kao odgovor na gospodarske i društvene posljedice pandemije.

Zato je upravo sada vrijeme kad poduzetnici, lokalne zajednice i druge organizacije trebaju dobro proučiti dostupne mogućnosti i početi pripremati svoje projekte, kako ne bi propustili dragocjene prilike.

Nacionalni plan oporavka kao posljednja prilika

Ključni podatak za sve one koji namjeravaju financirati svoje projekte iz europskih sredstava jest to što Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO), koji je dio globalnog europskog instrumenta "EU sljedeće generacije", završava sa svojom provedbom vrlo brzo. Naime, sve reforme i investicije iz tog plana trebaju biti provedene najkasnije do 31. kolovoza 2026. godine. To znači da je u praksi ispisano vrijeme za nove prijave na pozive koji su bili dostupni tijekom prve polovice 2025. godine, s rokom za njihovu realnu provedbu tijekom cijele 2026. godine.

Hrvatska je putem NPOO-a osigurala gotovo 75 milijardi kuna, od čega je 47,5 milijardi kuna bespovratnih sredstava — što je nevjerojatnih 6,3 milijarde eura. Ta sredstva su bila raspodijeljena na pet komponenti i jednu inicijativu: gospodarstvo, javna uprava i pravosuđe, obrazovanje i znanost, tržište rada i socijalna zaštita, zdravstvo, te inicijativa za obnovu zgrada. Plan je strukturiran tako da ulaže u ključne reforme i investicije koje su usmjerene na zelenu i digitalnu transformaciju, što je bila temeljna zamisao cijelog europskog instrumenta oporavka.

Kohezijski fondovi i dalje dostupni

Preko NPOO-a Hrvatska ima pristup i kroz Kohezijsku politiku Europske unije, koja se provodi kroz Program Konkurentnost i kohezija (PKK) 2021.—2027. Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijski fond (KF) čine temelj tog programa. Republika Hrvatska ima na raspolaganju 5,203 milijardi eura iz kombinacije EFRR-a i Kohezijskog fonda, što je nevjerojatna financijska omotnica za razvojne projekte.

Kohezijski fondovi nisu ograničeni sa završetkom određenog datuma, kao što je to slučaj s NPOO-om, ali jesu "front-loaded", što znači da je većina aktivnosti trebala biti pokrenuta ranije. Ipak, razne inicijative, posebno one vezane uz energetske obnovu zgrada, digitalizaciju, inovacije i zelene projekte, trebaju biti u punom zamahu tijekom 2026. godine. Fondovi se koriste za ulaganja u infrastrukturu, istraživanje i inovacije, produktivna ulaganja u mala i srednja poduzeća, kao i za ulaganja usmjerena na očuvanje i otvaranje novih radnih mjesta.

Fond za pravednu tranziciju i regionalni razvoj

Za određena područja Hrvatske, posebno za Sisačko-moslavačku i Istarsku županiju, dostupan je Fond za pravednu tranziciju (FPT), koji pruža posebnu potporu ljudima, gospodarstvima i okolišu, koji se suočavaju s velikim socioekonomskim izazovima vezanim uz tranziciju prema klimatski neutralnom gospodarstvu. Ta su sredstva posebno vrijedna, jer su koncentrirana i izravno namijenjena području, što ih čini lakšim za pristup za lokalne zajednice i manja poduzeća.

Integrirani teritorijalni program (ITP) 2021.—2027. predstavlja novost u odno-

su na prethodnu financijsku perspektivu, i koristi se za projekte koji zahtijevaju teritorijalni pristup. Takav pristup omogućava koordinaciju između lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se osiguralo da sredstva budu usmjerena prema prioritetima specifičnim za određena područja.

Jedan od često zanemarenih alata dostupan je kroz instrument tehničke pomoći JASPERS (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions). Taj instrument, koji je kreiran u suradnji Europske komisije i Europske investicijske banke, nudi besplatnu tehničku pomoć za razvoj velikih infrastrukturnih projekata. Iako je prije svega namijenjen projektima vrijednima iznad deset milijuna eura i projektima od strateške važnosti, on može biti okosnica za ozbiljne razvojne planove.

Europski socijalni fond+ (ESF+) je program koji je usmjeren na zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji. Sada kad se posljedice pandemije još uvijek osjećaju, a demografske promjene stvaraju nove izazove, sredstva iz ESF+ mogu biti ključna za razvoj ljudskih resursa. Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.—2027. (PULJP) je hrvatski dio tog programa i uključuje financiranje za povećanje zaposlenosti, razvoj vještina, kvalitetu obrazovanja i socijalne usluge.

Praktični koraci za pristup sredstvima

Za one koji ozbiljno razmišljaju o korištenju europskih sredstava u 2026. godini, preporuke su jasne. Prvo, trebali bi iscrpno konzultirati redovito ažurirane popise poziva, dostupne kroz Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Centralni portal eufondovi.gov.hr redovito objavljuje sve dostupne pozive i ažurira podatke o rokovima prijave.

FOTO: PIXABAY

Drugo, potrebna je strateška procjena koju će poduzeće ili institucija provesti, kako bi se utvrdilo koji fond ili koja kombinacija fondova najbolje odgovara njihovim potrebama. Za brže projekte s manjim proračunom, kohezijski fondovi mogu biti idealni, dok su za veće razvojne inicijative ili one s međunarodnom dimenzijom posebni programi kao Horizon Europe ili COSME+ možda bolji izbori.

Treće, trebalo bi osigurati kvalitetnu stručnu pomoć. Iskustvo pokazuje da poduzeća koja imaju dobrog savjetnika za EU fondove, imaju značajno veće prilike za uspjeh. Mnoge privatne agencije specijalizirane u radu s EU fondovima mogu pružiti pomoć u pripremanju dokumentacije, praćenju tržišta poziva i upravljanju projektima nakon što su oni odobreni.

Izazovi i mogućnosti u primjeni fondova

Unatoč dostupnosti sredstava, praksa pokazuje da se mnoge institucije i poduzeća suočavaju s izazovom kad je riječ

o administrativnim zahtjevima. Iako su europski fondovi veliki potencijal, njihova otežana primjena i strogi kontrolni mehanizmi čine postupak dugačkim i zahtjevnim. Probleme dodatno potenciraju administrativni kapaciteti na lokalnoj razini, gdje manjim zajednicama često nedostaju iskusni zaposlenici za upravljanje EU projektima. Međutim, upravo u tom prepoznavanju problema leži i mogućnost rasta i razvoja. Mnogi savjetnici i institucije specijalizirane za EU financiranje svakodnevno rade na demistifikaciji postupka i olakšavanju pristupa sredstvima za sve sudionike.

Važno je također napomenuti da su vrijednosti dostupnih sredstava značajno veće od onih iz prethodnih razdoblja. Istraživanja pokazuju da mnoge hrvatske zajednice nisu u potpunosti iskoristile fondove na koje su imale pravo tijekom 2021.–2025. godine, što dodatno ojačava urgentnost za brzom akcijom u sljedećem razdoblju.

Godina 2026. nije početak nove ere europskih fondova, već razdoblje za-

vršetka ključnih programa i intenzivne provedbe onih već odobrenih. Za one koji nisu iskoristili mogućnosti do sada, ovo je posljednja prilika da osmisle nove projekte u okviru sadašnjeg financijskog horizonta. Za one koji imaju alate i znanje, ovo je godina visokog pritiska, ali i velikih mogućnosti za transformaciju njihovih gospodarskih modela.

Najvažniji je zadatak sada brzo identificirati relevantne pozive, osigurati potrebnu stručnu potporu, i početi s provedbom projekata. Vrijeme je da Hrvatska u potpunosti iskoristi financijska pomagala koja joj je Europska unija stavila na raspolaganje, jer će sljedeće razdoblje, i dok se čeka nova financijska perspektiva 2028.–2034., zahtijevati čekanje i nove pripreme. Nema vremena za oklijevanje — vrijeme je za akciju. Oni koji sada kreću, mogu biti vodeći u transformaciji hrvatskog gospodarstva prema zelenim i digitalnim standardima, koji će definirati sljedeće desetljeće razvoja.

 RAIF OKIĆ

GLAVOBOLJE SVIMA

POSKUPLJUJU STRUJA I PLIN, RASTU NAKNADE ZA REGISTRACIJE VOZILA...

PODUZETNIKE OVE GODINE OČEKUJU MNOGA POSKUPLJENJA, A TO JE TEK MANJI DIO KOJI ĆE UDARITI NA VEĆINU

Cijena električne energije porasla je u šest godina za tvrtke za oko 120 posto, a Hrvatska je prošle godine bila u samom vrhu država Europske unije (EU) po cijeni električne energije koju plaćaju male i srednje tvrtke, istaknuto je na regionalnom forumu "Konkurentnost i energetska učinkovitost hrvatskog gospodarstva" u Sisku.

Forum je održan u organizaciji Hrvatske gospodarske komore (HGK) te Županijskih komora Sisak, Zagreb, Otočac i Karlovac.

Dok kućanstva uživaju relativno niske cijene, gospodarstvo snosi visoke troškove, što narušava ravnotežu i smanjuje investicijski potencijal industrije, rečeno je na forumu. U priopćenju HGK prenosi se izjava direktorice Sektora za industriju i održivi razvoj Marije Šćulac, koja je istaknula kako je hrvatska industrija suočena sa slabijom konkurentnošću zbog visokih cijena energije. Stoga je potrebna jasna energetska politika, povoljniji uvjeti za gospodarstvo i brža administracija kako bi industrija ostala konkurentna.

— Kad govorimo o Sisačko-moslavačkoj županiji, očekujemo da će projekti dekarbonizacije iz Ine i Petrokemije, u vrijednosti 75 milijuna eura, doprinijeti konkurentnosti i snižavanju troškova proizvodnje. — poručila je Šćulac.

Na Forumu je istaknuto i kako je industriji potreban snažan partner u državi i javnim institucijama, kao i jasna i predvidiva energetska politika, učinkoviti poticaji za ulaganja u obnovljive izvore i skladištenje energije, te brže administrativne procedure za projekte koji jačaju sigurnost opskrbe. Ključ je, kako je rečeno, u fleksibilnim energetskim rješenjima i ulaganjima u elektroenergetsku mrežu i digitalizaciju, što donosi potencijal velikih ušteda.

Nakon odluke Vlade o postupnom ukidanju subvencija za domaćinstva za potrošenu električnu energiju, nakon

1. studenoga prosječni račun je porastao za 7,54 posto, a od 1. siječnja 2026. za 12,6 posto. Posebne i ciljane potpore i dalje ostaju za najugroženije kupce energenata, kojih je oko 117 tisuća osoba. Nakon 1. travnja 2026. godine ukinut će se i preostali dio subvencija, pa će sa svim stavkama cijene električne energije, prema izračunima koje je obavio dugogodišnji ugledni analitičar tržišta električne energije Nenad Kurtović, porasti za ukupno 21,4 posto.

Zasigurno država i dalje može, pa i mora, imati utjecaj na poslovanje HEP-a kao glavnog opskrbljivača, ustvrdio je makroekonomist dr. Željko Garača.

— Imamo inflaciju koja je veća nego u ostatku Europe, ali ona se u najvećem dijelu oslanja na porast cijena hrane, dok Hrvatska i dalje ima velik rast BDP. Nesumnjivo je da će čak i prvi stupanj ukidanja subvencija uz porast cijene plina za grijanje pothraniti inflaciju do vjerojatno 4,6 posto. — upozorava Garača.

Vlasnike svih vozila od sljedeće godine čeka poskupljenje naknade koja se plaća za uporabu javnih cesta. Tu naknadu plaćamo jednom godišnje pri registraciji automobila, a ona je jedan od dijela troškova koji platimo pri tehničkom pregledu i "registraciji". Vlasnike svih osobnih vozila čeka poskupljenje od čak šezdeset posto, za manje teretne automobile je prosjek trideset posto, ali poskupljenja idu i za kamione, autobuse, oldtimere, kamp prikolice, motocikle — pišu 24 sata. Vlasnici mopeda se ne moraju brinuti, a zanimljivo je da je jedino pojeftinjenje za male prikolice koje vuku automobili. Podsjetimo da su lani poskupjele naknade za tehnički pregled i naknada za eko test za petnaest posto.

Ministarstvo prometa pustilo je u javno savjetovanje novi pravilnik, a dosad je u medijima bilo preneseno samo da osnovna naknada raste s 28,50 na 40 eura. No pravi ključ poskupljenja krije se u nizu koeficijenata koji se množe s tom nakna-

dom i daju konačnu cijenu koja se plaća. Ta naknada inače ide za održavanje županijskih cesta, odnosno cesta u Gradu Zagrebu, koji je jedini i županija.

Laki teretni automobili plaćat će u prosjeku oko 28 posto višu naknadu, a u četiri kategorije će nove cijene biti od 80,40 do 237 eura. Kamioni i teški kamioni će plaćati od 12 do 17 posto više, a autobusi od 12 do 19 posto više. Mopedi i dalje neće plaćati naknadu, ali ona raste s 10 na 18 eura godišnje za motocikle.

Iz Ministarstva prometa su za 24 sata objasnili da je to poskupljenje bilo nužno, jer cijene nisu rasle od 2003. godine, a u međuvremenu su cijene održavanja cesta otišle značajno gore.

— To je prihod Županijskih uprava za cestu, i oni su tražili dizanje te naknade jer jednostavno više nemaju dovoljno prihoda za ispunjavanje svojih zakonskih obveza. Oni iz toga plaćaju i održavanje i zimsku službu. Niti ovako se neće moći u potpunosti zadovoljiti potrebe, ali će im se poboljšati financijsko stanje. Riječ je o ukupno 21.000 kilometara cesta koje moraju održavati, a to im je prihod iz kojega to trebaju činiti. Sa zadržavanjem starih visina naknada, to jednostavno nije moguće. Samo ŽUC Ličko-senjske županije ima 1.500 kilometara cesta. — rekli su u Ministarstvu prometa.

No, ubuduće neće biti više ni potrebno donositi promjenu pravilnika. Novost je da će se osnovna naknada od 40 eura dizati za iznos inflacije koji je bio u prošloj godini. Prvo povećanje po tom kriteriju bit će 2027. godine, ovisno o obračunu inflacije za 2026. godinu. Prema projekcijama Ministarstva, s tim poskupljenjem Županijske uprave za ceste dobit će oko 77,4 milijuna eura više, a Gradu Zagrebu će se sliti 19,4 milijuna eura više za održavanje cesta. S tim će povećanjem sve županijske uprave i Zagreb imati na raspolaganju gotovo 270 milijuna eura godišnje.

 RAIF OKIĆ

Urbani šumari d.o.o.

Velika Bršljanica 15A
43 280 Garešnica

+385 97 7469 195

info@urbani-sumari.hr

www.urbani-sumari.hr

Zaštita i nadzor prilikom izvođenja građevinskih radova u okolišu stabala
Digitalni katastar stabala i programi upravljanja urbanim zelenilom

Edukacije iz područja urbanog šumarstva i arborikulture

Dijagnostika zdravstvenog stanja i stabilnosti stabala

Planiranje i ugradnja sistema za stabilizaciju krošnje

Studije i planovi upravljanja veteranskim stablima

European Tree Worker certifikacijski centar

Sanacija gljiva truležnica i staništa stabala

Odabir, nabava i sadnja drvenastih vrsta

Orezivanje stabala

PROIZVODNJA
Cubića put 12 21256 Cista provo
+385 21 720 087
+385 91 172 0087
info@oplate-situm.com

PRODAJA
SPLIT
+385 21 220 220
+385 91 209 0333
split@oplate-situm.com
komercijala@oplate-situm.com
ZAGREB
+385 01 2090 333
+385 99 3344 722
prodaja@oplate-situm.com

www.oplate-situm.com

**PROIZVODNJA,
PRODAJA,
NAJAM I
SERVIS
GRAĐEVINSKE
OPREME**

Gornja Dubrava 47 A
40306 Gornja Dubrava

040 899 366

tanjanovak1113@gmail.com

KRAJ NEKRETNINSKOG BUMA

MOTOR KINESKOG GOSPODARSKOG RASTA POČEO JE USPORAVATI

FIKSNE INVESTICIJE, KOJE UKLJUČUJU NEKRETNINE, NEOČEKIVANO SU PALE ZA 0,5 POSTO U PRVIH DEVET MJESECI GODINE, ŠTO JE PRVI PAD OD PANDEMIJE 2020. GODINE

Pozornost se sve više usmjerava na kineski nekretninski sektor, koji je dugo bio motor rasta, ali sada je glavna prijetnja stabilnosti. Prema najnovijim podacima iz studenoga 2025. godine, očekuje se da će kineski BDP rasti oko 4,8 posto u 2026. godini — prema procjenama ASEAN+3 Makroekonomskog istraživačkog ureda (AMRO), što je blago ispod vladinog cilja od oko pet posto.

Ipak, ta brojka krije duboke neravnoteže: slaba domaća potrošnja, deflacija i

kriza u nekretninama koja se pogoršava, posebno naglašena nedavnim problemima developera poput China Vanke Co., koji je suočen s kašnjenjem plaćanja obveznica i downgradeom kreditnog rejtinga od strane S&P-a. Ta kriza ne samo da utječe na kinesko gospodarstvo, već ima i globalni utjecaj, uključujući rizik od lančanih defaulta i utjecaj na bankarski sustav.

Kinesko gospodarstvo u 2025. godini pokazuje mješovitu sliku. U prva

tri tromjesečja godine BDP je porastao za 5,2 posto na godišnjoj razini, dosegnuvši 101.503,6 milijardi yuana (otprilike 14,3 bilijuna američkih dolara), prema Nacionalnom uredu za statistiku (NBS). Takav rast podržan je snažnim izvozom i investicijama u visokotehnološke sektore, poput proizvodnje električnih vozila i obnovljive energije. Međutim, fiksne investicije, koje uključuju nekretnine, neočekivano su pale za 0,5 posto u prvih devet

FOTO: PIXABAY

nekretninskog tržišta u 2025. biti gori nego što se očekivalo, produžujući krizu na petu uzastopnu godinu. Fitch Ratings procjenjuje da će prodaja novih stambenih objekata po bruto površini pasti za pet posto u 2025., a prosječne prodajne cijene za dva posto. Takva dinamika pogoršana je visokim razinama duga developera, koji su se prekomjerno zadužili tijekom godina brzog rasta.

Jedan od najnovijih pokazatelja krize je stanje s China Vanke Co., jednim od najvećih državno podržanih developera. U studenom 2025. godine Vanke je predložio kašnjenje plaćanja na lokalnu obveznicu, što je izazvalo pad cijena njihovih obveznica na rekordno niske razine i dovelo do privremenog zaustavljanja trgovanja. S&P je snizio rejting Vankeu, ističući da su njihove financijske obveze neodržive. To je ponovno bacilo svjetlo na širu krizu, gdje su cijene novih domova pale najbrže u godini dana, u listopadu 2025., prema službenim podacima.

Bloomberg izvješćuje da su dionice nekretninskih tvrtki pale za više od 4,5 posto u šest uzastopnih padova do kraja studenog, što je najduži niz gubitaka u pola godine. *The Economist* ističe da se kinesko nekretninsko tržište nekako pogoršava, unatoč vladinim mjerama, a vlada sada razmatra novi krug stimulativnih mjera za zaustavljanje pada.

Takva kriza ima duboke korijene. Kineski nekretninski bum doveo je do prekomjerne gradnje, posebno u manjim i srednjim gradovima, gdje je *per capita* stambeni prostor dosegao dojmrljive razine, ali sada rezultira praznim gradovima i prevelikim zalihama. Politika deleveraginga iz 2021. godine, namijenjena smanjenju rizičnog zaduživanja, dovela je do negativnog rasta investicija u nekretnine od oko deset posto godišnje u posljednje tri godine, što je smanjilo BDP za oko 1,5 postotnih bodova izravno, a još više neizravno kroz utjecaj na lanac dobave, lokalne vlade i potrošnju. Mnogi vlasnici domova su s hipotekama "pod vodom", što smanjuje njihovo bogatstvo i potrošnju. Prema Rhodium Groupu, rast potrošnje kućanstava u 2025. bio je između 3,5 i 4,5 posto, doprinoseći samo 1,5–2,0 postotnih bodova BDP-u.

Vladine mjere za suzbijanje krize uključuju opuštanje ograničenja kupnje,

povećanje financiranja za "bijeje liste" projekata i ubrzanje izgradnje pristupačnog stanovanja. U ožujku 2025., tijekom "dvije sesije", postavljen je cilj rasta od oko pet posto, s proširenjem fiskalnog deficita, na četiri posto BDP-a. Ali te mjere nisu dale željene rezultate: realne investicije u nekretnine pale su za gotovo petnaest posto u prvih deset mjeseci 2025. godine, a lokalne vlade suočavaju se s visokim dugom zbog smanjenja prihoda od prodaje zemljišta. BOFIT je predvidio da će rast BDP-a u 2025. biti podržan potrošnjom, ali kriza u nekretninama i slaba potražnja na radu ograničile su oporavak.

Utjecaji te krize protežu se izvan Kine. Nekretninski sektor povećava rizik od defaulta duga među developerima, što može ugroziti bankarski sustav, gdje su financijske institucije izložene sektoru. Prema IMF-u, kriza u nekretninama je glavni rizik za kineski rast, s mogućim preljevima na globalna tržišta. Trgovinske napetosti, poput američkih carina, dodatno pritišću izvoz, koji je ključan za kineski rast. U rujnu 2025. godine izvoz u SAD pao je za 27 posto. BNP Paribas Fortis predviđa da će kineska nekretninska kriza smiriti inflaciju u eurozoni, ali povećati globalnu neizvjesnost.

Deflacija je još jedan znak problema: CPI inflacija u 2025. predviđena je na 0,0 posto, prema AMRO-u, zbog intenzivne konkurencije i slabe potražnje. Nezaposlenost mladih i slabo potrošačko samopouzdanje dodatno usporavaju oporavak. CBRE je procijenila da će BDP rasti 4,7 posto u 2025. godini, uz poboljšanje uredskog tržišta, ali i nastavak pada cijena najma zbog viška ponude.

U zaključku, kinesko gospodarstvo je u 2025. godini pokazalo otpornost kroz izvoz i tehnološke sektore, ali nekretninska kriza ostala je glavna prepreka. Bez odlučnijih reformi, poput stabilizacije tržišta i poticanja potrošnje, rizik od stagnacije ili čak recesije raste. Takvo stanje podsjeća na ranjivost modela rasta zasnovanog na investicijama i dugovima, a globalni promatrači, uključujući VIF iz Indije, ističu da kriza označava kraj modela rasta temeljenog na zemljištu, ali ne i kraj kineskoga gospodarstva. Ako se kriza produbi, posljedice će se osjetiti diljem svijeta, od trgovinskih lanaca do financijskih tržišta.

 RAIF OKIĆ

mjeseci godine, što je prvi pad od pandemije 2020. godine.

Industrijska proizvodnja porasla je za 6,5 posto u rujnu, ali maloprodaja je usporila na samo 3,4 posto u kolovozu, ukazujući na slabu potrošnju. Goldman Sachs je nedavno revidirao svoju prognozu za 2025. na 5,0 posto rasta BDP-a, ističući da će smanjenje utjecaja nekretninske krize na gospodarstvo biti ključno, jer su nove stambene gradnje pale za 75 posto u odnosu na vrhunac, a investicije u nekretnine za pedeset posto.

Središnji problem leži u nekretninskom sektoru, koji je nekoć činio do trideset posto kineskog BDP-a, ali sada prolazi kroz duboku krizu. Prodaja novih domova značajno je opala, a cijene nekretnina nastavljaju padati. Prema Reutersovoj anketi iz kolovoza i rujna 2025. godine, očekuje se da su cijene novih domova pale za 3,8 posto u 2025., s daljnjim padom od 0,5 posto u 2026. Analitičari iz S&P-a predviđaju da će pad

STANJE GLOBALNOG DUGA

DRŽAVE VEĆ SADA DUGUJU GOTOVO ČITAV SVJETSKI BDP

U SVIJETU KOJI SE JOŠ UVIJEK OPORAVLJA OD POSLJEDICA PANDEMIJE COVID-19, RATOVA I INFLATORNIH PRITISAKA, GLOBALNI DUG DRŽAVA POSTAO JE JEDNA OD NAJVEĆIH PRIJETNJI GOSPODARSKOJ STABILNOSTI

Prema najnovijim podacima s kraja 2025. godine, ukupni globalni dug dosegao je rekordnih 338 trilijuna američkih dolara, što predstavlja porast od više od 21 trilijuna samo u prvoj polovici godine. Ta brojka, koju je objavio Institut za međunarodne financije (IIF), ukazuje na to da se dug nastavlja gomilati brže nego ikada prije, prelazeći 235 posto svjetskog bruto domaćeg proizvoda (BDP).

Takvo stanje nije samo statistički fenomen; ono nosi duboke posljedice na gospodarski rast, inflaciju i društvenu stabilnost diljem svijeta. Dok se razvijena gospodarstva bore s naslijeđem niskih kamatnih stopa iz prošlih desetljeća, zemlje u razvoju suočavaju se s još većim izazovima, gdje se neto odljevi duga udvostručuju u posljednjem desetljeću, prema izvješću UN-ove Konferencije o trgovini i razvoju (UNCTAD).

Globalni javni dug, koji uključuje dugove vlada, dosegao je 111 trilijuna dolara u 2025. godini, što je porast od 8,3 trilijuna u odnosu na prethodnu godinu. To predstavlja oko 94,7 posto globalnog BDP-a. Sjedinjene Američke Države i Kina zajedno drže više od polovine tog iznosa – točnije 51,8 posto. Porast duga nije ograničen samo na razvijene zemlje. U zemljama u razvoju neto kamatna plaćanja na javni dug dosegla su 921 milijardu dolara u 2024. godini, što je deset posto više nego godinu prije. To je rezultat niza čimbenika, uključujući visoke kamatne stope koje su centralne banke uvele kako bi suzbile inflaciju, ali koje sada otežavaju servisiranje duga.

Međunarodni monetarni fond (IMF) upozorava da će globalni javni dug prijeći sto posto BDP-a do 2029. godine, dosežući najviše razine od 1948. godine, što bi moglo dovesti do krize, ako se ne poduzmu hitne mjere za obnovu fiskalnih tampona.

Jedan od ključnih rizika, koji se ističe u izvješćima poput onog iz MAPFRE-a iz srpnja 2025., jest visoka razina javnog i privatnog duga, koja prelazi 256 posto globalnog BDP-a. Taj porast, vidljiv i u razvijenim i u tržištima u razvoju, pogoršan je rastom prinosa na državne obveznice na duži rok. U kontekstu restriktivnih monetarnih politika, koje imaju za cilj obuzdavanje inflacije, ali istodobno povećavaju troškove duga, ta dinamika stvara začarani krug. Više kamatne stope znače veće izdatke za kamate, što smanjuje prostor za investicije u infrastrukturu, obrazovanje i zdravstvo.

Prema IMF-u, ukupni dug u američkim dolarima porastao je na 251 trilijun dolara, s javnim dugom koji je dosegao 99,2 trilijuna, dok je privatni dug blago pao. To ukazuje da vlade preuzimaju veći teret, posebno u vrijeme kad se gospodarski rast usporava.

Pogled na Sjedinjene Američke Države otkriva još alarmantniju sliku. Nacionalni dug SAD-a dosegao je 38 trilijuna dolara u listopadu 2025. godine, što je najbrži porast od jednog trilijuna dolara izvan pandemijskog razdoblja. Prema podacima Kongresnog odbora za gospodarstvo, dug je porastao za 2,2 trilijuna u fiskalnoj 2025. godini, dosežući preko 37,6 trilijuna dolara. To predstavlja oko 120 posto BDP-a, što je razina koja brine ekonomiste, jer može dovesti do povećanih troškova zaduživanja i smanjenja povjerenja u američku fiskalnu politiku. Veliki dio duga drže domaći investitori, ali strani vlasnici, poput Kine i Japana, posjeduju značajan dio, što dodaje geopolitički sloj rizika.

Posebno je zabrinjavajuć porast prinosa na 10-godišnje američke državne obveznice, koje su dosegle povijesne razine. Na 25. studenog 2025. godine prinos je iznosio 4,002 posto, što je bla-

gi pad u odnosu na prethodne dane, ali i dalje visoko u usporedbi s razinama iz ranijih godina. Tijekom studenog prinos je fluktuirao između četiri i 4,1 posto, prema podacima iz FRED-a i CNBC-a. Takav porast povećava troškove servisa duga, jer vlada mora plaćati više kamata na novo zaduživanje.

Prema Deloitteovom izvješću iz rujna 2025., rastući dug baca fiskalnu sjenu na američko gospodarstvo, potencijalno otežavajući monetarnu politiku, podižući inflaciju i povećavajući kamatne stope. Federalne pričuve, pod vodstvom Jeromea Powella, provele su restriktivnu politiku kako bi suzbile inflaciju, ali to sada pritiska javne financije. Više stope znače da će izdaci za kamate na dug dosegnuti rekordne razine, smanjujući prostor za druge izdatke.

FOTO: PIXABAY

U širem kontekstu, visoki dugovi SAD-a imaju globalne posljedice. Kao najveće gospodarstvo svijeta, SAD utječe na svjetska financijska tržišta. Prema McKinseyjevom izvješću iz listopada 2025. godine, promjene u globalnoj bilanci, uključujući dug, utječu na produktivnost i dugoročni rast. Ako SAD nastavi gomilati dug, to može dovesti do slabijeg dolara, viših globalnih kamatnih stopa i veće volatilnosti na tržištima. U zemljama u razvoju, gdje je dug u stranoj valuti čest, to povećava rizik od kriza, poput onih koje su u prošlim godinama viđene u Argentini ili Šri Lanki. IIF upozorava da su se tržišta u razvoju suočila s rekordnih 3,2 trilijuna dolara otplate obveznica i kredita u ostatku 2025., što je dovelo do vala restrukturiranja duga.

Utjecaji visokog duga na globalnu ekonomiju su višestruki. Prvo, on ograničava

sposobnost vlada da odgovore na buduće šokove, poput klimatskih promjena ili novih pandemija. Prema izvješću Australijske agencije za izvozno financiranje iz ožujka 2025., rastući globalni dug povećava ranjivost na ekonomske šokove, iako se stopa rasta usporava. Drugo, visoki troškovi servisa duga odvlače sredstva od produktivnih investicija. U SAD-u godišnji deficiti prelaze trilijun dolara, prema Bipartisan Policy Centeru, što dodatno pogoršava stanje. Treće, u kontekstu usporenog rasta, poput onog u Kini gdje se stimulatívne mjere bore s postizanjem petpostotnog rasta, visoki dugovi mogu dovesti do stagflacije – kombinacije stagnacije i inflacije.

Budući izgledi nisu optimistični. OECD izvješćuje da je izdavanje suverenih obveznica u zemljama OECD-a

dosegnulo rekordnih 17 trilijuna dolara u 2025., što je porast od 14 trilijuna u odnosu na 2023. godinu. U SAD-u će se Kongres suočiti s pitanjem stropa duga, što je već dovelo do kašnjenja u zaduživanju ranije u godini. Stručnjaci poput onih iz Commonwealtha ističu da je globalni javni dug na neodrživim razinama i da ga treba obuzdati kroz reforme, poput poreznih promjena i smanjenja izdataka. Međutim, politička volja za takvim mjerama često izostaje, posebno u izbornim godinama.

U zaključku, stanje globalnog duga, s posebnim usmjerenjem na SAD, predstavlja pravu bombu za svjetsko gospodarstvo. Dok se dug nastavlja gomilati, potrebne su koordinirane međunarodne akcije da bi se izbjegla kriza.

 RAIF OKIĆ

BAGIS ISKOPI

Železna Gora 161A
40313 Železna Gora
095 531 81 88
bagisiskopi@gmail.com

ELECTRIC SOLUTIONS

Bavimo se poslovanjem u području elektroinstalacija jake i slabe struje te smo usmjereni na pružanje proizvoda i usluga vezanih uz solarne elektrane

Žumberačka ul. 19 35000 Slavonski Brod
091 916 0077
electric.solutions10@gmail.com
www.solar.solutions.com.hr

fabian
ARHITEKT

2

Zelinska 3 10000 Zagreb 098 227 471 vidor@fabian.hr www.fabian.hr

ORDINACIJA DENTALNE MEDICINE

Vesna Hrsto

Dr. dent. med.

Aleja Antuna Augustinčića 18, 10000 Zagreb, (01) 2321-807
vhrsto@gmail.com, www.ordinacija-hrsto.com

D-LND

**GRADNJA OD TEMELJA
DO KROVA**

Johovo 3/d 47220 Vojnić
0997830398
osman.didovic70@gmail.com

Cloudbis
driving innovation

Software development & digital agency

Creska 21B 51550 Mali Lošinj
filip.bandalo@cloudbis.agency
www.cloudbis.agency

LUKOILU PRODULJEN ROK ZA RAZGOVORE O PRODAJI MEĐUNARODNE IMOVINE DO 13. PROSINCA

SAD je odlučio odgoditi početak sankcija i produljiti rok za mogućnost prodaje međunarodne imovine ruske naftne tvrtke Lukoil za tri tjedna, odnosno do 13. prosinca, tako da potencijalni kupci mogu do tada nastaviti razgovore. Prvotni rok za nametanje sankcija je bio 21. studenoga.

Istodobno SAD je dopustio poslovne transakcije s Lukoilovom rafinerijom u bugarskom gradu Burgasu nakon što je Bugarska pripremila korake za preuzimanje rafinerije budući da je situacija prijetila ugrožavanjem opskrbe tamošnjeg tržišta naftnim derivatima. SAD je osim Lukoilu sankcije nametnuo i Rosnjeftu. Međunarodna imovina Lukoila sudjeluje s 0,5 posto u globalnoj proizvodnji nafte. No, američko ministarstvo financija, koje je zaduženo za provođenje i nadzor sankcija, upozorava da će odobriti kupoprodaju samo ako ona znači potpuno prekidanje veza s Lukoilom i ako novac od te prodaje bude položen na takozvani 'escrow' ili založni račun kojemu Lukoil ne bi imao pristup dok god je pod sankcijama.

SAD je poslovne transakcije s rafinerijom u Bugarskoj dopustio do 29. travnja 2026. Bugarsko ministarstvo energetike je objavilo kako je ta odluka rezultat intenzivnih razgovora sa SAD-om.

“Ova dopuštenja podupiru energetske sigurnost naših partnera i saveznika bez pružanja ikakvih beneficija ruskoj vladi”, kazao je glasnogovornik ministarstva financija. Reuters je nedavno objavio kako američka investicijska tvrtka privatnog kapitala Carlyle, koja raspolaže imovinom vrijednom 474 milijarde dolara, razmatra mogućnost kupnje Lukoilove imovine.

Podsjetimo, Lukoil u Hrvatskoj posjeduje 45 benzinskih crpki. Analitičari smatraju da Carlyle ima bolje izgleda dobiti američko odobrenje za kupoprodaju nego što je to bio slučaj s trgovcem energentima tvrtkom Gunvor koja je odlučila istupiti iz dogovora s Lukoilom nakon što ju je SAD optužio da je lutka na koncu Kremlija. Pritom je čelni čovjek Gunvora čvrsto demantirao takvu tvrdnju.

U HRVATSKOJ PROSJEČNA NETO PLAĆA 1.456 EURA

U Hrvatskoj je u listopadu bilo 1.754.861 zaposlenih, što je 0,1 posto manje u odnosu na rujnu, otkrivaju objavljeni podaci Državnog zavoda za statistiku.

Na godišnjoj je razini, točnije u usporedbi s listopadom 2024., zato zabilježen rast od 0,2 posto, dok je u prvih deset mjeseci ove godine broj zaposlenih bio veći za 0,9 posto. DZS je istom prilikom objavio i podatke o zaposlenosti žena. Tako je u listopadu radilo njih 815.256, što je na istoj razini kao u rujnu. U godinu dana, pak, broj zaposlenih žena porastao je za 0,2, a od siječnja do listopada 2025. za 1,3 posto.

Objavljeni su i podaci o neto plaćama po zaposlenom u pravnim osobama koje su za rujnu u prosjeku iznosile 1.456 eura. To je u odnosu na kolovoz nominalno više za 0,7, a realno za 0,3 posto, dok je u odnosu na rujnu prošle godine plaća nominalno veća za 10,1 posto, a realno za 5,7. DZS je istom prilikom objavio i podatke o zaposlenosti žena. Tako je u listopadu radilo njih 815.256, što je na istoj razini kao u rujnu. U godinu dana, pak, broj zaposlenih žena porastao je za 0,2, a od siječnja do listopada 2025. za 1,3 posto.

BROJ OGLASA ZA POSLOVE U TEHNOLOŠKOM SEKTORU PAO NA PRETPANDEMIJSKU RAZINU

Europske zemlje u posljednjih pet godina bilježe veliki pad broja oglasa za slobodna radna mjesta u tehnološkom sektoru, izvijestio je Euronews. Na svjetskoj razini, sudeći po podacima servisa za zapošljavanje Indeed, potražnja za takvim poslovima svugdje je ispod pretpandemijske razine, ali je pad nešto manji na tržištima u razvoju. Indeed klasificira ta zanimanja u četiri kategorije, a to su razvoj softvera, informacijski dizajn i tehnologija, IT operacije i služba za korisnike te matematika.

Od 27 analiziranih zemalja, europske države bilježe najveći pad broja oglasa za tehnološka radna mjesta između 1. veljače 2020. i 31. listopada ove godine. Najlošije stoji Švicarska, gdje je iznosio čak 46 posto, a slijede Velika Britanija i Francuska s 41, odnosno 39 posto manje takvih oglasa.

Među europskim državama našao se i SAD s padom od 35 posto, dok su na usporedivim razinama bile i Austrija (-34 posto), Švedska (-32 posto) i Njemačka gdje se broj otvorenih radnih mjesta u tim sektorima smanjio za 30 posto.

Španjolska i Luksemburg bile su jedine europske zemlje među 13 analiziranih u kojima se broj oglasa za tehnološka radna mjesta nije smanjio između veljače 2020. i listopada 2025. godine. Oglasi su porasli za 21 posto u Španjolskoj i 37 posto u Luksemburgu.

FOTO: PIXABAY

TOMLJANOVIĆ KNJIGOVODSTVO

Štefanovečka 29
10040 Zagreb

01 2982 778
099 4480 548

info@tomljanovic-knjigovodstvo.hr
www.tomljanovic-knjigovodstvo.hr

BOŽIČEVIĆ

Radnička 24/b 44000 Sisak
0995614195
bozicevic.doo@gmail.com

UVODENJE INSTALACIJA VODE, PLINA I GRIJANJA

EL-PR-ING

SERVISIRANJE I ODRŽAVANJE
ALATNIH I GRAFIČKIH STROJEVA, TE
STROJEVA PROCESNE INDUSTRIJE

1. Petruševac 4 odvojak, br.2 Zagreb, 10000
Fax: 01/2408-012
Mob: 099/817 0038
info@elpring.hr
www.elpring.hr

INFRA DAP

📍 Cvetković 89, Jastrebarsko

☎ 098 238 437

✉ info@infra-dap.hr

🌐 www.infra-dap.hr

Izrada dokumentacije

Tehnička pomoć
i savjetovanje

3D print

eu**ro**bazeni

Vrbskih Jrtava 59 35208 Gornja Vrba
035221980 0914477770
info@bazeni-hrvatska.hr www.bazeni-hrvatska.hr